

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 09843

NARNBUND

L. Kussman

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ל. קוסמאן

נארנבונד

פאנאטאסטישע
טאג-בליאט

1931

פארלאג אטלאנטיס ניו-יאָרק

אלע רעכט בנוגע בינע
רעזערווירט דער מחבר

Copyright 1931
By
LEON KUSSMAN

שער-בלאט פון אליהו יאקובאוויץ

— 400 —

געדרוקט אין דער אסטאריא פרעס
61 איסט 4טע גאס :: ניו יארק

אינהאלט

ערשמער טייל

7 ————— פ ע ל ז

צווישנשפיל

59 ————— ג ו ע ד ו ה ת ח ת ו ן

צווייטער טייל

85 ————— ט א ל

דריטער טייל

161 ————— ג ר ע נ י ץ

ערשטער טײל

פּעלן

פּערזאָנען

וועכטער
קעניג } פון עקסלאַנד
קעניגין }
הויפּנאַר
פאַמפּאָדור, הויפּדאַמע
דער פּילאַזאַף
דאַקטאָר קריטיקוס
דער שטורמער
דאַס אַנטווישטע מיידל
דער שוישפּילער
גאַלדזאַק
נעפּטונאַ
ערב-רב פון דער עקסגעזעלשאַפּט, נעגערדינער

דאַס שפּיל קומט פאַר עקוועלט, אויף
אַ הויכן פעלז, נאָך אַ שטורם אין טאַל.

ע ק ו ו ע ל ט

דער רוקן פון א הויכן פעלז, לייכט משופעדיג דער וועג צום שפיץ.
א לייכטמורם, הינטער וועלכן עס שפרייט זיך א ווייטער אָקעאַן.
דער אַוונט ברעכט איין מיט זונפאַרגאַנג אַהינטער. דער לייכטמורם
צינדט זיך אָן. אין שטובל אונטן קנייטשן זיך אויף לאַדנס. אַ בלאַנדער
קאַפּ פון אַ יונג מיידל שניידט זיך אַרויס דורכן פענסטער. נ ע פ ט ו נ אַ .
ווייטער בליק אַרום. דערשראַקן פאַרשווינדט דער פרויענקאַפּ. אַלטער מאַן,
באַוואַקסענער גרייזקאַפּ, באַווייזט זיך אין פענסטער. ד ע ר ו ו ע כ -
ט ע ר. נעפּטונאַ'ס בלאַנדער קאַפּ הינטער זיין שולטער. אַ צאַרטע פרויעני-
האַנט פינטעלט אַריין אין חלל. וועכטער'ס אויגן שניידן זיך אַריין אין
דער טיפקייט. פאַרוואַנדערונג אין אַנקום פון עפעס. פענסטער און לאַדן
שליסן זיך. דורך דער שטערן-עפּנונג פון לאַדן גייט-אויף אַ ליכט.
דער וועכטער קומט אַרויס. בלייבט שטיין אויפן שפיץ אין דער-
וואַרטונג.

פון דער טיף קומט אַן אַ פאַרל. פאַרטריבענער ק ע נ י ג און
ק ע נ י ג י ון פון עקסלאַנד. ער טראַגט אַן אַדמיראַל-מאַנטל, נאַרמיצל
אויפן קאַפּ און אַ פּופע אין זיין רעכטער האַנט. האַלט מיט דער לינקער
דעם אַרם פון דער קעניגין און איר שלעפּ. אַ פעקל אויפן רוקן. ווילד
צעשוויערט פאַלט די האַר פון דער קעניגין איבער אירע אַקסל. אונטער
איר לינקן אַרם אַ שאַכטל, אויף וועלכן עס זיצט אַ קאַץ. אין דער רעכטער
האַנט האַלט זי אַ גילדן פאַנטאַפּל אין נאַענטער דיסטאַנץ צום קעניג'ס באַק.

וועכטער

ווער קומט עס דאָ מיט זונפאַרגאַנג
פון טיפן טאַל אַהער צו גיין?
עס האַט אַ מענטשנמריט שוין לאַנג
ניט אַנגעשלאַגן מיין פעלזנשטיין.
זע איך אַ קעניגפאַר דאָ טרעטן,
פון טאַל און נאַרנהויז אַנטלאַפן?
ער שמייכלט. יא, איך האָב געטראַפן.
אַדמיראַל — די עפּאַלעטן.

דאָס ווייסע מיצל פון פּאַיאָן,
 אַ פּופּע-סצעפּטער אין זיין האַנט.
 און זע די קעניגין! אַמוזאַנט.
 דאָס שפּיל אין שאַכטל און אין קאַץ,
 די נעגל טיף אין דעם פּאַנטאַפּל;
 נו, דאָס באַגאַזש איז שוין אַ טפּל.
 פּאַרבליט דער רייץ, פּאַרצוקט דער גלאַנץ,
 אין שטויב די שלעפּ, דאָס פּאַזשנקלייד,
 פּאַרקלונגען איז דער מערצענטאַנץ.
 נאָך וואָס אַהער? צו מיר באַשייד?
 (דערהויבט זיין שטים)
 נו שפּרעך, מיין קעניג, רייד.

קעניג

(לאָזט אָפּ זיין דאַמע)
 איך האָב געהערשט אויף אַלע ימ'ען,
 און דאָ שטיי איך מיט מיין פּאַרטרעם.
 עס האָבן שדים, בליצנפּלאַמען
 געשפּרייט פּאַר מיר אַ העסעבעם.
 האָב מאַכט געטרונקען פון טיפּע בעכער,
 נאָר ניט געזען האָב איך דעם דעק,
 פּאַרשטעלט געווען מיט ווייבערקלעק
 און מיט אַט דעם פּאַנטאַפּלפּעכער.
 געווען איז מיר די ערד צו קליין,
 דער הימל פּלאַך צו זיצן,
 האָב זען געוואַלט ווי אין מיין קרוין
 די שטערן אַלע בליצן.
 געגלויבט האָב איך צו זיין דער ריטער
 פון גאַנצן טאַל און קוגלערד;
 אזוי ליגט איצט מיין קרוין אין שפּליטער,

און דער פאציץ איז אויפן פערד.
איך בעט דייך, וועכטער, אלטער, גוטער,
האב וועניג יאָר נאָך אויף דער וועלט,
לאַמיר דאָ אויפּשלאָגן מיין געצעלט,
און בריינג אַ שטיקל ברויט מיט פוטער.

וועכטער

דו ביסט נאָך קרוינפריינדן דאָן געווען,
ווען אין מיין לעבן איז אַ נס געשען.
אַ פּלעק אין ווייטן האַרדזאָנט
האַט אָנגעצונדן פאַר מיר אַ ליכט,
איך האָב גאַט'ס וואַרט אין אים געאַנט,
דעם לוג פון דיין און טאַל'ס געזיכט.
מיט זון אין אויג און שטויבגעמיט
האַב אין חלל געהאַמערט טריט,
פון שטיין געמויערט זיך אַ וועג
אין מיינע לאַנגע וואַנדער-וואַקל-טעג.
מיט גאַט אין בלוט און בלוט אין פּוס
האַב איך באַטראַטן דעם פעלזנקאַרק;
דער ים פאַרוישט האַט מיר דיין מאַרק,
דאָס בייזע שפּיל און פּליישגענוס.

קעניג

די רייד פאַרשאַפט מיר געוויס פאַרדרוס.
איך בויג מיין קאַפּ פאַר דעם ווייזן מאַן,
וואָס האַט אין צייט דערזען די וואַר.
אַלץ וואָס עס וויל אַ קעניגספאַר:
פאַר אַ געצעלט נאָר ערד אַ שפּאַן.

וועכטער

מיין פעלז געהייליגט האָט זיך דורך יאָרן.
פאַרהיט אים פון די שטרייטערס צאָרן.
מיין גלויבן געצונדן האָט ליכט אין טורם,
געוויון שיפן דעם וועג אין שטורם.
יא, שיפן זיינען פון געבורט שוין פריי,
ווען אויך מיט פאַנצער און קאַנאַנען ;
אַ ריז, וואָס שמעלצט דעם שטראַם ווי בליי,
געזעגלט ווערט פון פרייהייטפאַנען.

נאָר גרויס מוז זיין דער שטרייט דאָ אונטן,
עס שטייגן כוואַליעס-יאָמער צו מיין ברעג.
צי זיינען פון משיח געקומען די טעג?
געעפנט זיינען אַלע שפּונטן
פון גאַט'ס שיק. עס גרוילט אַ צימער.
נאָט! גייט מיין פעלז אין שפּלימער?

קעניג

צי דען איז מער ניטאָ קיין עק,
וואו איך קאָן רוען מיט דעם געפעק?

וועכטער

דאָס ליכט אין טורם איז אָנגעצונדן.
זיי מיר ווילקאַמען, מידער האַר!
עס האָט דער שיקזאַל אונז פאַרבונדן,
איצט שטייען מיר דאָ ביי די שלונדן,
איך אַלמער וועכטער, דו אַלמער נאָר.

קעניג

(פאַרנויגט זיך)

ווי דאַנקבאַר בין איך דיר דערפאַר.

קעניגין

(גיט אַ לויכטן שאַקל מיטן קאַפּ, די קאַץ אויף שאַכטל אַ מיווקע)
דיין טריישאַפּט, דינער, רירט ביז טרערן.
אין טאַל שאַקירט האַט מיך דאָס פעבל,
עס האַט מיין טריט געוואַלט באַשווערן
קאפּראַל, מאַטראַז און לומפּ-פעלדפעבל.
די חוצפה וואַקסט אויף יעדן בוים,
ווער הער, ווער קנעכט — מען דערקענט עס קוים.

קעניג

(לויגט צו אַ פינגער צום מויל)
אין צייט פון אויפרור און ווידערשאַפּן
דאַרף קעניגין ציילן וואַרט און טריט;
דער טאַל קאַן הערן, גאַט באַהיט,
און צוריק צום משפּט לויפט די באַן.
(וואַרפט אַראָפּ פון זיך דאָס פעקל)
שוין שווער גענוג אַט דאָס באַגאַזש,
וויל מער ניט ליידן קיין בלאַמאַזש!
(שלאַגט אויף אַ געצעלט)
אַט דאָ איז אונזער פּאַלאַץ, קעניגין.
פאַרנעם דיין טראַן. דו ביסט דאָך מיד.
און ווען באַטריבט וועט זיין דיין זין,
דאַן זינג איך דיר דיין ליבלינגסליד:
קאַץ, קעצעניו, מיוי,
הונט, הינטעלע, הוי,
וואַלף, וועלפעלע, וואַי,
ביז דעם מאַרגנרוי.

קעניגין

(גיט דעם קעניג אַ גלעט אין באַק מיטן פּאַנטאַפּל)
ווי פּרעכטיג איז דער גרויסער קעניג!

ווער וואגט עס זיין דיר ווידערשפעניג,
דיר הערשער פון דעם עקסנלאַנד ? !
מיט דיר אין גלות איז ניט קיין שאַנד.
געבענטשט די ערד ווערט פון דיין טראַט,
באַריסט אַ שטול און עס ווערט אַ טראַן.
צי איבערן פּאַלאַץ אויף די פּאַן
פון Ex.

קעניג

דיין וואונש, Regina, ערפילט דער Rex.
(צוט אויף איבערן געצעלט אַ פּאַן מיט אַ גרויסער אויפּשריפט EX)
דאָס קעניגרייך איז גרייט, פּרינצעסין.
זאָג, ליבסטע, האָב איך וואָס פאַרגעסן ?

קעניגין

(מיטן פנים צום טאָל)

אַדיע, מיראַזש, דו טאָל פון שפּאַט!
באַרכאַרן, פּראָלעטאַריער, לומפּן,
איר פּרעש און ווערים אין די זומפּן!
איר אַלע ווערן וועט איינגעשרומפּן,
ווען קומען וועט די שטים פון גאַט:
אַראַפּ די קעפּ בויגט אונטערטעניג,
צוריק אין לאַנד איז דאָ דער קעניג!

קעניג

דיין גלויבן, קעניגין, מאַכט מיך מונטער.
פאַרשטיי דאָך אַבער איצט, אַצונטער,
ווען פעלז ווי שטיין שאַרפט געהער,
און הינטערן טורם האַרכט דאָס מער.

קעניגין

א שווער, מיין קעניג, שווער.
עס האט דער טראַן נאָך ניט קיין שטול.
(א גערויש שמויגט פון מאָל)

וועכטער

נאָך איז דער שיקזאל ניט פאַרפול.

קעניג

(דערשראָקן. האַרנט)

איך הער גערודער דאָ פון אונטן,
שוין ווידער אויפברויז, נייע בונטן?
(צום וועכטער)
א קום מיט מיר, דו טרייער היטער!
שוין פון גערויש כאַפּ איך אַ ציטער.

וועכטער

עס וועט קיין ניים ניט מער געשען.
עס האַלט דער מענטש אין איבערברען,
די קוילן גליען, פונקען שפּריצן, —
א קעלט איז אַלין, וואָס קומט נאָך היצן.
(דער גערויש פון מאָל ווערט שטאַרקער. דער קעניג טרעט. ם ברעג, קוקט
אַראָפּ, לויפט שנעל צוריק. כאַפּט די קעניגין ביי דער האַנט.)

קעניג

אָך וויי, פּרינצעסין, עס איז פאַראַמ!

קעניגין

איך האָב געהערט שוין דאָס געזאַנג.

קעניג

— דו פילסט? עם שטייגט פון טאל געשמאנק
און וואס וועט זיין די נעקסטע טאג?

+

קעניגין

ווער קומט?

קעניג

דאס פעבל, דער פאייאן,

אין ארם פון דער פאמפאדור,

דער דאמע פון דיין הויף.

קעניגין

די פרעכע הור!

דער קעניג, הויפראט, ליך, קאפראל,

זי נעמט זיי אלע גלייך, עגאל.

(גלעט די קאץ)

שטיי דו מיר ביי, מיין טרייע קאץ.

(די קאץ גיט א מיווקע)

פון טאל קומט אן דער הויפראט אין ארם פון פאמפאדור.
א נעגער טראגט נאך זייער געפעק. נאך זיי א סוויטע פון עקס-
מענטשן: דער פולאזאף, דאקטאר קריטיקוס,
דער שטורמער, דאס אנטווישטע מיידל,
דער שוישפילער, גאלדזאק און אן ערברג
פון דער עקסגעזעלשאפט.

דער הויפראט טראגט זיין פאייאן-קאסמיוס. אויפן קאפ די קרוין פון א.
אין האנט דעם קעניג'ס סצעפטער. די קלוידער פון דער פאמפאדור איז
א געמיש פון הויף און גאס.

הויפראט

(ציט די קרוין ווי א הוט)

איך טו געריסן, מאיעסטעט!

דער ליך קומט קיינמאל ניט צו שפעט.

(שפילט זיך מיטן סצעפטער)

קעניג

איך גלויב דאס רעדט דער הויפּפּאַעט.
דו קומסט געוויס אין גרויסן ציל.
איך זע, דיר פּאַלגן מענטשן פיל,
ביסטו פון מאַג דער געקרוינטער מאַן?
(דערשראָקן איז דעם קעניג'ס בליק אויף דער קרוין און אַרום. שפּילט
זיך נערוועז מיט דער פּופּע)

קעניגין

(הינטערן רוקן פון דעם קעניג. שטיל און פעסט)
דערקענסטו נים דעם שאַרלאַטאַן?
רייס אים פון קאַפּ אַראָפּ די קרוין,
און זאַל ער קריגן זיין פּאַרדינמן לויין!

פּאַמפּאַדור

(האַלב לויט)
וואָס שעפּטשעט דאַרט די אַלמע קאַץ
אין אויער איר געזאַלכטן ראַץ?
כאַ - כאַ! ...

די סוויטע

כאַ - כאַ! כאַ - כאַ!

קעניג

(וויגט די פּופּע אין זיין האַנט)
לאַ - לאַ ... לאַ - לאַ ...
(צום עולם)
עס טוט די קעניגין אייך אַלע גרייסן.

וועכטער

איך בין דאָ וועכטער, וויל אויך וואָס וויסן.
פון וואַנען קומען די אַלע הערן?
וויל גאַט אייך וואָס צו מיר באַשערן?

הויפנאר

איך בין פון טיפן טאל אנטלאפן,
צופיל פאסירן דארט קאטאסטראפן,
צופיל די מענטשן זיינען אפן,
היינט דעם, מארגן יענעם צו פארשקלאפן;
מען היינט, מען שויסט, מען ברענט, מען שמורמט,
די וועלט אויף ס'ניי צו ווערן געפורמט,
ווערט ניי די פורס און נייט די וועלט,
ווייל שאפונגסקראפט דעם מענטשן פעלט.
ניין, אריגינעלעס ווערט נישט געשאפן,
אחוץ אויף מצבות די עפיטאפן.

סוויטע

(ווי אין כאר)

מיר הערן און מיר גאפן —
כא-כא! כא-כא!

קעניג

(וויגט די פופע)

לא - לא, לא - לא.

הויפנאר

א ריו איז אויף דעם טראץ געזעסן,
א ריו פון חכמה און פארשמאנד,
האט הויט און ביין פון פאלק געגעסן,
געהאלפן אים האט קאצפרינצעסין
מיט נעגל פון פאנטאפלהאנט,
און אויך מיין שיינע פאמפאדור,
דעם קעניג'ס ליכטיגסטע אמור.

פאמפאדור

(פארבויגט זיך קאקעט פארן קעניג ווי פאר אלעמען)

Voilà,
C'est moi,
Et bon jour.

הויפנאר

ס'האט בוים ווי מענטש געבויגן רוקן,
ווען קעניג האט דורך לאנד מארשירט,
געוויס, צו בויגן זיך און בוקן
געווען ס'געזינמל גוט מושטירט.
(נעמט אראפ די קרוין פון קאפ און באקוט זי)
די קרוין פון עקס איז שיין באצירט.
אט עדעלשטיין און אט בריליאנט,
דער רובינענקרייץ איז אויך שארמאנט.
(דרייט דעם סצעפטער)
און אויך דער סצעפטער איז פיין דרעסירט...
כא-כא! געווען איז אמוזאנט
צו זיין א ליץ ביים ליץ פון לאנד.

סוויטע

(איז כאר)

כא-כא! געווען איז אמוזאנט
צו זיין א ליץ ביים ליץ פון לאנד.
כא-כא! כא-כא!

קעניג

(וויגט די פופע)

לא-לא, לא-לא.

הויפנאר

איך האָב געשפּאַסט און אַמוזירט
די גרעסטע קעפּ פּון אונזער צייט;
דער הויף פּון נחת האָט קראַפּירט.
נו האָט דער טאַל דאָך רעוואָלטירט,
געקומען איז אָן איבערבייט,
פאַרטריבן שטייט דער קעניג ווייט.

סוויטע

(ווי אין כאַר)

ווייט דער קעניג איז פאַרטריבן,
ציילן מיר פינף, זעקס, זיבן,
קעפּ
ווי טעפּ
אין זאַק געקליבן!
כאַ - כאַ! כאַ - כאַ!

קעניג

(וויגט די פּונטע)

לאַ - לאַ, לאַ - לאַ.

הויפנאר

נאַר ס'איז אין טאַל קיין נס געשען.
דער מענטש פאַרכאַפט איז אין אַ קלעם
פּון איבערקער
און צערשמער,
פּון איבערבוי
און איבערסטראַץ,
פּון איבערמענטש
און איבערבענטש,

נייע ברכות,
מענטשן - זכיות,
נייע תורות,
ריחות - קמירות
צו די געמער —
אלטע שפעמער!
עס מאנצט דער טאָל ווי אין קדחת.

וועכטער

איך האָב פון מורם אָפט געהערט,
אז מענטשן פון מענטשן באַגערט.
נאָר ניט געוואוסט האָב איך דעם זין
פון ביימזן מיין אויף מיין.

קעניג

דאָס איז געווען מיין יום הדין.

קעניגין

וועט קומען נאָך אַן אַנדער טאָג.

פאַמפאָדור

עס שלאַגט צום האַרצן גאַל און גרין
ווען ס'עפנט מויל די בייזע פלאַג.

הויפנאר

ווען פרויען ריידן מוז זיין שטיל:
עס שווייגט דער פעלז ווען ס'גרילט די גריל.

וועכטער

ס'האַט פעלז געהאַרכט דעם רויש פון ים

און ניט פון שנאה דעם ברויז און סם.
פארנומען מיין אויער האָט וואָרט פון גאָט,
נאָר ניט פון געמער דאָס וויסמע שפּאַט.
איך זע אַ דיכטער פאַר מיר שטיין,
אַ דיכטער אין אַ קעניג'ס קרוין,
וואו איז דאָס לאַנד, וואָס ער רעגירט?

הויפּנאַר

מיין לאַנד איז ניט קוואַליפיצירט.
אין קעניג'ס הויף בין איך פּאַיאָן,
ביים פּאַלק דער חלום פון אַ העלד,
מיין בילד געטראָגן האָט אין לאַץ
אי זונה, אי דער וואָס קויפט פאַר געלט.
מיין צויבער ליגט אין בלוט און טראַכט,
איך בין דאָס ביינקען פון דער נאַכט,
איך בין דאָס ברויזן פון דעם ים,
מאָך רויט דאָס בלוט דעם האַן אין קאַס;
מיין טריט איז פליגל פון דעם ווינט,
מיין שיף איז שוים פון ניט געצוימטן אינד,
אין שטיין און רויך איז געקריצט מיין נאַמען,
אין אַלץ וואָס שטייגט ליגט טיף מיין זאַמען,
בין דער וואָס מאַנט און דער וואָס שפּעט,
ווי מיין קאַסטיום איז קאַלירט מיין וואָרט;
איך טראָג די קרוין פון זיין מאַיעסטעט
און זוך אַליין אַ שטיקל אַרט.

וועכטער

איך וויל באַשייד פון דיר דאָך הערן.

הויפנאר

(ווייזט מיט דער האנט צום טאל)

באשייד ליגט דאָרט אין אַ ים מיט טרערן.
ס'איז אַלץ דערפאַר, וואָס מיינע שונאים
רעגירן שטענדיג אויף דער וועלט,
וואָס דיכטער זיינען די נאַראַנים
און בייכער שלינגען איין דאָס געלט.
(קלאַפט מיטן סצעפטער דעם גאַלדזאַק אין בויך. מטבעות קלינגען)
יא, קלוגע וואַקסן ווי די שוואַמען;
פון גאָט געבענטשט איז חכמה - זאַמען.
אווואו אַ שטיין און וואו אַ שפּאַלט,
אווואו אַ הויפּן און וואו אַספּאַלט,
דאָרט שפּראַצט און קוועלט די חכמה ברייט,
צעשפּרייט זיך איבער קינד און קייט,
און מאַדאָס חוצפה זייט ביי זייט,
איינגעווייט מיט טייוולשקויט.

וועכטער

עס איז אַ נאַרנהויז געווען,
ווען איך האָב טאַל פאַרלאָזן.
איז דאָרט אַ נס אַזאָ געשען,
אַז חכמה הויך האָט זיך צעבלאָזן?
און וואו איז נאַר אַהינגעקומען?

הויפנאר

ווי יורקע'ס הונט מאַכט מען אים שטומען.
פאַרטריבן איז דאָס נאַרנבלוט,
פאַר'יתומ'ט איז דאָס נאַרגעביין;
עס וויל די וועלט נאָך ניט פאַרשטיין,
אַז לייזונג ליגט אין נאַרנהוט.

די מענטשן קלינגלען טאג און נאכט
א נייע וועלט צו פאבריצירן,
פיל תרופות האט מען צוגעמראכט,
די פלענער גרייט אין די געהירן
פון שארף גע'מוח'טע פרינציפן-פלעכטער.
(מיין ווארט דארויף, ניט איינס אן עכטער.)
דו זעסט: א טאל געפילט מיט קלוגע לייכן!
מען וויל איבער פגרים צום הויך דערגרייכן.
און מענטש איז ערגעץ ווייט אנטלאפן, —
האסטו אים, אלטער, וואו געטראפן?

וועכטער

איך בין פון מ ע נ ט ש שוין לאנג אנטרוגען.

הויפנאר

נו ס'האט אים קיינער נאך ניט געפונען.
ווייל די חכמים זארגן שוין דערפאר,
דעם מענטש אנטפלעקן זאל ניט דער נאר.
אזוי זיצט חכמה אויף דעם טראגן,
אזוי פון מענטש איז ניט געווארן,
בלינד שטייט א וועלט אין זיך פארלארן
און ווייס אין קלעם ניט וואס צו טאן.
אזוי ווערט טאל מיט קעפ פארשאטן,
אזוי וואקסן טרעפ צו עשאפאטן,
און יאמער שטייגט ביז צו די הויכן,
דער הימל מוז פאר חרפה בלייבן, —
גענוג שטאף פאר מיר, דעם לין, צו שפאטן —
כא - כא ! כא - כא ! ...

סוויטע

כא - כא ! כא - כא !

קעניג

(וויגט די פופע)

לא - לא, לא - לא.

הויפנאר

נו הערמ, וואָס איך דער נאַר פאַרקנידיג :
געוויס, די וועלט איז טאַקע זינדיג,
נאַר גענוג געלימזן פון די חכמים
מיט די טיף-גע'מוח'טע פרינציפּ-דעקלעמן!
די וועלט רעגירט פון בלויז נאַראַנים
מוז ווערן איצט און פון פאַעמן!
מיר שאַפן דאָ אַ נ א ר נ ב ו נ ד,
אויסלאַכן טאַל איז אונזער גרונט,
אויסלאַכן טיף, אויסלאַכן ברייט, —
זיי, וועלט, צו דיין באַפרייאַונג גרייט!

וועכטער

ווי גלויבט דער דיכטער עם דורכצופירן?

הויפנאר

מיין קראַפט די וועלט וועט גלייך דערשפירן.
איך האָב אַ סוויטע מיטגעבראַכט
פון אויסגעפרוואַומע נאַרן,
און ווען זיי לאַכט, כאַ - כאַ, עם קראַכט!
עם טרייסלט טאַל מיט זיינע האַרן!

סוויטע

כאַ - כאַ! כאַ - כאַ!
וואָס ווען מיר לאַכן,
פעלזן קראַכן!

כא - כא ! כא - כא !
וואס ווען מיר שפאטן,
ווערט טאל פארשאטן !
כא - כא ! כא - כא !
כא - כא ! כא - כא !

קעניג

(וויגט די פופע)

לא - לא, לא - לא,
לא - לא, לא - לא.

וועכטער

מוז מודה זיין, דאס נארנבלומ
צום לאכן איז פארטרעפלעך גוט.
נאר ווער די סוויטע ? מאך באקאנט,
פארקינדער פון דעם ווייטן לאנד !

הויפנאר

(פירט ארויס דעם פילאזאף. שטעלט פאר)
דער פילאזאף ! געווען דער גרעסטער דיינקער.
זיין ווייזהייט פארבלייבט האט נאר דער היינקער.

פילאזאף

(לאנגע האר. דאקטאר-מאנאל. ברויט-גערעמטע ברילן. אין האנט
א מעלעסקאפ)

סיסטעם ! דאס איז געווען מיין לערע.
סיסטעם אין אליין,
אין ברויט און זאליין,
אויך אין דער אממאספערע.
סיסטעם אין לעבן,
סיסטעם אין געבן.

און אויך סיסטעם אין נעמען,
סיסטעם אין רעכט,
אין גוט און שלעכט,
סיסטעם אין וועלט באַנעמען.

די קונסט פון מיין אַסטראָלאָגי
האַב איך פאַרבונדן מיט פילאָזאָפּי.
וואָס איך געזען האָב אין די שטערן,
האַט מיין סיסטעם געדאַרפט דערקלערן,
און וואו דאָס לעצטע האָט ניט באַנומען,
איז הימלרייך מיר צו הילף געקומען.

מיין לערע איז

געווען פרעציוז:

(א) מיין סיסטעם פון די סיסטעמען!
מען זאל אַ מענטשן ניט פאַרשעמען,
מען זאל אַ שכן ניט באַרויבן,
די הייזער זאלן האָבן שויבן,
באַזונדערס די פון דער רעגירונג,
דורכזיכטיג זיין זאל דאָרט די פירונג.

איך האָב געפּרעדיגט טאַלעראַנץ
צו אַלץ וואָס האַלב און אַלץ וואָס גאַנץ,
צום מענטש, וואָס זוכט דעם גרויסן גאַט,
צו דעם, וואָס ווייס ניט צען געבאַט,
צו דעם, וואָס אירט אין ווייטן וועג,
פאַרגעסט צו ציילן נאָך זיך די טעג.

איך האָב געזאָגט גאַנץ קאַמעגאַריש:
די וועלט בכלל איז צו אכזריש,

מען מאַרדעט שווער, מען משפּט לייכט,
מען מילדערט ליידן ניט פון צווייטן,
מען היינגט זיך אויף די הענט נאָר קייטן, —
דער טייוול פון אַנטציקונג קייכט.

מיין רוף געקלונגען אין די גאַסן:
גענוג דאָס מאַרדן! גענוג דאָס האַסן!
פאַרנעמט, אַ קינדער, מיין סיסטעם,
און אַרויס די וועלט וועט פון איר קלעם.
די וועלט געשלונגען האָט מיין לערע,
די פרוי באַגרינדעט האָט איר ערע
מיט מיין סיסטעם. געווען אין מאַדע.
די דיכטער געזונגען האָבן מיר אַן אַדע,
קריטיק געשריבן האָט קאַמענטאַרן,
תלמידים געשטראַכט צו מיר אין שאַרן, —
נו איז געקומען אין טאַל דער שטורם,
אַלץ איבערגעגאַסן זיך אין נייעס פּורם,
און מיך געמאַכט צום שלעכטן נאַרן.
(ציט זיך לאַנגזאַם צוריק)

הויפּנאַר

דער נאַר אין אים איז ניט נאָר שלעכט,
פאַר וועלטבאַפּרייאונג צימליך עכט.
(פירט אַרויס דאָקטאָר קריטיקוס)
דאָ שטייט פאַר אייך אַ געלערטער דאָקטאָר,
דעם קרומסטן קאַפּ, גלויבט מיר, פאַרמאַגט ער.
דערפאַר גענומען זיך צו קריטיקן,
פאַר זיגזאַג-גייער אַן אייזערנע בריק.
(שטעלט פאַר)
דער קלאַון פון ערשטן בעסטן סאַרט!
דער דאָקטאָר קריטיקוס האָט דאָס וואַרט.

דאָקטאָר קריטיקום

(א גרויסער פליך. די קלוידער אויסגעשמירט אין פעך און פעדערן.
רעזערווירט טראַציגע האַלטונג, בלאַנדזשענדיגער בליק)

איך האָב געשמעקט די נאָז אין אַלע לעכער,
געריסן שינדלעך פון די דעכער,
געשמעקט אין זאל, אין קיך, אין שלאָפגעמאָך,
אין די פּריווייען פון פּאַלאַצן,
שאַרף קריטיקירט דעם, יענעם קראַצן, —
די ריינע קונסט, דאָס איז מיין זאָך.

איך האָב שעקספיר אַראָפּגעריסן,
וואַלטער און געטהע אויף מיין שוים געשמיסן,
סאלווינין אַנגעדרייט אָן אויער,
לייב טראַצקין געמאַכט דאָס לעבן זויער,
האָב נאַפּאַלעאָן געלערנט סטראַטעגיי,
די פאַרמערס ווי צו מעלקן קיי.

אויך סטאַניסלאָוסקין האָב איך רעזשי
אַריינגעקנעלט מיטן גראַבן פינגער,
קאַרוזאַן געלערנט צו זיין אַ זינגער,
מאַרק ציצעראַ אַ בעל דרשן,
די פּוּיגעלעך ווי צו פּיקן קאַרשן,
די זון צו שיקן אירע שטראַלן
אויפן הויכן פליך מיין געניאַלן.

וועגן גראַף טאַלסטאַי האָט מיין קריטיק
אַרויסגערופן גרויס פּוראַר.
זיין שרייבן צעריסן האָב איך שטיק אויף שטיק,
פאַרוואָס איז מיר אַליין ניט קלאַר.
באַרימטקייט קומט ניט מיט דעם ווינט,
זי ליגט אין גום פון פעסלעך טינט.

פאָעטן, שטריקגייער, מיניסטאַרן,
געלערטע, צימבלער און אַקטיאָרן
געלעגן זיינען אין מיין האַנט.
האַב קונסט געלויבט, דאָס איז באַקאַנט.
אַ הון, וואָס האָט געלייגט אָן איי,
אַ האָן, וואָס האָט דערלאָנגט אַ קריי
געקרוינט האָב איך פאַר גרויס טאַלאַנט.

מיין נאַמען איז פון לאַנד צו לאַנד
גענאַנגען אין באַגלייטונג מיר.
האַט מען געוווּן מיר אַ מיר,
געקראַכן בין איך דורכן פענסטער;
געשראַקן האָט מען זיך פאַר מיר
ווי פאַר דעם טייוול און געשפענסטער.
געווען דער קוימען מיר אויך אַ וועג
אין מיינע קאַמפלוסטיגע טעג.

מען האָט געהערט מיך ווי די וואַנט,
אין אַלץ געהאַט האָב איך דאָך אַ האַנט.
איבער ברייטע זומפן און פלאַכע דעכער
געבויט מיין רום אַלץ העכער, העכער!
אויף ווענט און פאַרקענס קריטיק געשמירט,
האַב קריג מיט וועלט און זיך געפירט.

מיט מיין קריטיק האָט זיך געצירט
אַיעדער אינגל אויף דער גאַס.
האַב פיינט געהאַט קריטיק אָן האַס;
ווייל האַס איז בלוט און בלוט — קריטיק,
און ווייטער לויפט שוין וואַסער אונטער בריק.

דאס וואסער אַפּט געווען געדיכט
אפילו ניט ביי טאָגעסליכט.
אזוי געווען איז מיין מאַניר :
אויף זומפּ און בריק מיין הויפּטקוואַרטיר.

איך האָב דעם ים אויך שיר ניט שיר
געמאַכט צו דינען מיין באַגער.
קריטיק צו שרייבן איז, גלויבט מיר, שווער.
אזוי גערעגנט און געשפּריצט
האָב איך מיט זומפּ און ים. געשוויצט
אויף יענעמס קונסט און יענעמס ווערק;
מיט זיי געפעדלט אויף אַלע מערק.

נאָר ס'איז דער ים אַרויס פון ברעג,
ציפּרעסן געפּאלן זיינען אונטערן זעג;
מען האָט אַ ריז אַזאָ ווי איך
פון קאַפּ ביז דיך
מיט פעדער אויסגעשמירט און פעך —
און דאָ שטיי איך אין נאַרנצעך.
(ציט זיך צוריק)

הויפּנאַר

דער פעך אויף אים איז ניט צוגעקלעפּט,
ער האָט אין אים זיך אַריינגעלעכט.
(פירט אַרויס דעם ש מ ו ר מ ע ר. שמעלט פאַר)
אַט דאָ פון מאַל דער גרעסטער שטורמער!
פון איבערקער אַן ערשטער פּורמער.

דער שטורמער

דער שטורם! דאָס איז פון אייביג מיין אידעאַל.

ארצפ מיט גאט, מלאכים און קאפיטאל!
די זון זאל שיינען ביינאכט ווי בייטאג
פאר דעם באפרייטן פראלעטאריאט!
דען אין א מאדערנעם צוקונפטסשטאט
איז זון א טייל פון פאלקספארמאג.
און וועלכער לומפ וועט וואגן רויבן
ביים פאלק דאס גלויבן
אין אלמאכט פון דעם זיגערשטורם? !
עס וואלט געווען א שפיל אום פורים,
א זיג
פון א פליג,
ווען די באפרייטע ארבעטסוועלט
פון זון א רגע זאל זיין פארשטעלט.

מיין רוף צום שמורם האט טאל פארנומען;
די הערשער און גאט געמאכט פארשטומען
מיט ביקס אין רוקן און שווערט אין זייט,
שטאך נאך שטאך!
בראך נאך בראך! —
צו איבערקלייבן האט שמורם קיין צייט.
איך האב פלאמענדעקרעטן
צעשיקט מיט שטאפעטן:
דאס אנגערויבטע פארמעגן,
וואס האט פון הימל דעם זעגן,
צעטיילן זאל מען גלייך אויף גלייך,
צו ארים, ניט צו רייך!
די אונטערדריקער
אין שטיקער
געווארפן אין טייך!

דער קעניג געפאנגען!
 די מיניסטערן געהאנגען!
 די דיקטאטור אין מיינע הענט! —
 אזוי האב איך די וועלט געברענט.
 דער שטורם געטראגן זיך ווייט און ברייט,
 די געגנשטורמער געמאכט רוים און טויט.
 מיין תורה פון פאלק געווען אַנערקענט.
 נאָר מיט אַמאָל האָט זיך אַ קול
 דערהערט פאַרליינג דעם גאַנצן טאַל:
 „דער שטורמער פרעדיגט גיפט, פאַראַט
 צום שטורם און פּראָלעטאַריאַט!“ —
 נאָך וויים איך ניט ווי דאָס האָט פאַסירט,
 איין בריק! און איך האָב מיטן נאָר מאַרשירט.

הויפנאר

דו ביסט, מיין ליבער, אויפן ריכטיגן פלאץ,
 אַן שמינק ביסטו פאַרטעפלעכער פאַיאַץ.
 (שטורמער טרעט אָפּ אַן אַ זייט. הויפנאר פירט אַרױס דאָס אַנטױש -
 ט ע מ י ד ל . ש מעלש פאַר)
 און דאָ אַ מיידל! געווען פון לעבן באַרוישט,
 צופיל געגלויבט, צו שנעל אַנטױשט.

דאָס אַנטױשטע מיידל

(פאַרשעמטער בלוק)

איך האָב געלעבט און ניט געלעבט,
 מיין לעבן האָט זיך אויסגעוועכט.
 געווען בין איך אי שױן, אי קלוג,
 די מענער אַלע האָבן מיך באַגערט,
 געזוכט האָב איך וואָס גאַט באַשערט,
 געקומען מיר איז לוג - באַטרוג.

דער ים צו קליין איז פאר מיין צער, —
ליגט רעטונג אפשר אין דעם נאָר?
(צוט זיך צוריק מיט שטילע טריט)

הויפּנאַר

די רעטונג, קינד, איז זיכער ניט ווייט.
אין וואַשינגטאָן האָב איך זי קאַפּירייט.
(פירט אַרויס און שטעלט פאַר דעם שווישפּילער)
דער קאַמעדיאַנט פאַר עקסעלאַנס!
געהאַט זיין הויך, זיין דעקאַדאַנס.

שווישפּילער

(פאַרנויגט זיך ווי אין אַפּלוז)

איך דאַנק אייך, ווערטעס פּובליקום,
פאַר שיינקען האַרציג מיר אַפּלוז.
איך ווייס, עס איז פון ים דער רויש,
געמיינט דאָך איז עס מיר צום רום.
אַפּלוז דאָס איז דער זין פון שפּיל,
דער לייטמאַטיוו אין קינסטלער'ס ציל.
אַפּילו אויך אין פעלד די גריל
שפּילט איר מוזיק צו דעם אַפּלוז
פון זאַנג און גראַז און פּרעשגערויש.

בין קאַמעדיאַנט — געוויס, געוויס.
דאָס שפּיל עס מאַכט דאָס לעבן זיס.
דאָס לעבן איז אַ שפּיל אַליין,
אַ טאַנץ, אַ פּלירט, אַ וואונק, אַ הן.
פאַרגאַנגען וואַלט דער מענטש אין צער,
ווען גאַט פאַרבאַרגט דעם רייץ פון שפּיל

פון מענטש מיט מענטש פאר זיין אלטער,
און לאזט די בלוטן בלאנדזשען קיל.

מיין שפיל געווען איז פארבענרייך,
ווי רעגנבויען אין כוואליג טייך.
מיין אמפלוז — פארצייכנט אויף פאפיר:
פון אייריפידעס ביז שעקספיר,
מאליער, גאלדאני, שילער, איבסען, שאו —
בין אויף זיי אלע געווארן גרוי.
(פאשעטיש)

קלאסיציזם,

מאדערניזם,

טראגעדי,

קאמעדי,

און די ריינע דראמע.

אין אלץ געשאפן קינסטלערראץ,

נאר איינס געקאנט האט מיר באצאלן:

אפלוז — רעקלאמע.

האמלעט, דער נאבלער פרינץ פון דענעמארק!
אין ברוסט ליגט ער מיר איינגעבאקן שטארק.
ווען נאר איך האב די קליידער פון דעם פרינץ געטראגן
און ריטערלעך דאס בלאנקע שווערט פון שייד געצויגן,
האב איך ניט בלוט געזען פאר מייע אויגן,
כאטש געהערט דעם פאטער'ס גייסט נאר קלאגן:
נעם ראכע, זון, און שוין די מוטער!

הויפנאר

(אן א זייט)

די עברי גייט ביי אים ווי פוטער.

שוישפילער

געוועזן סופליאר מיר א פריינט א גומער.
צום קאסטן מיין געהער געבויגן,
ווי פייערצונגען די ווערטער געפלוין.

דעגן אן דעגן!

א פונקענרעגן

האט סם געטריפט...

טראפ נאך טראפ!

קלאפ נאך קלאפ!

דער עולם פארבליפט.

כ'ליג טויט אויף די ברעטער,

נאר גאט פון די געטער —

אפלוזי-

גערויש,

הענט אן הענט

אין עקסטאז געברענט!

קראך

נאך קראך! —

פון טויט וואך,

ווער געטראגן

צו מיין וואגן

פון דער מאסע — — —

פול די קאסע

נאכט פאר נאכט.

הויפנאר

ניט אליין, איך שווער, איז אויסגעטראכט.

איר מענט זיין ראלע ווייטער הערן.

נאר כ'בעט: אן טרערן.

דאס וויינען איז א שלעכטע זיטע,
עס קומט פון דער חכמים - כתה.

שוישפילער

(פארנויגט זיך)

מיין רום געשטיגן איז ביו די פיראמידן.
געזארגט פאר דעם האט דער ענטוויאזם פון די אידן,
די בעסטע קאמעדיאנטן פון דער וועלט.
זיי האבן חוש פאר שפיל, הומאר און געלט,
פאר טראגיק, מימיק, שמייכל, פינטל, שפאט, —
(אומזיסט האט זיי ניט אויסדערוויילט דער גאט).
געהאט ביי זיי אי פריינט, פארערער,
א איד געווען אויך מיין קאמעדיאנטגלערער.
אזוי בין איך געווארן דער בארימטער קאמעדיעטרייבער,
געהאט ערפאלג אויך ביי אלע קלאסן ווייבער.
און אז געקומען איז דאס שפיל פון טראגיק און קאמעדי,
האט מען צו מיר געזאגט: — צי!
די קונצענמאכער האבן מיר צופיל.
(פאטעטיש)

אפגעשפילט א לעבן,
ס'בעסטע דעם פאלק געגעבן,
פארטריבן שטיי איך אין דער גארנסוויטע.
איך ביטע,
באטראכט נאר אלע גוט די לאגע: —
„זיין אדער ניט זיין, דאס איז די פראגע.“
(פארנויגט זיך ווי אין אפלוני און טרעט צוריק)

הויפנאר

די פראגע „זיין“ איז שוין אנטשיידן.
פון טאל פארטרייבן מיר אלע אידן,
זיי קאנען פון חכמה צו גענוי דאס שפיל.

קעניגין

אזוי קומט איר שנעל און זיכער צום ציל.
דאס יודענפאק
האט מיט גאלד אין זאק
פון טראן דעם קעניג געשמירצט.

הויפנאר

די דאמע רעדט א ביסל צו געווירצט.
קיין מענטשנהאס אין אונזער בונד,
קיין גיפט, קיין ראכע, קיין אכזריות!
די מענטשהייט בלאנדזשעט אין די מדבריות
פון חכמה. אט פארוואס זי גייט צו גרונט.
געוויס, דער איד איז היבשלעך שולדיג,
די גארן געווען זיינען אבער צו געדולדיג,
געלאזט אים זייען חכמה אין אלע עקן וועלט.
דערפאר ווען טאל וועט ווערן אויסגעלאכט,
און מיר, די גארן, צו הערשאפט געבראכט,
דער איד מוז ווערן אין א ווינקל געשמעלט.

קעניג

ניט לייכט די זאך איז דורכצופירן,
געהאט צו טאן מיט דעם פראבלעם.
איך האב אן אידן געפרוואוט רעגירן,
און טאל געווען איז דאך אין קלעם.

הויפנאר

די לאגע, קעניג, האב איך גוט באטראכט,
איין אידן זיכער האב איך מיטגעבראכט.
(פירט ארויס דעם גאלד זאק און שטעלט פאר)

דער גאלדזאק! געווען רייך און מעכטיג.
א מאַדנע בריאה, אַפּט פאַרדעכטיג.

גאַלדזאָק

(קלוידונג אַ געמיש פון אַלטן טראַדיציאָנעלן אידן און מאַדערנעס פּינאַנסיר.
דיקע בויך אין קענטונג צוריקפאל, זאַקמעסיג און גאַלדיג)

די ווינטן אַלע זיינען מיר אַרויס אַנטקעגן,
ווי נאָר איך האָב די וועלט דערבליקט,
פאַרשטעלט צו גאַט מיר אַלע וועגן;
אין ווינטגעווירבל מיך שיר צעפליקט.
איך בין נאָך בכל קוים אַנטרונען,
אַ לייטער צו גאַט מיט מיין חכמה געשפונען,
צום טורם געלייגט דעם פונדאַמענט.
(די וועלט נאָך האָט ניט געהאַט געברענט.)
די אַרבעט געווען איז דוקא געראַטן,
דער מענטש געווען שוין נאָענט צו גאַט,
האַט עפעס געטראַפן, מעשה שטן,
און בכל געגאַנגען איז באַנקראַט.
איך צאַל נאָך היינט פאַר בכל צינזן.

הויפּנאַר

פאַרגעס ניט, איד, אַז דו האָסט פאַר לינזן
אַ טאַפּ געקויפּט פון ברודער די בכורה.

גאַלדזאָק

ניין, ניט פון ברודער, נאָר פון מענטשן-מיין,
ווען ניט געהאַט וואַלט עס קיין זין
פאַר מיר, געווען וואַלט עס קיין סחורה.
אַזוי געווען איז מיר באַשערט
מיט בכורה צו מעסטן דעם ים און די ערד,

דעם מצרי זיין פיתום ורעמסס צו בויען,
דעם יענקי זיינע וואַלקנגראַצער,
דער וועלט אַ גאַט צו אַנפאַרטרױען
און וואַנדלען אליין אַלס מעקלער און שוואַצער.
דאָס געטלעכע אין דעם מענטשן געזוכט,
די וועלט — דעם מענטשן אין גאַט;
געקרייצט האָט בכורה מיט שווערט און שפּאַט,
דער טייוול האָט ליבלעך צוגעפּלוכט.
אַזוי אין וואַנדער
פון לאַנד צו אַנאַנדער
געזוכט האָב איך אַ תּיקון;
האַב לאַנד צו לאַנד
באַהעפט ביינאַנד
דורך בויען פּאַפּירענע בריקן.
געבויט און פּאַרברענט
מיט אייגענע הענט, —
געזוכט האָב איך אַליץ דעם תּיקון.

קעניגין

(אַ אַ זײַט)

אין מוטער'ס שוים געדאַרפּט אים דערשטיקן!

גאַלדזאַק

האַב געלט און חכמה געטיילט אויף פּראַצענט,
פּיל וועקסלען און תּורות אַדורך מיינע הענט:
סאַציאַליזם,
אַנאַרכיזם,
און פּאַר אַלעם מאַנאַרכיזם;
דעמאָקראַטיע.

פלוטאָקראַטיע,
ניהיליזם,
אַטעאיזם,
און ניט פאַרגעסן דעם מאַנאַטעאיזם.
האַב אַלץ געשטיצט
און אַלץ געבראַכן,
די וועלט געשוויצט
האַט ביון קנאַכן!

דאָס גאַלד אין זאַק געהאַלטן אָפן
פאַר די ערלייזער פון דער וועלט,
איך האָב דעם אמת ווי דאָס בלאַפן
צו שטיצן קיינמאַל ניט פאַרפעלט.
אין לעצטן שמורם בין איך געשמאַנען
מיט אַלע ווינטן כמעט צוגלייך ;
איך בין געפאַרן אויף אַלע באַנען,
וואָס זיך געקרייצט אין עקסנרייך.
די לעצטע באַן האָב איך גענומען
מיט אַט דער נאַרנסוויטע,
און ווידער וועלן ווינטן זשומען,
וואָס איך האָב דאָ אַ שליטה.
איך האָב אַ ביסל מיניץ אין בויך,
אַרויסגעשלעפט פון אַש און רויך,
איך גיב אַס צום גרויסן צוועק
פון שפאַט,
אויסראַט
די חכמים,
און גילטן זאָל פון עק צו עק
די חכמה פון נאַראַנים!

הויפנאר

עי, עי, דו איד! דיין חכמה דארט פארשטעק!
פון חכמה א וועלט ליגט טיף אין שרעק.
אין טאל דייע ברידער קנייטשן אויך דעם שמערן
דעם נארנוועג אונז צו באשווערן.
(לויגט ארויף די האנט דעם גאלדזאק אויפן שולטער)
מיר נעמען דיין גאלד. די ארבעט איז גרויס.
(א קלאפ מיטן סצעפטער דעם גאלדזאק אין בויך. מטבעות קלינגען.
צו דער סוויטע)
מיט אידנבוך צום ציל פאראויס!

סוויטע

(אין באר)

מיר גייען! מיר מארשירן!
מיר ברעכן אויף די טירן
פון דעם חכמים - זיין
מיט נארנמיץ!

וועכטער

דיין סוויטע, דיכטער, איז אימפאזאנט,
דו האסט פאראצן, לצים פון אלע סארטן,
נאר ווי דערגרייכן די הערשאפט דארטן
באגרייפט נאך אלץ ניט מיין פארשטאנד.

הויפנאר

דו ביסט, מיין וועכטער, נאענט צום הימל
די גאנצע צייט אט דא געזעסן;
האסט טאל און מענטשן רעכט פארגעסן,
אלץ זעסטו נאך ווי דורך א דרימל.
ווען אונזער לאך און שפאט וועט נעמען קלינגען,
די חכמה-קייטן וועלן גיך צעשפרינגען.

וועכטער

דו האָסט דעם פעלז דײַן ווערק צו דיכטן.
איך זע דו פלאַנסט אַ מענטשלעך טאָט,
דו ברויכסט פאַר דעם אַ לופטיגן קלימאַט
און נײַט פון טאָל דעם עפּושיגן-געדיכטן.
דײַן ווערק צו זען איז אינטערעסאַנט.

הויפּנאַר

דו גײסט נאָך, אַלמער, מיט אײַן נאַרנלאַנד!

וועכטער

דאַס לײַגט אײַן שטעמפל פון דער צײַט.

הויפּנאַר

דער שטעמפל לײַגט בײַ נאַרנלײַט.
די קרוין זיצט פעסט אויף דיכטערקאַפּ,
קײַן מאַכט נעמט זײַ פון דאַנען נײַט אַראָפּ!

קעניג

(טרעט צו)

באַהאַלט די קרוין, דו געזאַלכטער דיכטער,
זײַ דו איבער טאָל פון גאַט דער ריכטער.

הויפּנאַר

וויל מאַיעסטעט צום נאַרנבונד געהערן?
איך גיב דיר גלײַך אַ פאַסטן.

קעניג

גערן

טרעט איך אַרײַן אײַן נאַרנרײַך.

איך ווארף זיך אונטער גאנץ דיין ווילן,
מיין ארימע פופע העלף איינשמילן —
(וויגט די פופע)
לא - לא, לא - לא.

סווימע

(לאכט)

כא - כא! כא - כא!

קעניג

אין אט דעם שווערן שיקזאלטייד
מיין הערשערווילן האט לאנג פארשטומט.

קעניגין

(קאכט אויף פאר צארן. מיט גיפטדיגן סארקאזם)

ווי שיין עם האט דער לייב געברומט!

(פאטשט מיטן פאנטאפל דעם קעניג אין פנים)

פאראט צו גאט און עקס, דו הונט!

אזא בלאמאזש, אין פאראצנבונד!

א דו, מיין קאץ, מיין טרייע קאץ,

זיין נארגפנים אים צעקראץ!

(זי קוועטשט די קאץ ביים האלז. די קאץ מיויקעט)

פאמפאדור

כא - כא! די קאץ צייגט אירע שפיצן,

דער קעניג ציילט ביי זיך די ריצן.

קעניגין

(היסטעריש)

אך, גאט! — דער הונט — מיין קאץ — פאנטאפל —

הויפנאך

(אן א זייט)

זי וועט נאך שוילן ביי אונז קארטאפל.

(באפעלט)

נעמט אריין די דאמע אין איר געצעלט!

צוויי וועכטער ביי דער טיר געשמעלט!

קעניגין

(געפירט פון צוויי ערב־רב־בנוקעס. אין שטוינגדער היסטעריע)

מיין טראן, מיין טראן איז נאך ניט אויפגעשמעלט! ...

(זי ווערט ארוינגעפירט אין געצעלט. די צוויי בלויבן שטיין אלס וועכטער

ביי דער טיר)

קעניג

איך גלויב, פרינצעסין ווערט גוט באוואכט.

הויפנאך

קיין פריניץ וואלט בעסער ניט צוגעמראכט. —

נו גיב די האנט און טריישאפט שווער.

קעניג

(גיט אים די האנט)

איך טו, דערלייזער, דיין באגער.

סוויטע

(אין כאַר)

זאל לעבן דער דערלייזער,

פון פעלז און נאר דער קייזער!

פאר וועלטבאפריי

און מענטשבאניי!

הורא! הורא! הורא!

כא-כא! כא-כא! כא-כא!

הויפנאר און קעניג

(מיט געשלאָסענע הענט אָן פופע און סצעפטער. וואַרט אין וואַרט)

האַר
און נאַר,
מיר שווערן :
צום נאַרנבונד
מיר געהערן!
אויסלאַכן טאַל,
די מענטשן קלוג,
אַראָפּ דער עול
פון קלוג - באַטרוג!
מיט נאַרנצוג
צוריק אין טאַל!
מיר לאַכן —
כאַ - כאַ ! כאַ - כאַ !
לאַ - לאַ ! לאַ - לאַ !
כאַ - כאַ ! כאַ - כאַ !

(קעניג און הויפנאר דרייען זיך אין ווירבל־טאַנץ)

סוויטע

(לאַכט הילכיג)

כאַ - כאַ ! כאַ - כאַ !
מיט נאַרנצוג
צוריק אין טאַל!
אין טאַל ! אין טאַל !
כאַ - כאַ ! כאַ - כאַ !
כאַ - כאַ ! כאַ - כאַ !

(די סוויטע דרייט זיך מיט אין ווירבל)

הויפנאר

(אונטערברעכט פלוצלינג דעם טאנץ. באשטויגט א העכערונג,
נאענט צום וועכטער. באפעלט)

טוט אן איר אלע די נארנמיצן!

פון טאל ביז הימל זאל טפשות בליצן!

(אלע, אויסער דער וועכטער, ציען ארויף אויפן קאפ די נארנמיץ. דער
הויפנאר טוט זי אן אויפן שפיץ פון קרוין)

הויפנאר

און איצט שלאגט אויף דאס נארנצעלע!

אט דא פאנגט אן באשאפ פון וועלט.

(עס ווערן אויפגעשלאגן געצעלטן. דער הויפנאר באטראכט די סצענע פון
זיין דיסטאנץ, שפרינגט דאן ארויף אין דער סווימע)

די ארדנונג שנעלער פעסמוגעשמעלט!

איך טייל אייך יעדן צו א פאסטן,

ווי אויף דעם רוקן צוגעמאסטן.

סווימע

(ווי אין באר)

מיר זיינען גרייט פאר דיר צו טאן

פון וועלטגעבורט ביז קריי פון האן.

הויפנאר

דער פילאזאף פון בונד ווערט סעקרעטאר,

ער נעמט א פען און שרייבט איין נאר פאר נאר.

פילאזאף

(נעמט ארויס פון זיין פעקל א גרויסע געזענע פעדער)

מיין פען איז גרייט צו דינען, קאמעדיאנט.

הויפנאר

די ארבעט דעם דיינקער דארף זיין באקאנט,

ניט איין נארנצייכן האט זיין פען געקריצט.

פילאָזאָף

איך האָב אויף דעם אַ לעבן געשוויצט.

הויפּנאַר

(צום שטורמער)

דער שטורמער איינבויען זאל דעם רוקן!

שטורמער

גערן מעגט איר אריינקוקן

אין מײן אויסגעשטורמטער וועלט.

(בויעט זיך איין)

הויפּנאַר

איך האָב דיך, נאַר, אַלס טיש געשמעלט.

(שאַרט מיטן סצעפּטער איבער דעם שטורמער'ס איינגעבויענעם רוקן)

דיין רוקן איז קנאַכיק - האַרביג געהובלט.

שטורמער

(געבויען)

עס האַט אַ וועלט איבער אים געיובלט.

נאָך פיל איך איצט דעם רויש און קיצל.

הויפּנאַר

ווי פאַסט דיר דאָרט דיין נאַרנמיצל?

שטורמער

איך האָב קיין שפיגל ניט פאַר זיך.

הויפּנאַר

דער דאָקטאָר קריטיקום אַהער און גיך!

דאָקטאָר קריטיקום טרעט צו. הויפּנאַר ווײַזט אים אָן צו פאַרנעמען אַ פּאַזיציע אונטער שטורמער'ס הענט און פנים.

הויפנאר

(צום שמורמער)

דו קאנסט זיך שפיגלען אין אַם דעם פליך!

שמורמער

(מיט בוידע הענט געשמוצט אן דר. קריטיקוס' שולמער.

שפיגלט זיך אין זיין פליך)

כא-כא! איך זע א צורה פון א נאר.

הויפנאר

דיין פאסטן האסטו דאך דערפאר.

צו זיין דער נארנמיש איז, פריינט, א זכות.

שמורמער

אוא, איך זע אין שפיגל דעם גאנצן מהות

פון טאל בעת און פאר דעם שמורם.

הויפנאר

דו האסט פאר זיך די ריכטיגע פורם.

שמורמער

(באקוקט די פינגער, וועלכע זיינען געווארן קלעפּיג)

די זאך שיינט מיר א ביסל צו פעכיג.

הויפנאר

ניט וואקלען זאל דער טיש און ניט זיין ברעכיג!

שמורמער

(ברוינגט די הענט ווידער אויף דר. קריטיקוס' שולמער)

דאקטאר קריטיקוס

דער שמורמער איז מיר עפעס צו שמעכיג.

הויפנאר

דער שוישפילער - קאמעדיאנט
וועט מיט זיין רעכטער צויבערהאנט
ביי מיר אַנפירן די קונסט־רעזשי.

שוישפילער

(פאלט אויף די קני. פאטעטיש)

מיין גרויסער מאַסטער, זע, איך קני!
בין מיך גערירט פון דער גרויסער ערע
צו זיין ביי דיר רעזשיסאָר
פון אַזאַ גראַנדיעזן נאַרנכאַר.
יא, גראַמיס האַסטו מיין דינסט און לערע.
(שטעלט זיך אויף)

הויפנאר

(באַפעלט)

אַנמוישטע מיידל, פאַרנעם אַ פלאַץ
אויפן רוקנטיש!

אַנמוישטע מיידל

בין גרייט, פאַיאַץ.

זי זעצט זיך אַרויף אויפן געבויגענעם רוקן פון שטורמער. דער פּילאַזאַף
שלעפט אַרויס פון זיין פעקל אַ גרויס בוך מיט אַלטע, אַפגעריבענע טאַוול
און נייע בלעטער. הויפנאר נעמט ביי אים דאָס בוך און לייגט עס געעפנט
אין מיידל'ס שוים.

הויפנאר

(צום מיידל)

האַלט צו דאָס בוך מיט דיינע הענט, און פעסט!
מיר אַלע וועלן שוין טאַן דאָס רעסט.

אנמוישטע מיידל

(האלט אן דאס בוך מיט אירע ביידע הענט)

איז רעכט אזוי ?

הויפנאר

(א בליק צום שוישפילער)

וואס זאגט די קונסטרעזשי ?

שוישפילער

(קוקט דורך א מאַטאַקל)

אזוי איז גוט... נאר דא א לייכטן צי
די רעכטע האנט א ביסל מער צום ברעג.
די לינקע — פיין. נעמען וועט געציילטע טעג
און זי די ראלע וועט אנטשיידן קענען.
מיט מיין רעזשי ניט זיין זיך וואס צו שעמען.
דאס מיידל — יא, איז קאלאסאל געשיקט.

הויפנאר

ס'וועט יעדער זיין געוויס אנמציקט
דעם מיידלשויס צו זען אלס שטענדער
פאר נארנבוך און וועלטקאלענדער.
(צום קעניג)
זיין מאיעסטעט וועט אויך צודינען.

קעניג

זאל איך מיין פאסטן אליין געפינען ?

הויפנאר

די קונסטרעזשי וועט שוין באשטימען.

זאגט עפעס אויפן אויער דעם שוישפילער, וועלכער ווייזט אן דעם קעניג
צו פארנעמען א פלאץ לינקס פון פילאזאף.

הויפנאר

און דו, מיין ליבע פאמפאדור,
דו פארסט דאך מיט אין דער נארנפור,
וואס זאל דיין ראלע זיין ?

פאמפאדור

עס דארף ניט זיין קיין גרויסע פיין
פאר דער רעזשי צו טרעפן.

שוישפילער

גערעכט, ביי גאט, איז די שיינע גרעפין.
איך ווייז איר באלד דעם ריכטיגן ארט —
(אן א זייט)
נאר וואס געפינט מען פאר איר פארט,
דעם הימל ניט צו שפאלטן ?
(פארנעמט פון הויפנאר א ווארט אויפן אויער)
אך יא... זי זאל דעם טינטער האלטן.

פילאזאף

(נעמט ארויס פון זיין פעקל א ריזיגן טינטער, דערלאנגט עס פאמפאדור,
וועלכע שטעלט זיך ביי זיין רעכטער זייט.)

פון אט דעם גרויסן טינטנפאס
שעפט מענטש זיין ליבע, שעפט זיין האס.
עס האט אין זיך א צויבערמאכט,
עס טריקנט איין אדורך דער נאכט,
נאר ווי די זון דעקט אויף די שאנד,
זע, פול ווערט טינטער איבערן ראנד.

פאמפאדור

די צויבערקונסט איז מיר באקאנט.

הויפנאר

(צום גאלדזאק)

און דו, מיין גאלדזאק, דעם בייטל אין די הענט!

גאלדזאק

ווי ס'שטייט געשריבן אין דעם אלטן טעסטאמענט.

(ציט ארויס פון בויך א בייטל גאלד)

הויפנאר

(צום שוישפילער)

איז אלץ אין אַרדנונג, מיין ליבע רעזשי?

שוישפילער

מיט מיין מאַנאַקל נאָך איין איבערפלי.

(באַטראַכט מיטן מאַנאַקל די סצענע)

די סצענע געפין איך גאַנץ פערפעקט.

(א ווייטע באַוועגונג מיט דער האַנט אין דער לופט)

דער פאַרהאַנג נאָר איז אויפגעדעקט.

הויפנאר

דאָס שפיל גייט אָן פאַר דער גאַנצער וועלט.

עס צאָלט דער איד פאַר אלץ מיט געלט.

דאָקטאָר קריטיקום

דאָס גאַנצע טעאַטער אויף מיין געניק,

ווי זאָל איך שרייבן די קונסטקריטיק ? !

הויפנאר

דו האַסט, מיין דאָקטאָר, אַ געאיכטע פען,

מען שרייבט קריטיק אויך אומגעזען.

(צום ערבירב)

דער לעצטער אַקט צו וועלמגעבורט,
די לענדן פעסט נאָר אָנגעגורט!

ערב-רב

(מאַכט זיך גרייט ווי צו אַ העלדנטאַט)

הויפּנאַר

דאָס שפּיל פּאַנגט אָן צו דער רעכטער צייט;
אין בוך פאַרשרייבט ער דעם באַטוימ.
(צום פּילאָזאָף)

נו שרייב!

דער פּילאָזאָף טונקט איין די פּעדער אין מינער, בויגט זיך
איבערן בוך גרייט צו שרייבן. דער קעניג האַלט אים צו ביי די
האַר יעדעס מאָל, ווען ער בויגט זיך איבערן בוך. מיט דער פּוּפּע אין
זיין צווייטער האַנט טויטלט דער קעניג אויך אַרײַן אין אָפענעם בוך.

פּילאָזאָף

גרייט איז מיין פען.

הויפּנאַר

(דיקטירט)

בראַשית — איז געווען
די וועלט נאָר און פּוסט.
דאָן האָט די קלוגע שלאָנג
דעם מענטש גענעבן פון איר געטראַנק,
און מענטש פאַרלאָרן האָט זיין לוסט
צו שאַפן גרויסע ווערטן;
פאַרמיליגט אַלץ דורך שווערטן
פון גיפּטזין און פאַרשטאַנד.
נו איז געקומען דער נאַרנמבול,
פאַרטרונקען דעם מחבל —

דעם חכם - מענטש פון לאנד.
 דאָס לעבן באַקומען האָט אַ תיקון,
 ס'וועט מענטש מיט מענטש זיך מער ניט שטיקן
 מיט גיפטזין און פאַרשמאַנד.
 ואלה תולדות — אזוי איז געבאָרן
 אַ נייע וועלט אָן קריג און צאַרן,
 מיט לאַך און שפּאַט
 און נאַרנמאַט.
 די נעמען פאַרשריבן לזכרון:
 דער הויפּנאַר קאַמענדאַנט,
 דער קעניג זיין לינקע האַנט ...
 (דאָס איבריגע איז דאָך באַקאַנט).
 געשאַפּן אַלין מיט רעזשי און קונסט,
 די וועלט אַרויס פון חכמה - דונסט,
 ניט מער קיין חכמים - שטיבל! —
 אזוי געשריבן שטייט אין נאַרנביבל.
 (שפּרינגט אַרויף צום וועכטער'ס הויך)
 געפעלט דיר, אַלטער, מיין באַשאַף?

וועכטער

עס האָט מסתמא אַ באַטראַף.
 איך קען די אַלטע ביבל זייער גוט,
 געשעפט אין איר אי טרייסט, אי מוט,
 געדינט מיר דאָ אַלס האַפּן;
 די וועלט, וואָס ווערט אַבער דאָ געשאַפּן,
 איר נאַרן, האָב איך ניט דערקענט.

הויפּנאַר

דאָס איז דער דריטער מעסטאַמענט,
 נאָך עלטער פון דעם אַלמן,

די קלוגע האָבן אים פאַרברענט
אין זייער שאלטן-וואַלטן.
די טאָוולען זיינען בלוז פאַרבליבן,
די בלעטער האָבן איך שפּאַגל ניי,
מיר נאַרן האָבן וואַרטגעטריי
די וועלטגעבורט אין אים פאַרשריבן.
(פּויע)

זאָל איך דיין נאַמען אויך פאַרשרייבן ?

וועכטער

איך דאַנק. איך וויל פון ווייטן בלייבן
אַלס פרייער צושויער צו דעם שפּיל.

שוישפּילער

(שפּרינגט אויף)

אויף פרייען בילעט? ! עם ווערט מיר קיל
פון אַט די פרייע קונסט-מבינים.
די העכסטע קונסט גיב זיי נאָך אַלע דינים!
אַ וועלטגעבורט ווי זיי פאַרשטיין!
מיינע דאַמען און הערן, עם איז געמיין.

הויפּנאַר

(טרעט צו צום שוישפּילער)

זאָל די רעזשי נים זיין פאַרכיטערט ;
דער פאַרהאַנג ערשט אַרויפגעצויגן,
דאַס שפּיל גייט אָן פאַר אַ וועלט מיט אויגן, —
זיי קומען אַלע אַהער פאַרציטערט.
(אַ מאַך מיטן סעפּטער אין דער הויך)
אַנו, נאַראַנים, צום ספּעקטאַקל!
אַט ווי איר שטייט אַזוי סצענירט,

מיטן ערב-רב און הכל בכל,
א דונערקראך און ניט זשענירט!
א לאך!
א קראך!
לאך נאך לאך!
קראך נאך קראך!
כא-כא! כא-כא! כא-כא!

סוויטע

(אין דער פארמירטער סצענע)

כא-כא! כא-כא! כא-כא!
כא-כא! כא-כא! כא-כא!

הויפנאך

(הארבט)

דער טורם בריינגט א ווידערקול,
איך פיל, עם ציטערט שוין דער מאל.

סוויטע

(אין כאר)

נאנט איז דער זיג
פון לאך און שפאט,
אן בלוט און קריג,
לויט נארגעבאט.

וועכטער

אט דאס זאל הייסן וועלטדערלייז?
מענטש דורך מענטש באפריי?
די שיטה איז אפילו ניי,
מיט לאך און ניט בייז.

(ער ציט מיט די אקסל און מאכט א באוועגונג אפצוגיין)

דאָס ליכט אין טורם־שפיץ הויבט פלוצלונג אָן זיך דרייען ווי אין אַ
ווירבל. אַלעמענס אויגן צום טורם געריכטעט. נאָך אַ לאַנגער רגע קומט
דער ליכט־קאָמף צום אָפּברוך. דאָס ליכט לעשט זיך אויס. בלוז אַ ליכט־
שטראַל שלאָגט אַדורך דער לאַדנעפּנונג פון טורמהויזל.

נעפּטונאַ

קליידונג ווי אַ נימפע. לאַנגע בלאַנדע שטראַל־האַר שפּרויטן זיך איבער
אירע שולטער. קומט צו לויפן פון טורם. איר פנים דרוקט אויס שרעק.
זי כאַפט אָן וועכטער'ס האַנט.

וועכטער

(טוליעט זי צו זיין ברוסט)

וואָס איז געשען, נעפּטונאַ מיין קינד?

נעפּטונאַ

אוי, זיידע, עם האַט אַ שטורם-ווינט...
(זי בליקט דערשטוינט אַרום)

דאָס ליכט אין טורם איז אויסגעגאַנגען...

וועכטער

מיר זיינען, קינד, ביי דער וועלט געפאַנגען.

נעפּטונאַ

וועט קיינמאַל מער דער טורם ליכטן?

וועכטער

ווער קאָן דורכבליקן אַ נעבל אַ געדיכטן?
(פירט אָפּ נעפּטונאַ צום טורם, באַגלייט פון אַלעמענס בליקן)

הויפּנאַר

(טוימלט מיטן סצעפּטער אין אַפענעם בוך)

אַזוי שרייב איך אין נאַרבוך די געשיכטן.

כאַ-כאַ!

סוויטע

כאַ-כאַ! כאַ-כאַ!

סוף פון ערשטן טייל

צווישנשפיל

גן עדן התחתון

פּערזאָנען

מ ש י ח
א י י ז ל
מ ל א ך
כ ר ו כ י ם

אַרײַט : ג'ן ערן התחנתון

דער גן עדן התחתון

א פארוואַרפֿענער ווינקל אין מזרח. א פארטריקנטער גארטן. א מויער אויף שלאָס אין הינטערגרונט. אייניגע בוימער אָן לעבן. דער עץ החיים אין מיטן גארטן, אַ משונה דיקער און צעקרימטער בויס, מיט אויפגעפראַלטן בויך; מאַך וואַקסט פון אים אַרויס. דערבײַ דער עץ הדעת, הויך און דאַר, מיט פארטריקנטע צווייגן. דער עפל, פון וואַנען הוה האַט געביסן, היינט אַראַפּ פון אַ צווייג, איז גרויס צעוואַקסן, דער בײַס אין אים קענטיג. אַזוי אויך די סמנים פון צעווערמונג.

א פלאַכער גראַבן פון אַן אויסגעטריקענטן טײך. דער גרונט באַדעקט מיט מאַך. קײן גראַז. די ערד טרוקן און צעמורשקעט.

מ ש י ח ב נ ד ו ד, אַלמ, געבראַכן, אין בעטלער־קליידער, זיצט מיט אַ קײט געבונדן אָן עץ הדעת. אַן אַלמער, אַפגעריבענער גלאַבוס אין זײנע הענט. זײנע אויגן דורך ברילן און די דאַרע פינגער זוכן נערווען איבערן גלאַבוס.

ד ע ר א י ז ל שטײט ביים גראַבן. זוכט מיטן שנוק אַ ביסל וואַסער, טרויסלט מיט די אויערן, גײט איבערן גארטן, זוכט און שמעקט נאָך אַ ביסל גראַז, הויבט דעם קאַפּ צו די בײַמער — יאוש. שמעלט זיך אַפּ ביים עץ החיים און גראַבט זיך אַרײַן מיט דעם קאַפּ אין מאַך פון אַפּענעם בײַך.

משיח

(הויבט אַרויס דעם קאַפּ פון גלאַבוס)

ווי לאַנג זײַן איך געקײט מיטן גלאַבוס דאָ
און וואַרט אויף קום פון טאַג און שלאַג פון שעה? !
די צײט איז מיר געוואָרן שווינדענדיגער שוים,
אַ דיין געוועב, אַ שפּיגלעכס מיר דער גאַנצער רוים.
די אויגן טרערן טריב, די גלידער שווער און מאַמ,
איך האַב פאַרגעסן באַלד וואָס איז מײן נעקסטע טאַט.
דעם קוגל פון דער ערד גענישמערט און שמודירט,
אַריבער יעדן פינטל טרער און האַנט געפירט.

מיליאנען אויגן קוקן פון איר צו מיר ארויס,
 און אט פארלעשט א וועלט זיך אין איר גאנצער גרויס.
 עס טאנצט א קליינער פינטל נאך אין חלל ווייט,
 אן אויג, א שמערן, פינטל צאפלען זיך אין בייט.
 א דורך די דארע צווייגן וויל קיין סוד ניט קומען,
 א פינטל אויסגעלאשן ווייס אויך דעם סוד פון שטוממען.
 (בלויבט זיצן א דגע מיט שטארן בליק אין חלל. קוקט דאן ווידער אריין
 אין גלאבוס און זוכט אין אים נערוועז)
 ניט וואו, ניט וואו צו זען א פלעק, א ווינקל ערד,
 וואו מענטש מיט מענטש ווארהאפטטיג זיינען גרייט
 פארן גרויסן טאג. עס ליגט א וועלט געקייט
 פאר מיר — און אפשר האלט איך זי פארקערט?
 (קערט איבער דעם גלאבוס מיטן פוס ארויף, באקוקט און דאן ווידער צוריק)
 איך דריי, איך קער — די וועלט, די זעלבע וועלט.
 און אפשר — הא? — האט זון זי מיר פארשמעלט?
 (הויבט אויף דעם קאפ און דערוועט דעם אייזל ביים עץ החיים)
 זאג, אייזל, שטייסטו ניט אין וועג
 צווישן זון, דער וועלט און מיר?

אייזל

צום ערשטן מאל אין די יארן און טעג
 הער איך אזעלכע ווערטער פון דיר.
 וואס וויל משיח מיט דעם זאגן?

משיח

זיי מוחל, חבר, איך בין היינט א ביסל צעטראגן.
 (ווייזט אויפן ערדקוגל)

א וועלט מיט לענדער, ימ'ען, מייכן
 האט גאט א שפריץ געטאן פון זיך,
 די בערג און טאלן אויסצוגלייכן
 האט אויסדערוויילט ער מיך און דיך.

איך מוז, פארשטיי, די מענטשהייט רעמן
און בין געבונדן אן א קייט;
די וועלט מוז זיין פאר מיר ערשט גרייט,
דאן מעג מיין פוס צו גאולה טרעמן.
(א בליק צום הימל)
נאר וואו דער טאג? איך פרעג דיך, בורא?
עס מוז דאך האבן פארט א שיעור,
צי דען פארשאפן שמערצן לויט דיין תורה
מעג מען אן עני לאנג אזוי ווי מיר? !
אריינגעזעצט מיך אין גן עדן,
מיך צוגעשמידט צום עץ הדעת
און זיך געדולדיג, ווארט אן כעס
ביז קומען וועט דער רוף פאר בידן.
צו שווער, מיין גאט, פאר מיר די לידן;
מאך גרייט די וועלט זי צו באפרייען.

איינל

דו ווייסט, משיח, אז וואס צו קייען
איז ניט פארבליבן דא מער א גראז,
פון מאך קאן זאט ניט זיין אפילו א האז.
דאס גאנצע וואסער אויסגעטרונקען
אין אט די טעג פון ווארטן, האפן;
פארשעמט א טייך מיט בויך ליגט אפן,
ווי ס'וואסער וואלט אונטער אים פארזונקען.
געוויס, משיח, מוזטו שוין דערלייזן
די וועלט. די גאולה קאן ניט ווארטן.
וואס טויג דיר נישטערן א קוגל א פארדארטן? !
דו בריינג דערלייז מיט גומן צי מיט ביזן,
ווארים עס פייפט אין מיר א שרעק דער מאגן.

משיח

מיין טרייער אייזל, איך מוז דיר זאגן,
דו רעדסט א ביסל צו נאאיוו,
די גאולה האבן מוז א באשטימטן מאָטיוו;
„שכולו זכאי או כולו חיב“ שטייט געשריבן.

אייזל

ס'איז אלץ גערעדט, ווען ס'וואַלט פאַרבליבן
א ביסל וואַסער, גראַז אין דעם גן עדן.
נאָר איצט, בן דוד, מוזטו שנעל אַנטשיידן,
אויב דו דערהאַלטן ווילסט מיך ביים לעבן.

משיח

קאָן זיך, מיין פריינט, אליין קיין עצה געבן.

אייזל

ווען טויט קומט מיר פון פוסטן מאָגן,
ווער וועט דיך צו דער גאולה טראָגן?

משיח

אָן דיר, מיין אייזל, איז ניטאָ קיין גאולה,
„עני ורוכב —“ האָבן די חכמים געזאָגט.
באמת ווערן מיר ביידע צופיל געפלאָגט.
נאָר, פריינט, די רייד האָבן ניט קיין פעולה.
איך בין געקייט צו לידן און צו שטומען.

אייזל

וועל איך מיין קול צום הימל ברומען.
(הויבט אויף דעם קאָפּ און רעוועט)

משיח

אומזיסט, מיין חבר, טוסטו תפילה.
דערלייז פארוויקלט ליגט אין א מגילה;
ניט איך, ניט דו קאן זי אויפראַלן.

איינל

איך בין פון הונגער דאך שוין באלד געשוואַלן,
פון דורשט מיין גומען טריקנט און ברענט.

משיח

די גאולה, פארשטיי, איז ביי גאט אין די הענט.

איינל

ווי לאנג דיינקט גאט מיט גאולה זיך האַלטן?

משיח

ניט אין מיין כח איבער דעם צו וואַלטן.
שווער איז די לאַגע. מעגלעך גאט אַליין
קאן פון דער גאולה זיך ניט באַפרייען;
צו איר געקייט זיינען מיר אפשר אין דרייען,
דער בורא, דער אייזל און מיין אייגן געביין.

איינל

ווער זאָל פון אונז די קייט צונעמען,
מיר זאָלן אין דרייען ניט דאַרפן קלעמען?
זאָל עס דער מענטש?

משיח

ניט פריי אויך ער. געשמידט
איז מענטש צום שיקזאַל פון דער גאולה דריי,

פארגייט אין ווארטן אויף משיח- אייזל טריט,
דעם אַנזאָג הערן פון אַ וועלט אויף ס'ניי.
און אַנזאָג קומען דארף — מ ו ז פון אויבן. —
ס'ליגט אליין, מיין פריינט, אין אַ טראַפּן גלויבן.

אייזל

מיר האָט אמונה קיינמאל ניט געפעלט.
דו ווייסט עס גוט. געווען בין איך באַזעלט
פון איין פאַרלאַנג: צו זיצן דאָ ביי דיר
און וואַרטן ביז דער שלאָס גענומען וועט פון מיר.
נאָר זע, ניטאָ קיין כח צו דערטראַגן;
גיי זיי דו גלויביג, ווען ליידדיג איז דער מאַגן.

משיח

האַב דיין אמונה אַלע מאָל פאַרגעמערט.
יא, דיין געדולד געווען איז פעלונשטאַרק;
מיט מיר געווען, ווען ס'האַט געדונערט און געוועמערט
איבער אונזער איינזאַם — אַט דעם עדן-פאַרק.
איך וואָלט אָן דיר פון אומעט דאָ פאַרגאַנגען.
דיין רעווען מיר געווען די שענסטע מוזיק-קלאַנגען,
געגאַסן באַלזאַם אין מיין וואונדיג וועזן;
דיין אַנבליק האָט פון טיפּן יאוש מיך גענעזן.
דו האָסט געשטימט אזוי זשוואַווע איבער גראַז און טייך,
געקראַצט דעם רוקן-קאַרק אָן אַלע בוימער גלייך,
נאָך פויגעלעך געאַיגט זיך, אין דער לופט געשפרונגען,
אין אַלע טיפּן פון עדן אַריינגעדונגען,
און ניט ווי איך דעם עץ הדעת געקאוועט,
נאָר אים און אים די גאַנצע צייט געכאוועט
מיט מיינע הענט און מיינע באַקן דאַר!

געגריזשעט קארע אזש פאר פיין און צער!
געפוילט די וואַרצל אונטער מיר!
געבליקט צום הימל און צו דיר! —
מען מוז, מיין פריינט, באזיצן ליבע, גלויבן.

איזל

דו רעדסט, בן דוד, צו אן איזל א טויבן.
מיין אויער מער פארנעמט ניט קיין פויגל-געזאנג,
איך הער דאָס זינגען נאָר פון די געדערים,
געגעסן וואַלט איך איצט צעפוילטע ווערים,
דעם זאפט פון עץ הדעת גענומען אלס געטראַנק.

משיח

דעם עץ הדעת, איזל, מאַרסטו ניט באַרירן,
אויב ס'גלוסט זיך דיר ניט ווי אַ מענטש קראַפירן.
(בליקט צו דער פרי, וואָס היינט איבער זיין קאַפּ. צו זיך)
עס פעלט ניט מער, ער זאל פון עץ פאַרזוכן,
ער ווערט נאָך קלוג און וועט מיין געביין פאַרפלוּכן.

איזל

דו האַסט דעם בוים געהיט די גאַנצע צייט,
פאַרזאָגט איך זאל זיך האַלטן פון אים ווייט.
האָב דיר געפאַלנט. נאָר היטן אַ פאַרדאַרטן בוים,
וואָס האַט אויף זיך איין פרי קוים,
און דאָס אַן עפל מיט אַ טיפן ביס,
וואָס אויסגעטריקנט לאַנג אין אים דאָס חיות, —
פון דעם דעם שכל קאָן איך ניט פאַרשמיין.

משיח

עס האַט, מיין איזל, אַ טיפן מיין,

איך קאן דיר איצט ועס ניט ערקלערן.
נאָר ווען ס'וועט קומען יענער גרויסער טאָג
און נאָט די גאולה וועט אונז באַשערן
צוזאַמען מיט זיין וועלט - פאַרמאָג,
וועסטו, חמור, פון עפל מעגן בייסן.

איין

נאָך גוט, משיח, וואָס איך בין ניט קיין כעסן.
עס קאָן אַפילו מיינ געדולד אויך פּלאַצן.
דו רעדסט מיר היינט צו געמאַקטע זאַצן.
איך פּגור דאָ פון דורשט און הונגער,
און דו, מיין פּריינט, זאַגסט: וואָרט און לונגער!

משיח

האַסטו געזוכט נאָר רעכט אין עין החיים?

איין

(גראַבט מיט דער מאַרדע אין בויד פון בוים)
אַ ביסל מאַך — די גאַנצע שיריים.

משיח

איז דאָס דער אַלמער, גרויסער בוים,
וואָס מיט זיין שפיץ דערגרייכט האָט ער דעם הימלזוים,
די צווייגן געטראָגן זיך אין די ווייטע ספּערן?
אַ בוים פון לעבן זאָל אַזוי פאַרצערן!
אַ שאַד, אַ שאַד.

(בליקט צום גראַבן)

און אַט דער טייך פון טייכן,
וואָס זיינע פלוסן האַבן זיך צעשפּרייט
אין אַלע עקן וועלט פאַר ליינג און ברייט,

וואס זיין עשירות ניט געהאט קיין גלייכן,
האט פעט געמאכט די גערטנער און די פעלדער,
די מענטשן, חיות אין אלע שמעט און וועלדער,
און איצט ליגט ער פארטריקנט און פארשמאכט!
א שאד.

איין

א טראפן כאטש ביים אנקום פון דער נאכט!

משיח

געדולד, געדולד און אויך בטחון.
איך קאן עס דיר גענוג ניט איבערזאגן.

איין

ווי לאנג דער שיעור זיך דא צו פלאגן?
איך בין דאך באלד שוין הויט און קנאכן.

משיח

א גאולה ווארט און ווארט אויפן גרויסן רוף,
וואס דארף זיך נעמען טראגן איבער בארג און טאל,
און דו פארטיפט ביסט נאך אין שווערן גוף,
געווארן טויב פאר יעדן אנדער קול.
ניט רעכט אזוי, מיין אייזל.

איין

(בליקט צום פארשלאסענעם טויער)

א שלאם! א שלאם!

וואס היינט ער אזוי שווער דארט אויף דער טיר?!

משיח

ער איז באשטימט פאר מיר און דיר,
ביז פול וועט ווערן פון ליידן די מאַס.

איזל

(מיט די אויגן צום טויער)

האַסטו, משיח, צו אים דעם שליסל?

משיח

(דערשראָקן)

וואָס ווילסטו, איזל?

איזל

גראַץ אַ ביסל.

עס מוז פון דעם מין זיין אַהינמערן טויער
אַ סך. איך גלויב, אַז שוין מיין אויער
פאַהנעמט דאָס וואַקסן פון גראַץ און בלאַט,
פון פריש געשניטן היי פיל איך דעם אַראַמאַט,
דעם וואַסער-מורמל הער איך אין קוואַל,
זע פעמע לאַנקעס, פאַשע איבעראַל.

משיח

צושפילט האָט זיך פאַנטאַזיע פון דעם מאַגן!
אַהינמער שלאָס און מויער זיך פאַרטראַגן,
שוין טרעטן דיינע פיס אויף פרעמדע גערטנער אָן רשות,
פון וואַסערפאַלן הערסטו אַזש דעם גום!
דו גאַלאַפּירסט. ווער קאַן דען דיר נאַכיאַנגן? ! —
דאָס איז, חמור, אַלץ דברי שמוּת.

איזל

(בליקט אלץ צום טויער)

דעם שליסל! אדער זאל איך אויף אלע פיר
אהין צוקריכן און א בראך די טיר?!

משיח

דו ביסט, מיין אייזל, האב איך מורא, ניט ביים זינען.
צי ווייסטו ניט, מיר מוזן זיך געפינען
אין דעם גן עדן, ווען דער רוף וועט קומען?
איך קאן ניט הערן מער דיין רעווען, ברומען.
שטעלסט גאט און מיך צו א שווערן נסיון.

איזל

צי דען, בן דוד, איז אזא בזיון
צו זוכן גראז
דורך טויער און שלאס?
(עס טרעט־איין דעמערונג)

משיח

גענוג די רייד. — די נאכט ברעכט איין.
איך זע פון אונטשמערן שוין דעם שוין;
שוין צייט פאר אונז זיך לייגן שלאסן.
אין בורא נאר דיין גלויבן, האפן.
זיי פעסט, מיין אייזל, אין כמחון.
דער שלאס פון גאט אליין געבראכן
וועט ווערן אין דער ריכטיגער מינוט.
און איצט, מיין פריינט, זאל זיין גערוט.
די נאכט איז לאנג און קורץ איז זי,
עס דארף נאר גאט מיטן ברעם א צי,
א מלאך מיט זיין פליגל-שפיץ

בארירן מיר. שנעל ווי א בליץ
פלי איך מיט דיר איבער בארג און מאָל,
און הויך וועט קלינגען אונזער קול:
דו פריי זיך, וועלט, משיח טרעט!
ער ברײנגט דיר פֿרײדן! — נאָר ס'איז שוין שפעט.
א גוטע נאכט.
(ציט זיך אויס, דעם גלאַכוס צוקאָפּנס)

אייזל

א גוטע נאכט.

משיח

(מיט פארמאכטע אויגן)

געדיינק, חמור, דעם עפל ניט באריר!
און גאנץ מוז בלייבן אויך שלאָס און טיר.
גיי שלאָפן, גיי.

אייזל

איך גיי, איך גיי.

(ציט זיך אויס ביים עץ חתים)

פארקלעפט שוין זיינען מיינע אויגן צוויי.
א גוטע נאכט.

משיח

(שנאָרנט)

אייזל

(הויבט אויף דעם קאָפּ און באַטראַכט משיח'ן)

ער שלאָפט געשמאק.

אן עלענד אויך אויף אים. א פראַסמאָק
בין איך! געמוטשעט אים מיט טרינקען, עסן

און אן מיין שליחות שיר פארגעסן...
ניט בורטשע, מאַנגן! שטום, דו גומען!
די גאולה וועט און מוז דאך קומען!

דער אייזל שלאָפט איין. עס דערהערט זיך באלד אַ כראָפּען-קאָנצערט. געד
וויטער מיט בליץ און דונער. אַ מלאך באַווייזט זיך משיח צוקאָפּנס.

מלאך

(געזאָנג אין באַגלויט פון כרובים-כּבֿאָר)

שלומער, שלומער,

ווייס ניט קומער.

זיס דער שלאָף,

האַף נאָר האַף!

אין דעם דרימל

נאַנט דער הימל.

גוטע נאַכט

האַט מיטגעבראַכט

וועלמבאַשייד

אין איר קלייד.

שפּרייט זיך פּליגל,

שמעלצט דער טיגל

שלאָס און ריגל,

פּראַלט די טיר —

אַ וועלט פאַר דיר!

(דער מלאך באַרירט מיט שפּיץ פּליגל משיח'ס נאָז)

שטיי אויף, בן דוד, די גאולה רופט!

משיח

(קראַצט זיך די נאָז אין שלאָף)

דו מאַכסט מיר, אייזל, שווער די לופט.

(קערט זיך איבער אויף דער אַנדערער זייט)

מלאך

דו ביסט, משיח, שטארק פארשלאפן,
דו האסט דאס מאל גראד ניט געטראפן.
איך קום צו דיר פון גאט געשיקט.
(בלויבט שטיין אין פליגל-דיסטאנץ צוקאפנס)

משיח

(זעצט זיך אויף. רייבט זיך די אויגן)
א חלום האט אזוי שווער געדריקט . . .
א וועלט א גאנצע האט געקראכט . . .
(משוכעט זיך אויס, קוקט זיך ארום)
בין איך נאך אליץ אויפן זעלבן ארט?
(דערהערט טריט אהינטער)
ווער קומט צו מיר אין טיפער נאכט
מיט שטילע טריט?

מלאך

עס איז גאט'ס ווארט,
וואס זיינע טריט ווי סאמעט גלעט.

משיח

הער איך די רייד פון א פראפעט?
(זוכט מיט די אויגן)
ווער רעדט?

מלאך

(שטייט פלוצלינג פאר משיח)
איך.

משיח

(דערוועט דעם גאסט)
דו? ! א מלאך רעדט

אין דעם גן עדן? ! האב ניט געזען
 א מלאך שוין א לאנגע, לאנגע צייט.
 דאס איז אין יענע טעג געווען —
 יא, ווייט, גאנץ ווייט —
 ווען דו, צי דיין א הימלס-ברודער
 האט צוגענומען מיין שיף און רודער,
 אריינגעזעצט מיך אין גן עדן,
 (ווייזט אויפן שלאַפנדיגן אייזל)
 און אים — דאס הייסט אונז ביידן —
 מיך לעבן עץ הדעת פארפלאַנצט,
 (דער אייזל האט זיך זינס געטאָנצט),
 פארמאכט די טיר אויף ריגל און שלאָס.
 אזוי שוין יאָרן בין איך דאָ באַלעכאָס,
 היט אָפּ דעם טייר, דאָס גראָז, דעם בוים.
 אזוי... האָסטו מיין נאָז מיט פליגל-זוים
 געגלעט. אַ שיינעם דאַנק.

מלאך

ניטאָ פאַר וואָס.

משיח

וואָס בריינגסטו פון די הימלספערן?
 רייד, מלאך, נייגעריג בין איך צו הערן.

מלאך

ס'איז אויף דער וועלט געווען אַ שטורם.
 די וועלט איז גרייט.

משיח

אַט די דבורים

הער איך צום ערשטן מאל, מין פריינט.
פארוואס פון שמורם האב איך ביז היינט
גארניט געהערט אויף מין משיח - זיין ?

מלאך

עס האט דערלאנגט אזוי א לייכטן בליין,
ניט מער. אין אט דעם שפיל פון פייערברען
האט וועלט און מענטש זיך מיטאמאל דערזען
פאר גאולה גרייט דורכאויס פערפעקט.

משיח

(נעמט דעם גלאבוס אין האנט. טוט אן די ברילן)

איך בעט דיך, מלאך, אוואו פארשמעקט
ליגט דא דאס פינטל ? האב פון עק צו עק
דעם גאנצן ערדקוגל געמאסטן,
די ברילן און פינגער אזש גענומען ראסטן,
איך זאל דא ערגעץ זען א פלעק.
וואו מענטש איז רייף פאר גאולה - טריט.

מלאך

דו האסט אן אלטווארג אפגעהיט.
דעם קוגל, וואס דו האלסט אין דינע הענט,
אים האט דער שמורם שוין לאנג פארברענט.

משיח

(לייגט אוועק גלאבוס און ברילן אן א זייט)

אומזיסט געווען מין מי. איך דאנק דיר פאר דער בשורה.
ערפילט בין איך מיט נייער האפנונג, גבורה.
און גרויס וועט זיין די פרייד פון מין באגלייטער,
ער איז באמת געווען שוין האלב א טויטער.

אים קוים פארהאלטן פון מחשבות זרות,
מיט עדן, מיר און גאולה האט ער כפרות
שיר, שיר מיט זיינע לאפעס ניט געשלאגן.
ניט לייכט איינשמילן א הונגעריגן מאגן.
געלויבט דער בורא! ס'האט געזיגט זיין ווילן.
דער ארמער אייזל, ער וועט זיין הונגער שטילן.

מלאך

בן דוד זאל א ביסל זיך צו איילן.

משיח

איך פלי, איך פאר טויזנט מיילן.
נאר ווארט. דו זאגסט א נייע וועלט איז דארט געבארן,
און איך געטראגן האב די אלטע אין מיין זכרון.
וואו פירט דער וועג?

מלאך

אין טאל דא גלייך אראפ.

משיח

א ביסל שווערלעך צו געדיינקען פאר מיין אלטן קאפ.
מען זיצט אזוי אן עולמית און ווארט און ווארט,
דער גן מיט טייך און בוים ווערט איינגעדארט;
געווירקט האט אויך אויף מיינע שוואכע כחות.
איז יא — וועסטו מיר געבן א גענויעם סימן.

מלאך

דעם וועג וועסטו דערקענען נאך די ריחות.
ס'האט א י י ג גערוך. דו נעם דיין רימען,
פארגארטל זיך נאר פעסט די לענדן,

פון טויער זאלסטו נאָר נאָך לינקס זיך ווענדן!
דער וועג איז גראַד אַ ביסל אַ געדרייטער,
און אויב צום טאַל אַראָפּ דאַרפסטו אַ שטיקל לייטער,
האַסטו דיין אייזל דאָך. ער וועט אַהין דיך בריינגען.
אגב וועט גאַט זיין ליכט דיר שיקן,
(באַלויכטן דיר דיין לאַנגן וועג
אין אַלע דיינע גאולה - מעג.)
דו דאַרפסט פאַרויס, פאַרויס נאָר בליקן.

משיח

ווי לאַנג עס וועט גאַט'ס ליכט נאָר היינגען
איבער מיר און וועג, ניטאָ זיך וואָס צו שרעקן.
איך וועל די גאולה ריכטיג שוין אַנטפלעקן,
דו קאַנסט פאַרלאָזן זיך אויף אייזל און אויף מיר.
נאָר זע — פאַרגעסן האָב איך שיר —
וואָס איז די זכיה? שכולו זכאי, אַדער —

מלאך

כולו זכאי. די וועלט אין גאַנצען קלוג.
די חכמה רוט אין יעדן פנים - צוג;
וואָס איינער וויל, באַקומט ער אויף זיין פאַדער.
ניטאָ ניט הויך, ניט קורץ, ניט שמאַל, ניט דיק, —
חכמים אַלע געשניטן פון איין שטיק.

משיח

וועט לייכט מיר זיין זיי צו דערקענען.

מלאך

דו מאַך נאָר שנעל. עס קאָן אַמאָל פאַרברענען
נאָך אויך דער נייער קוגלערד.

דו טאַרסט, משיח, א רגע ניט פאַרזאַמען,
גאַנץ פעסט אפילו איז דער זאַמל אויפן פערד
פון די חכמים. נאָר אין פלאַמען
קאָן בריינגען אַ וועלט איינאַיינציגער נאָר.

משיח

זאָל גאָט דיר געבן פאַר מיר דיין שכר,
דו ביסט מיר אמת אַ געטרייער פריינט.

מלאך

פאַרנומען גאָט האָט דיין לייך און צער,
געזען מיט חבר אייזל דיין שווער געראַנגל,
געפילט דיין ווייטאַג פון דיין ווערטערמאַנגל,
האַט גאָט געזאַגט: נאָך היינט, נאָך היינט
די גאולה זאָל ער בריינגען אויף דער וועלט!
עס האָט משיח שוין ניט איין מאַמענט פאַרפעלט;
צו ערנסט האָט ער גענומען די קייטן זיינע,
צו טיף זיין בליק אין די אויגן מיינע,
צו פיל דעם עין הדעת אַפגעהיט
און ניט געזען ווי גן פאַרבליט,
צו פיל, צו פיל האָט ער געלאָזן שטומען
זיין אייגן ווילן, זיין אייגן באַגער;
משיח דאַרף זיין שליחות ניט נעמען טראַגיש שווער.
גערעכט איז אייזל מיט זיין תפילה - ברומען.

משיח

אין גאָט געהאַט האָב איך מיין גלויבן, האַפן.

מלאך

מען קאָן אזוי גאַנצע וועלטן פאַרשלאָפן.

אַט ליגט דאָרט ביי דיין זייט אַ וועלט אין ראַסמ,
און ניט געוואוסט האַסמו וואָס האַט געקאָסט
דער שייטערהויפּן, אויף וועלכן זי איז
צום קרבן געבראַכט געוואָרן פאַר אַ נייער וועלט.
דו מעגסט אַ קוק מאַן אויף אַט דעם נייעם ריז,
די זון אליין האַט זי — האַט ער פאַרשטעלט.

משיח

וועל איך שוין גיין.

מלאך

גיי, גיי וואָס שנעלער!
און זאָל די גאולה לויכטן דיר דעם וועג אַליץ העלער!
געזאַגט האַט גאָט: צו טייער האַט פאַר דעם מאַמענט
דער מענטש באַצאָלט, ווען זיין דערלייז דערקענט.
עס מוז משיח קומען אין דער ריכטיגער מינוט,
ווי לאַנג עס רינט אין יעדן אַדער חכמה-בלוט.
קיין רגע ניט פאַרזאַמען.

משיח

איך גיי מיין אייזל וועקן:

מלאך

נאָך עפעס דאַרף איך דיר אַנטפלעקן.
אַן עפיזאָד. אויפן וועג צו דיר בין איך געפלוין,
פאַרשטייט אליין, אַז פּייל פון בויגן.
עקוועלט, פאַרכיי אַ הויכן פעלז, אַ טורמליכט
האַב איך דערזען פון אונטן עפעס וואָס געדיכט.
אַ פּלאַטער-צו. מיין פליגל שפּיץ באַרירט
האַט פעלז. געווען איז אומגערן דער באַריר.

און הער, משיח, וואס האט פאסירט,
 א צימער האט דער פעלז אויף זיינע ווינקלען פיר
 דערלאנגט. און באַלד אַ קראַך, אַ דונערקראַך.
 און וואָס געווען? אַ לאַך, אַ נאַרנלאַך,
 מיט ברוסטן טיף פון אַן ערב רב-געזינטל.
 פאַרשטאַנען האָב איך, אַז דאָס בינמל
 צילט צום חכמים-טאַל אַראָפּ.
 אַז איך האָפּ! האָפּ!
 מיט מיינע פליגל אַ דונערפלאַמער!
 דאָס ליכט אין טורם ווערט אַלץ מאַטער, מאַטער,
 ביז זיך פאַרלאָשן. — אַט דאָס מיין גאַנצע שליחות.

משיח

איך דאַנק דיר, מלאַך. דו האַסט באַריכות
 מיר איבערגעגעבן אַלץ. — באַפריי מיך פון די קייטן!

מלאך

איך וועל די פליגלען נאָר פאַרשפרייטן —
 און דו ביסט פריי.

אַ בליץ און דונער. פון דער פינסטער אַרויס דערהערט זיך קייטן-
 געקלאַנג. דאָן גייט אויף אַ ליכטשטראַל איבער משיח'ס קאַפּ. ער שטייט
 פריי. דער מלאַך פאַרשוואַנדן. אַזוי אויך די קייטן. משיח קוקט זיך
 אַרום ווי ערוואַכט פון אַ לאַנגן חלום. (דער ליכטשטראַל איבער זיין קאַפּ
 באַגלייט אים דעם גאַנצן ווייטערן וועג.)

משיח

פריי — איך! און פריי די גאולה! פריי אויך ער!
 (וועקט דעם אייזל)
 שטיי אויף צו גאולה!

איזל

(בראפעט)

משיח

אן איזל וועקן — שווער.

(טרעט צו נענטער. רופט העכער)

דער שלאס אראפ! דער טויער אפן!

איזל

וואס לאזט משיח מיך ניט שלאפן.

(בריקעט)

משיח

(בויגט זיך איין איבערן איזל און שרייט אים ארוין אין אויער)

די פעלדער גרין! די פאשע גרייט!

איזל

(כאפט זיך אויף)

דאס הער איך אויך שוין טויטערהייט.

וואו איז די פאשע?

משיח

צו גאולה אויפן וועג.

איזל

און שלאס און טויער?

משיח

דאס האט אויך א ברעג.

(ער הויבט אויף די הענט און ווייזט)

דו זעסט?

צוויי כרובים באווייזן זיך ביים טויער, עפנען זיינע ביידע טירן און
בלויבן שטיין אין וואך.

איזל

(קוקט מיט אויסגעשמרעקטן האלז)

נימאָ מער שלאָס! נימאָ מער טויער!

דאָס זעט מיין אויג? ! דאָס הערט מיין אויער? !
(שרייסלט די אויערן ווי ס'וואַלט אין זיי גערוישט)

עס רוישט! עס רוישט! פון פרייד בין שכור!

(א ווענד דעם קאָפּ צו משיח)

איז פאָשע אָדער גאולה איצט דער עיקר?

משיח

זיי קומען ביידע אין איין צייט.

נו קום, עס וואַרט אַ טאָל מיט קלוגע לייט.

איזל

(שמעלט זיך ביי משיח'ס פּיס)

מיין רוקן גרייט פאַר דיר, משיח.

משיח

(זעצט זיך אויפן איזל)

און איצט אין וועג, מיין גאָט'ס שליח!

משיח רייט אַרױס מיטן איזל דורך טויער. ליכטשמראַל איבער זיין קאָפּ
גייט אים נאָך. די כרובים פאַרמאָכן דעם טויער אָן ריגל און שלאָס און
גױען ביידע אַ כרובים־מאַנץ איבערן גן עדן.

סוף פון צווישנשפּיל

צווייטער טייל

ט א ל

אין פיר בילדער

פערזאָנען

מ ש י ה

א י י ז ל

טויער-שומר פון רעכטס

טויער-שומר פון לינקס

קאמענדאנט

תפיסה-שליסל

ראש החכמים

פון קריג, ים, לופט, וועגן,
וויסן, האנדל, אויסערטאָל, געהיים,
טאָל, געזעץ, פארשפרייט, פאָסט } די 12 חכמים

שוין-לויפער

אייזלגעשטאלט

פערדגעשטאלט

קוגעשטאלט

מענטשגעשטאלט

דעמאָן-מאָסקע

מאָסקנפאָלק, מאָסקן פון חיות, בהמות, פויגל, שדים, טויטן-

מאָסקן, וויינענדיגע מאָסקע, שטאל-מאָסקע, סאַנקילאַטן,

תפיסה-געשטאלטן, חכמה-שיצער

אַרט : טאָל

בילד איינם

ט א ל

רעכטס א פעלזיגער בארג. אין מיטן א ריזיגער טורם, פארמאכט אויף ריגל און שלאס. הויך איבער אים הינגען פיעריגע בוכשטאבן: ד א ס ל א נ ד פ ו ן ד י ח כ מ י ס. פון זיין רעכטער זייט א טונקל-גרויער טורם, קלוינע פענסטערלעך מיט אייזערנע גראטעס — די תפוסה. לינקס א העל-פארביג הויז, די וואוינונג פון קאמענדאנט. צוויי שומרים מיט ביקס און באיאנעט הימן דעם טויער. ש ו מ ר פ ו ן ר ע כ מ ס — הויך און פעסט. ש ו מ ר פ ו ן ל י נ ק ס — קורץ און דאר. אויפן טורם-שפיץ א וועטער-האָן, אין דער ריכטונג צום פעלז, מיט אַן אויפשריפט פאַרן שנאַבל — פ א ר ו י ס!

מאטער זונגעשוין. די שומרים ווארפן זיך איבער מיט ווערטער.

שומר פון רעכטס

(רופט אריבער צום חבר)

א רוח אין דיין טאטנ'ס טאטן!

גיב, חכם, מיר א פאפיראס!

שומר פון לינקס

עס וועט דיר, חכם, גאר ניט שאטן,
ווען דו באפעלסט מיר ניט מעשה באלעכאס.

שומר פון רעכטס

דו רייד ניט פיל און גיב. איך שמארב א צי.

שומר פון לינקס

(נעמט ארויס א פאפיראס)

אין גאנצן איינעם. און ניט אן מי.

איך האָב אים צוגענומען ביי אַ גרויסן נאַר,
וואָס איז צום פעלז אַנטלאָפּן.

שומר פון רעכטם

דערפאַר

ניט וואַרט און טייל אים איבער אויף גלייכע צוויי חלקים.

שומר פון לינקס

(ברעכט איבער דעם פּאַפּיראַס אין צוויי און וואַרפט צו זיין חבר אַ חלק)
נו נאַ! און מאַך דאַרט קיין געוואַלט.

שומר פון רעכטם

(באַקוקט זיין חלק)

אַז באַקעם

זאַל דיר אויספּאַלן! דו האַסט די גרעסערע שטיק.

שומר פון לינקס

ניט אמת.

שומר פון רעכטם

געמאַסטן!

שומר פון לינקס

גי. ברעך דאַס געניק!

דו ביסט מיר חושד גאַר אומזיסט.

שומר פון רעכטם

אַ חכם נאַרן! עס פאַרדריסט.

געמאַסטן!

שומר פון לינקס

מעסט! אַהער דיין פּאַפּיראַס!

שומר פון רעכטס

דאָס גייט ניט, ברודער. אויף דעם באַיאַנעט!
אזוי אַ.

(ער שמעכט אַרויף זיין שטיק פאַפיראַס אויפן שפיץ פון זיין באַיאַנעט.
דער שומר פון לינקס טוט דאָס זעלביגע.)

שומר פון רעכטס

איך מאַך מיט דיר אַ וועט,
אַז דו האַסט מיך גענאַרט.

שומר פון לינקס

כ'נעם אָן.

(זיי טראָגן צו די שפיץ־באַיאַנעטן און מעסטן די פאַפיראַסן)

שומר פון רעכטס

(טריאומפירט)

נו ? !

שומר פון לינקס

(פאַרשעמט)

אַ פאַרדראַם.

גלויב מיר, געטאַן האָב איך עס ניט מיט ביזן ווילן.
ניט לייכט צו טיילן אַ זאך אויף גלייכע העלפטן, צוויי ;
אַ ברעקל דאָ — דאַרטן מער, ווי דו גיסט אַ דריי.

שומר פון רעכטס

דו ווילסט, איך זע, מיין כעס איינשמילן.

געדאַרפט פאַרקלאַגן דיך ביים חכם קאַמענדאַנט.

נאַר כאַפט דיך, חבר, אַ פייערבראַנד !

דעם גרעסערן חלק גיב אַהער !

און מאַך קיין שחיות מער !

(זיי ביטן זיך מיט די שטיקלעך פאַפיראַסן און פאַרויכערן)

מ ש י ח (ליכטשמראל איבערן קאפ) קומט אָן רייטנדיג אויפן אייזל פון פעלזיגן באַרג. בלייבט שטיין פון ווייטן. איז קענטיג איבעראַשט פון פאַר-מאַכטן טויער מיט די היטער. קריכט אַראָפּ פון אייזל'ס רוקן. ער זעט אויס מיד. דער אייזל פול אויסגעפאַשעט.

משיח

דו זעסט, מיין אייזל, אַ טויער שטייט אין וועג.
אויף אונזער גאולה-מאַרש דער ערשטער שלאַס און ריגל.
דאַרט שטייען שומרים צוויי, מיטאַרף געבן זיי אַ פּרעג,
צי האַלטן חכמה זיי אונטער שווערן זיגל?
צי גאַר פאַר גאולה איז די טיר ביי זיי פאַרשלאָסן?

אייזל

(ניסט)

משיח

אַט האַסטו, חבר מיינער, ביי דעם אמת צוגענאַסן.
איך שטיי און קוק און פיל אין האַרץ און פיס אַ ציטער.
אַ טויער גאַר אין וועג! וואָס הייסט אַ טויער?
נאַר וואַרט, מיר דאַכט, אַז דעם וועג קאַפּויעד
זיינען מיר געגאַנגען. דו זעסט די היטער?
זיי זעען אויס ווי ניט געבוירן פון איין מוטער;
דער איינער קאַן דעם צווייטן פאַרשמעקן ביי זיך אין פוטער
מיט שפיץ פון ביקס ביז זייל פון לינקן שוך.
און, דאַכט זיך, אַז פון ביידע הערט זיך מער ווי
אייין גערודך.

און מלאך האַט געזאָגט — נו, כ'האַב דיר שוין דערציילט.

עס שיינט, מיין פריינט, מיר האָבן זיך געאיילט

אַ ביסל מיטן גאַנג און פון וועג אַרונטער.

וואָס אונז בלייבט איבער צו טאָן אַצונטער,

פון שלעכטס זאַל איך מיט דיר אַזוי וויסן.

אייוז

עס זאל, משיח, דיר גאָר ניט פאַרדריסן,
וואָס מיר דעם וועג האָבן ניט ריכטיג געטראָפֿן.
בין ניט באַטריבט. האָב פאַשע פיל אין וועג באַקומען,
און וואַסער אויך אַ שלל פאַר מיין טרוקן גומען.
מיין עצה איז דערפאַר זיך לייגן אַ ביסל שלאָפֿן
צופּוסענעס פון דעם פעלז, צי אונטער וואו אַ שאַטנבוים,
און ווען די לעצטע שטראַלן וועלן קוים נאָר קוים
אונז געבן דעם אַפּשיידסגלעט אין שמערן,
דעם וועג תיכף וועלן מיר פאַרקערן.
דו זעסט, עס ליגט פאַר אונז אַ גרויסער רוים
מיט גרינע לאַנקעס, פעלדער, טייכן.
מיר בלייבן אין וועג אַ ביסל די ביינער אויסצוגלייכן.
עס קאָן די גאולה וואַרמן. ס'וועט גאָר ניט זיין דער מער.

משיח

(מיט די אויגן צום טויער, לעזט ציילנדיג די ווערטער)
דאָס — לאַנד — פון — די — חכמים. — מיר האָבן ניט געאירט.
דו האַסט מיך, אייזל, אַהער גראַד ריכטיג געפירט.
נאָר וואָס, מיין פריינט ? געוואַרן בין איך דיר שווער ? !
דו האַסט שוין פאַשע, וואַסער, אַלין גענוג.
ביי דיר איז רעכט אַפילו צוריק דער צוג.
נאָר איך, משיח, קאָן אין וועג ניט בלייבן,
די גאולה רומט ניט, האַלט מיך אין איין טרייבן.
פאַרזאָמט אַ רגע — פאַרשפּילט אַ גאַנצע וועלט ;
וואו ניט דערלייז טרעט איין, האַט אומקום ניט פאַרפעלט.
מיר גייען ווייטער, אייזל !

אייוז

גרייט איז מיין רוקן,

משיח, אלע מאָל געווען פאר דיר,
 כאָטש אויסגעוואַקסן אין וועג איז אַ געשוויר
 אויפן אָרט, וואו איך האָב דיר געטראָגן,
 און ניט געפילט האָסטו פון שמערץ מיין צוקן.
 ניט געוואַלט האָב איך עס דיר אַפילו זאָגן,
 נאָר ווייל, בן דוד, דו קלאַגסט זיך שוין אויף מיר,
 זיי וויסן, אַז די גאולת איז אַ שווערע משא
 פאר מיר און מיינע ברידער — דער גאַנצער אייזלראַסע.

משיח

איז רעכט ביי דיר מיך לאָזן שטיין אין מיטן ?

אייזל

כאַהיט גאַט. איך האָב נאָר פאַרהיטן
 געוואַלט דו זאָלסט ניט ברעכן זיך דורך פאַרמאַכטע טירן
 מיט דיין דערלייז. ווער ווייס וואָס קאָן פאַסירן.
 מען מוז מיט גאולה זיין אַמאָל געדולדיג.
 זיי וויסן, פריינט, אַז איך ניט זיין וועל שולדיג,
 ווען דער קבלת פנים וועט פאַר אונז זיין אַ האַרטער.
 געדיינק, אַז מיר און שלאָס איז ניט לייכט צו ברעכן.

משיח

דיינע ווערטער, אייזל, מיך ווי שפילקעס שמעכן!
 בין איך, משיח, דער גענאַרטער ?
 האָב דיר אַ גאַנצן גאַרמן אַפגעגעבן,
 ווען איך געקויט דאָס גאַנצע לעבן
 געזעסן און אויף דערלייז געוואַרט.
 און ווען פון גאַט איז רוף געקומען,
 דיין מאָגן זאָט און גאַס דער גומען,

האַסטו זיך גאַר דאָ איינגעשפּאַרט
און פּרעדיגסט מיר אַ נייע תּורה.

איזל

דאַס איז, משיח, אַלמע סחורה.
דאַס האָב איך גאַך פּון עדין בירושה.
געדיינקסט, מיין פּריינט, ווי דו האָסט מיט קדושה
גערעדט פּון האָפּן, וואַרטן און בטחון.
כאַטש איך אין קראַמפּן בין אַרומגעקראַכן,
פּון הונגער, דורשט די צונג געשמעקט,
האַב ערד און מאַך, מיין טרוקן פעל געלעקט,
האַסטו געהאַט איין וואַרט צו מיר : געדולד, מיין פּריינט!
דערלייז קומט מאַרגן אויב ניט היינט.

משיח

נו, איז די גאולה דאָך געקומען.
וואָס ווילסטו, איזל, אַז מיט בלומען
זאַל איך דעם וועג דיר גאַך אויסשפּרייטן?
מיר גייען, חבר, אויף אַ וועג אַ ברייטן,
דעם גאולה-וועג. דו זעסט דעם וועג צו שמאַל.
געוויס, באַדעקט איז ער מיט דערנער;
דערפאַר אויך זיסער וועלן זיין די קערנער
פּון וועלטדערלייז. — מיר שטייען ביים טיר פּון מאַל.
דיין רוקן גיב! מיר גייען ווייטער!

איזל

כאַטש פּון גן עדין אַ באַפּרייטער,
בין איך צו דיר, משיח, געבונדן.
(שטעלט אויס משיח'ן דעם רוקן)

משיח

(זעצט זיך אויפן אייזל)

און איצט צום טויער!

(רופט הויך)

אנגעצונדן

זאלן ווערן אלע פאקלען, אלע ליכטער!

משיח גייט! משיח גייט!

ער בריינגט די גאולה פאר נאָענט און ווייט!

זאל לויכטן פרידן אויף די געזיכטער!

משיח רייטיצט מיטן אייזל צום טויער. די ביקסן פון די צוויי טויער
היטער קרויצן זיך און פארשטעלן אים דעם וועג.

בידע שומרים

האלט!!!

משיח

(איבעראשט. צום אייזל)

דו זע נאר, זע נאר אַ געוואַלט.

(קוקט אויף די שומרים. באַפעלט)

מאַכט אויף דעם טויער! איך מוז אַריין!

שומר פון רעכטס

דו רעדסט מיר, פרעמדער, גלאַט און פיין.

איך לאַנד פון חכמה קומט מען אזוי גרינג ניט אַריין.

משיח

(פאַטעטיש)

איך קום צו אייך פון גאַט געשיקט.

שומר פון לינקס

דער קערל זעט אויס צו זיין פאַריקט.

שומר פון רעכטס

דו לאז דיין גאט דארט רואיג שלאפן.

שומר פון לינקס

מיר דאכט דער אורח קאן די קונץ פון בלאפן.

שומר פון רעכטס

ווער ס'וויל די חכמה פון מאָל געניסן,
מוז ער דעם קאָמענדאַנט ערשט לאָזן וויסן.
(רופט)

חכם קאָמענדאַנט!

שומר פון לינקס

(רופט)

חכם קאָמענדאַנט!

(קיינ ענטפער)

משיח

איר שומרים פון חכמים - לאַנד,
איז ער ביי אַך ניט טויבלעך ?

שומר פון רעכטס

ווי די וואַנט.

דער חכם עלטסטער פון חכמים - מויער
מוז אויף זיין לינקן ווי אויף זיין רעכטן אויער
פונדאמענטאַל זיין האַרט און שווער.

שומר פון לינקס

מען קומט מאַג - מעגלעך אין פאַרקער
מיט גאַרן, פינסטערלינגען, וואַגאַבונדן,
וואָס האַבן דעם אייזל זיין פֿעל געשוונדן ;

זיי לויפן איצט אהין, אהער —
ד ע ר ה ע ר נ זיי איז היבשלעך שווער.

משיח

איך האב מיין אייזל אפגעהיט,
זאל ער אייך עדות זאגן.

אייזל

ער האט געקושרט מיין יעדן שריט,
ווען איך האב אים אהער געמראגן.

שומר פון רעכטס

אראפ פון אייזל ! וואס איז דאס פאר א ריימן ? !

משיח

(גייט אראפ פון אייזל)

דו ווילסט איך זאל מיט אים זיך ביימן ?

שומר פון רעכטס

מען טוט עס ביי אונז פון לאנגע צייטן.

משיח

וואס טוען דען די אייזלען ביי איך ?

שומר פון רעכטס

זיי זיינען קלוג און אלע גלייך.

שומר פון לינקס

פארנעמען אויך מיניסטארן - שמעלן.

אייזל

דאס לאנד, משיח, קאן געפעלן.

שומר פון לינקס

וואָס מאַכן מיר מיט אים דאָ לאַנגע שהיות!
מיר רופן קאַמענדאַנט.

בידע שומרים

(שרייען צום טויער-הויז)

חכם קאַמענדאַנט!

קאַמענדאַנט

(קומט אַרויס פון טויער-הויז. רייניגט זיך די אויערן
מיט אַן אויער-שטעכער)

וואָס שרייט איר דאָרט ווי צוויי אייזלען ביינאַנד?!

צי ווייסט איר ניט, חכמים, אַז נקיות

פראַווע איך פונקט צווישן אַכט און ניין?

(ווייזט זיי אויפן זייגער, וואָס ער נעמט אַרויס פון קעשענע
דערזעט משיח'ן)

ווער איז דער גאַסט?

שומר פון רעכטס

ער וויל אין טאַל אַריין.

קאַמענדאַנט

(טרעט צו משיח'ן. שטעכט זיך די אויערן)

ווער ביסטו, פּרעמדער?

משיח

איך בין משיח.

קאַמענדאַנט

(לייגט צו אַן אויער)

איך הער ניט. ווער?

משיח

(שרויט מיט לעצטע כחות)

משיח! משיח!!

קאמענדאנט

דו רעדסט מיר, אורח, פרעמדע ווערטער.
(נעמט ארויס אַ קליין דיין ביכעלע, בלעטערט און זוכט)

משיח

(מיט געזונקענעם קול)

איך בין פון גאולה דער באשערטער ...

קאמענדאנט

איך מוז דעם אורח בעטן אום פארדאן,
ניטאָ דאָס וואָרט אין אונזער לעקסיקאָן.

משיח

דו זוכסט, מיין חכם, אין אַ טל-ומטר,
וואָס קאָנסטו דאָרט אין אים געפינען?

שומר פון רעכטס

(צום צווייטן)

אַ רוח אין זיין טאַטנ'ס פאַטער!

שומר פון לינקס

ער מוז, דער אלטער, זיין פון זינען.

שומר פון רעכטס

מיר הערן אים אָט ווי דעם קאַטער!

קאמענדאנט

די ווערטער, אמת, זיינען ביי אונז געציילט,

נאַר ניט איין נאַר האָבן זיי שוין אויסגעטיילט.
ווייל מיר געברויכן דאָס שטאַרקע וואָרט
עלף מאָל פון צען אויפן ריכטיגן אָרט.

משיח

(מיט שווינדענדיגע כחות)

איך וויל אַריין! אין טאַל אַריין!

איין

ער האָט, דעם אמת, געהאַט זיין פיין.

קאַמענדאַנט

דאָס גייט ביי אונז ניט אזוי גיך. —
איך זע, דו ביסט אַן אַרימאָן אַן שייך.
נאַר אויף אַן אייזל האָסטו געריטן,
ער האָט יסורים פון דיר געליטן;
דו קומסט אויך פון דעם פעלז אַראָפּ,
וואו נאַר מיט נאַר האַלט קאַפּ מיט קאַפּ —
דאָס מאַכט פאַרדעכטיגט דיין פערזאָן.
ווער ווייס, צי ביסטו ניט פאַרשטעלט?
זיך ניט פאַרקויפט צום נאַרנגעלט
און בריינגען ווילסטו אונז נאַרנוויסן?
פאַר זעלכע זאַכן ביי אונז קומט שיסן —
איך מוז דיך בעטן ווידער אום פאַרדאַן.

משיח

(אין קראַפּט און פיין)

די גאולה וואָרט. איך מוז וואָס שנעלער זי אייך בריינגען!
איר מעגט אַנאַכדעם מיך אַפילו היינגען —
נאַר לאַזט מיך, לאַזט מיך אַריין אַהין!
(ווייזט צום טויער)

קאמענדאנט

מיר האבן דא געהאט ניט איין שפיאן.
נאך ווייס איך ניט ווי מיט דיר וועט זיין דער דין.
זיין אויף דער וואך! דאס איז ביי אונז דער ערשטער רעגל.
דו קאנסט עס לעזן אויף יעדער פאן און זעגל,
און אויך אפילו אויף דעם וועטערהאן.

משיח

איך זע דער האן האלט צום פעלו זיין פנים.

קאמענדאנט

דאס איז א ווארנונג קודם פאר די שונאים.
דער ווינט ביי אונז גייט שמענדיג אין איין ריכטונג,
דו קאנסט עס זען און אונזער קונסט און דיכטונג.
פארויס, פארויס דער ווינט מוז בלאזן!
אן אנדער ווענדונג? — ווער וועט אים דען לאזן?!

משיח

(שפארט זיך אן אן אייזל. זאמלט כחות)

די גאולה! ... וועל פון לאסט ביי דייןע פיס דא פאלן.
און איבער בארג און טאל וועט דעמאלט שאלן
די שמים פון גאט: משיח איז ביים חכמים - מויער,
וואס חכמה שפריצט פון יעדן שמיין און מויער,
געשטארבן פון א מאגיקראמף
מיט דריי אייזלען אין א קאמף!

אייזל

און איך ביי דיר בין קיין אייזל מער?
די לאסט, משיח, איז פאר מיר אויך שווער.

משיח

(גלעט אייזל איבערן קאפ)

פאר דיר, מיין אייזל, האב איך נאר א טרער.

קאמענדאנט

מיט גאט האט קיינער אונז נאך ניט געשראקן ;
פון דעם ביי אונז אנטלויפט דאס בלוט ניט אין די זאקן. —
איך בין שוין לאנג, גאנץ לאנג פון טויער קאמענדאנט,
מוז איך דיר זאגן, פרעמדער, דו ביסט מיר אינטערעסאנט.
אזא משיקאווע בריאה האב איך דא נאך ניט געהאט :
פארלומפט און אפגעריסן און אין הארץ א כוואט !
דו זאגסט, דו ביסט משיח ? וואס איז פון דעם דער פשט ?

משיח

(געבויגן איבער זיין אייזל. די שמים קוים הערנאר)

שליח פון גאט — דערלייזער פון דער וועלט —

קאמענדאנט

נו יא, די זאך קלינגט מיר א רעכט ביסל פארשמעלט.
מען דארף דיין פאל אויספארשן ווי געהעריג,
צו מאכן דאס אין נו, פארשטייסטו, איז גאנץ שוועריג.
וועל שיקן א דעפעש צו דעם חכמים - זיין.
דערווייל וואס - ווען, קאנסטו אין היץ
ניט וואלגערן זיך ביי אונז אין דרויסן.
איך האב פאר דיר אן אידעאלן פלאץ :
אין פעסטונג אויבן אויף דעם שטרוימאמראץ !
ניט שרעק זיך, אורח, בין דיין טובה אויסן.
(באפעלט צו די שומרים)
חכמים היטער ! נעמט דעם אורח שנעל !
די נומער 13 — איז זיין צעל,

(די מיליאָנען פריער איז ניט וויכטיג.)
געהיט זאל ווערן ער גאַנץ טיכטיג!
דאָס איבריגע ווייס שוין דער שליסל פון דער תפיסה.
(משיח ווערט אַרומגערינגעלט פון די צוויי שומרים)

משיח

(צו זיד)

אויב דאָס וועט ניט זיין מיין לעצטע גסיסה,
וועט גאולה האָבן נאָך געוויס אַ זכיה.
(הויבט אויף די אויגן. אין טיפן שרעק)
דער אייזל ? !

קאַמענדאָנט

גייט ניט אויף דער תליה.
זייט שטורם האָט חכמה אין טאָל געבראַכט,
האָבן די אייזלען ביי אונז פון אַלעם בעסטן;
אזואו אַ חלק, באַקומען זיי דעם גרעסטן.
פון פעלז דערפאַר ווערן מיר אויסגעלאַכט. —
אויב אונטער אייזלפעל איז ניט פאַרקליידט
אַ מ ע נ ט ש, ליגט פאַשע פאַר אים גרייט
איבער גאַנצן טאָל.

(באַפעלט)

גענומען אים נאָך אויבן!

משיח

(בלוקט צום הימל)

איך האָב, מיין בורא, אין דיר מיין גלויבן.
(משיח ווערט פון די שומרים אַפגעפירט אין טורם רעכטס)

בילד צוויי

ת פ י ס ה

א לאנגער פינסטערער קאָרדאָר. אַ רוייע קאָמער-טירן מיט אויזערנע
גראַשעס. דער ת פ י ס ה - ש ל י ס ל, אין לאַנגן שוואַרצן מאַנטל,
שליסל-פאַרמוגן הומ, לאַמטערן אין לינקער האַנט און רויזגן שליסל אין
רעכטער האַנט, שלויכט פאַרבוי פון לינקס נאָך רעכטס פאַרשליסענדיג די
טירן. דער בונד שליסלען, וואָס היינגט נאָך דעם גרויסן שליסל, אין
שמענדיגן געקלאַנג. פאַרענדיגט, בלויבט ער שטיין אין רעכטן ברעג
קאָרדאָר.

תפיסה - שליסל

שלאָס און ריגל צוגעמאַכט,
זיכער זיין מוז שטילע נאַכט.
כ'בין דאָ שליסל, עס מוז זיין שטיל!
שליסל שלאָס —, שלאָס שליסל וויל.

קיין שפּאַרינקע ניט - וואו אָפּן,
שטרילן - שטראַלן מאַכט ביינקען, האָפּן.
כ'בין דאָ שליסל, עס מוז זיין שטיל!
שליסל שלאָס —, שלאָס שליסל וויל.

טיפּער טאָל איז שפּייזער מיין —
שליסל שמעקט אין שלאָס אַריין!
כ'בין דאָ שליסל, עס מוז זיין שטיל!
שליסל שלאָס —, שלאָס שליסל וויל.

ווירבעלט טרעפּ נאָך אונטן צוריק —

ברעט אויף ברעט! שטריק נאך שטריק!
כ'בין דא שליסל, עם מוז זיין שמיל!
שליסל שלאס — שלאס שליסל וויל.
(פארשווינדט נאך רעכטס)

פון לינקס דערהערן זיך טרוט. גלויבציוטיג שלאגט דורך פון דער ריכטונג
א ליכטשטראל דורך דעם גאנצן קארידאָר. א גערודער. מענטשענקעפ באַ-
ווויזן זיך דורך די גראַטעס. פון קאמער צו קאמער גייט דורך א געמורמל:
— מ ש י ח! — מ ש י ח! — אין סאמע לינקן ברעג באַווויזן זיך דרוי
געשטאלטן. מ ש י ח (דער ליכטשטראל פון איבער זיין קאפ שטראַמט
אדורך דעם קארידאָר) און די צוויי שווייטן.

שומר פון רעכטס

ווי פינסטער! ניט צו זען די שיינ.

משיח

דער וועג איז ליכטיג מיר אויך אין תפיסה אריין.

שומר פון לינקס

איך האָב דאָ שיר געבראַכן קאָפּ און געניק,
און אַט דער אַלמער מאַכט נאָך פּוילע שטיק.

משיח

דער טרעפּנוועג אַהער איז משונה'דיג געדרייט;
איז ער ביי אײך געפּלאַכטן פון דער חכמה-קייט?

שומר פון רעכטס

אזוי דער וועג פון די פאַרעמער
און פון די נאַרן, די חכמים-שפּעטער.

שומר פון לינקס

דער וועג אַפּריער געווען דאָ גלייך,
געגאַנגען אים אַלע, נאָר ניט רייך.

משיח

אויך איך, איר זעט, בין בלוטיגער אַרימאָן.

שומר פון רעכטס

דער חכם קאַמענדאַנט ווייס זיכער וואָס ער מוז.
צוערשט אַ פּראָבע פון דיין אַרים בלוט,
און דאַן געצייכנט וועט זיין פאַר די באַן.

ת פ י ס ה ש ל י ס ל קומט אָן פון רעכטס מיט שליסל און לאַמטערן.
פון קאַמער צו קאַמער גייט ווידער דורך דער רוף: — מ ש י ח! —
מ ש י ח! —

תפיסה - שליסל

וואָס איז דער מומל, דער געשריי!?
שוין ווידער אָן אורח פאַר אַ זעקל שטרוי?

(ער גייט איבערן קאַרידאָר מיט געמאַסטענע מרים, האַלטנדיג די לאַמטערן
ווייט אין דער הויך. בלויבט שטיין פאַר משיח און די שומרים. לויכט
אַריין די לאַמטערן משיח'ן אין פנים)

תפיסה - שליסל

ווער איז דער מאַן? זיין צורה שיינט מיר זיין באַקאַנט,
(באַקוקט זיין הלוד)
די בנדים כאַטש פון ניט קיין פּראַנט.

שומר פון רעכטס

מיר האַבן אים געפאַקט ביים טויער פונם טאַל;
געוואַלט האַט ער אַריין גאַר אָן אַ ווידער-קול.
געקומען אויף אַן אייזל איז ער גערימט, —
דעם וועג אים גלייך אַפּגעשניטן!

תפיסה - שליסל

איר האט, חכמים, געמאָן אייער פליכט.
(הויבט אויף די לאַמטערן. צו משיח)
קום נענטער אַהער צו מיין לאַמטערנליכט!

משיח

מיר לויכט דעם וועג דאָס ליכט פון גאָט.
צו טונקל איז פאַר מיר די שיין פון דיין לאַמטערן.

תפיסה - שליסל

דאָס שמעקט מיט פעלז און נאַרנשאַפֿט.
עס איז אַ העזה צו לאַזן הערן
אין טאַל אַזעלכע קאַנטר-שמורם ווערטער.

משיח

(שווייגט)

שומר פון רעכטס

ער זאָגט ער איז פון גאָט באַשערטער,
משיח, דער דערלייזער פון דער וועלט.

תפיסה - שליסל

עס האָט אונז נאָך אַזאַ פאַרשוין געפעלט.
מיר האָבן דאָ געהאַט דערלייזער אַלערליי:
פון גאָט, פון מענש, פון הינט און פליי;
דער טאַל געבאַרן האָט זיי אין די שאַרן.
ווען נאָר באַצייטנס אַנטלויפן זיי ניט צו די נאַרן,
איז תמיד גרייט פאַר זיי דאָ אַ בינמל שטרוי.
(צו משיח)

דערלייזער פון דער וועלט? ! — דו ביסט אַ סאַמאַזוואַנעץ!
די וועלטדערלייזער זיינען מיר און מיר אליין!

ניטא קיין אנדערע! דו הערסט, פארשוין? !
 (קלינגט מיט די שליסלען)
 דו זעסט מיר אויס צו זיין א נאָוואַבראַנעץ
 פון יענער נאַר-מלוכה, וואָס דעם קעניג'ס לץ
 האָט אויף דעם פעלו דאָרט אויפגעשמעלט,
 און וויל מיט טפשים, דיכטער אין נאַרנעץ
 פאַרפלעכטן מאָל און באַרג — די גאַנצע וועלט.
 ביסט זיכער פון דעם נאַר- און דיכטער- בונד,
 דיין הילוך גיט פאַר אַזא גלויבן גרונט.

משיח

איך האָב געוואָרט אויף אַט דער שעה אַ לאַנגע, לאַנגע צייט.
 ביי מיר איז רעכט חכמים אָדער אויך נאַרנלייט.
 נאַר גאָט געוואָלט —

תפיסה-שליסל

(שלאַגט אים איבער)

גענוג, גענוג די רייד!
 איך ווייס שוין ווער דו ביסט. עס איז ביי מיר אַ פרייד
 צו האָבן אַזא גאַסט אונטער מיינע אייזנווענט.
 מיט שמרוימאַטראַץ און קייטן אויף די הענט
 וועסטו גענוי שוין וויסן דעם אונטערשייד
 פון חכמה און פון טפשות.

משיח

איך בין באַרייט
 אויך פאַר די קייטן ד י י נ ע . מיין אַרים לייב
 האָט קייטן שוין געטראָגן נאָך איידער ס'האָט געווייט
 איבער אייער מאָל מיט חכמה און פאַרשמאַנד.
 איך קום, מיין פריינט, פון אַ ק י י ט - ל אַ נ ד ,

דאס לאנד פון עדן, וואָס אַ גלוסמענד ווייב
האַט מיר געלאָזן בירושה.
(דאָס ווייב פון עדן איז אַוועק מיט בושה.)
אַרבליבן בין איך מיט די שווערע קייטן
פון עץ הדעת. איך האָב אים אָפּגעהיט
פאַר דעם חמור, ער זאַל מיט שווערע טריט
פריצייטיג נאָר דאָס קינד ניט טויטן,
וואָס ווערט אין גאולה- שוים געבאָרן.
נו, איצט שטיי איך אין וועג פאַרלאָרן —
חמור האָט זאָט זיך אָנגעגעסן
און מיט דער פאַשע זיין קינד צעפרעסן.

תפיסה - שליטה

געהערט, געהערט שוין אַט די מענות ;
זיי קומען אַלע ווי פון איין מויל גערעדט.
דעם אמת מאַך איך צופיל מיט דיר מענות,
צו לאַנג אַ ביסל דיין גרויען קאַפּ געגלעט.
דו קום מיט מיר !

(צו די שומרים)

וואָס לויטעט דער באַפעל ?

שומר פון רעכטס

די לעצטע ציפער 13 — איז זיין צעל.

תפיסה - שליטה

נו רעכט. זי איז ביי מיר אַ מזל'דיגע ציפער ;
ניט איין דערלייזער איז פון איר גענאָנגען
צום טאַל אַראָפּ אַליץ טיפער, טיפער,
אָוואו געשמילט ווערן די פאַרלאַנגען
און נייע ווערן ניט געבאָרן ...

נו, קום!

(צו די שומרים)

און איר קאנט גיין!

(די צוויי שומרים אפ)

משיח

געשווארן

האָב איך צו גאָט צו גיין זיין וועג אין ליכט
פון ליכט — זיין אָנגעזיכט.

(בליקט אַרויף)

און אפשר, גאָט, ווער איך געפירט?

צוזאמען מיט דיין ליכט געאירט?

ת פ י ס ת - ש ל י ס ל לאַזט זיך גיין נאָך רעכטס. ער האַלט די לאַמטערן,
הויך און באַלויבטעט די מירן פון די קאמערן. עס זעען זיך בלויז די
לעצטע ציפער. די ערשטע פאַרלירן זיך אין אַ קרומען פלאַנמער. משיח
גייט אים נאָך. קעפ און הענט קלאַמערן די גראַטעס. אַ מורמל איבער די
קאמערן: — מ ש י ח! — מ ש י ח! —

תפיסה - שליסל

(ציילט)

אַט דאָס איז קאמער נומער — דריי.

מיר נומער 3 —

משיח, דיין האַנט!

תפיסה - שליסל

און — פיר. ער איז באַקאַנט.

מיר נומער 4 —

משיח, באַפריי!

תפיסה - שליסל

(בלויבט שטיין)

דער רוף, מיין אורח, איז ניט ניי.

(ווייזט אויף מיר נומער 4 —)

דו זעסט אָט דעם? ער איז געווען אַמאָל
דער גרעסטער פרייהייטסגויסט פון גאַנצן טאַל.
איך בין געשטאַנען אין מיפער ערע
פאַר אים. געציילט די ווערטער פון זיין לערע.
דער שמורם האָט אים אויסגעשפיגן.
ער האָט די חכמה געוואָלט פאַרטרייבן
פון טאַל מיט פאַלשע תורות און מיט ליגן.
נן, דאָ ביי מיר לאָז איך אים קלייבן
אין גרויסן זאַק די פליי ווי רינדער.
(גויט ווייטער. ציילט)

— פינף, — זעקס.

מיר נומער 6 —

משיח, עסן פאַר מינע קינדער!

תפיסה - שליסל

(בלויבט שטיין)

אַמאָל, פאַרן שמורם, האָט דער אויפגעפרעסן
דריי אייזלען צו איין פרישמיקביים,
צו מיטאַג און אַוונט האָט ער איבעראַניים
זיינע אייזלען געפרעסן מיט ביין און פעל.
דער שמורם געבראַכט האָט אים צו מיר גאַנץ שנעל.
און איצט נאָר שרייט ער: „עסן! עסן!“
(גויט ווייטער. ציילט)

— אַכט, — ניין.

מיר נומער 9 —

משיח, דערלייז די מענטשן!

תפיסה - שליסל

(בלויבט שטיין)

אָט דער מעג זיכער גומל בענטשן,
וואָס ער ביים לעבן איז געבליבן.
ער האָט געהאַט די העזה איבער מאָל צו שרייען,
אַז נאָר דעם איינציגן האָבן מיר געטאָן באַפרייען
און ניט דעם מענטש. ער האָט זיין שפּיל צו-ווייט
געטריבן.

ביי אונז די אייזלען און די חכמים
האָבן אַלע צוגלייך איין ברודער - פנים,
און ווען דער אייזל איז דורכאויס פריי,
איז דאָך דער חכם סיי ווי סיי. —
מיר נומער 9 — איז זיין שכר.
(גייט ווייטער. ציולט)

צען, — צוועלף.

מיר נומער 12 —

משיח, זע מיין ברודער'ס צער!

תפיסה - שליסל

אָט דאָס איז אויך אַ מאַדנע בריה.
האַסטו געזען שוין אַמאָל אַ אידן,
וואָס זאָל מיט עפעס זיין צופרידן?
אַראַפגענומען אים פון דער תליה,
און ער! ער וויינט נאָך אויף זיין ברודער,
וואָס פאַרן שטורם האָט ער אַ לודער
זיך אַנגעקאַרמעט פון אייזלפעט. —
נו, ליגט ער דאָרט אויפן האַרמן ברעט,
און טאָג ווי נאַכט נאָר איין געבעט:
„מיין ברודער'ס צער! מיין ברודער'ס צער!“ —
גיי זיי אַ אידן אַ גומער פריינט!

משיח

(אין קראמפיגן אומגעדולד)

מיין צעל?!

תפיסה - שליסל

ניט שריי. דו קריגסט זי גיך און היינט.
(לייכט צו מיט לאמטערן)
אַט דאָס איז 13 —, די גליקלעכע טיר.

(שליסט אויף די טיר. בריונגט אַרויס קייטן. שמעלט אַוועק די לאמטערן
אַן אַ זייט, ניט אַרויסלאַזנדיג די שליסלען פון האַנט. מוט אַן משיח'ן
די קייטן אויף די הענט)

תפיסה - שליסל

די קייטן זיינען ווי געמאַסטן אויף דיר.
איצט גיי אין דיין נאַרע, ליג און וואַרט
אויף דיין דערלייז! ווער איינגעדאַרט!

(שטויסט אַרײַן משיח'ן אין קאַמער און פאַרשליסט הינטער אים די טיר.
נעמט צוריק די לאמטערן אין האַנט)

אַ מורמל דורך די קאַמערן

— משיח! — משיח אין קייטן! — משיח געפאַנגען!
(אַ קלאַפן אין די טירן)

תפיסה - שליסל

(קלונגט: מיט די שליסלען)
צי הערט איר ניט די שליסקלאַנגען? —
כ'בין דאָ שליסל. עס מוז זיין שטיל!
שליסל שלאָם —, שלאָם שליסל וויל!

דאָס קלאַפן גייט איבער אין די ווענט צוזאַמען מיט דעם רוף „ מ ש י ח !
— מ ש י ח “ אין אַפּשטאַרבענדיגן ריטם.

בילד דריי

דער חכמים-זיץ

א גרויסער זאל אונטער מאטן ליכט. די ווענט באהאנגען מיט מוך און קאמף-פלאקאטן. איין זויטנמיר און דרויסנמיר. אין מיטן זאל, באַענט צום הינטערגרונט, אויף אַ בינע, אַרום אַ לאַנגן טיש, זיצן: דער ראש הַתּוֹכְמִים (אין מוטן) און די צוועלף חכמים פון מאָל. ביי אַ קלויזן מיטל דערביי זיצט דער סעקרעטאַר פאַר אַ גרויסן אַפענעם בוך מיט אַ גרויסער פען אין האַנט. אונטן, ביי ביידע זייטן בינע, צוויי יחידים צו צערמיט בלאַנקע זעבלעך. ביי דער טור, וואָס פירט צום דרויסן, צוויי חכמים שיצער מיט ביקסן. ווען די טיר ווערט געעפנט, זעט מען אין קאָרידאָר נאָך אייניגע באַוואַפנטע חכמה-שיצער. אַ שוין-לויפער, באַהאנגען מיט כלי-זיין, איז די פּערזאָן, וואָס פאַרבינדט דעם חכמים-זיץ מיט דעם דרויסן.

הינטער דעם חכמים-זיץ, ביי דער וואַנט, אויף אַ פּעדעסטאַל זיצט אַ פּיגור, וואָס שטעלט פאַר מיט זיך אַ מאַדערנעם באַגריף פון דעם גאָט פון חכמה. רעכטס פון דער פיגור אַן אייזל. די פּעדער, וואָס דער גאָט פון חכמה האַלט אין זיין רעכטער האַנט, באַרירט דעם אייזל'ס לינקן אויער ווי ער וואַלט אים קיצלען. זיין לינקע האַנט איז אַנגעשפּאַרט אַן אַ שווערט, אַרום וועלכן עס דרייט זיך אין קראַמף אַ פיגור: נויט מענטש — גיטהי.

רעכטס פון ראש זיצן די חכמים פון קריג, ים, לופט, וועג, וויסן און האַנדל; לינקס — די חכמים פון אויסערטאַל, געהיים, טאַל, געזעץ, פאַרשפּרייט און פּאַסט. יעדער פון די חכמים טראַגט אַ קאַסטיום אין איינקלאַנג מיט זיין אַמט. פאַר יעדן איינעם שטייט אַן אַפּאַראַט פון אַ ראַדיאָ-טעלעפּאָן.

דער חכמים-זיץ איז אין באַראַטונג. די געזיכטער ערנסט, פאַרזאָרגט. דער סעקרעטאַר פאַרשרייבט אין בוך.

ראש החכמים

פון זיג דער האַמער האַט געשלאָגן אויף אַלע טורמשפיצן, די ווייזער אויף די ציפּערכלעמער שטייען אויפן פּונקט פון זיג.

געפאכטן האָבן מיר אונזער חכמה-קריג
געגן פעלזן האַרטע מיט די פיילנבליצן
פון שאַרפער לאַגיק, אייזלרעכט און ראַכעלוסט;
אַראָפּ די פּיאָזוקע פון אונזער מומערברוסט!
עס קוועלט דאָס מילך פאַר יעדער בידנער, שטומער צונג,
עס שטייגט דאָס גראַז פאַר יעדן סערפּ, וואָס האָט זיין קלונג
פאַרלאָרן אין די לאַנגע וויסטע טעג פון רויבערגוט;
אויף יעדער לאַנקע פאַשעט אייזל טיף אין זיך גערומ,
און צו דעם חכמה-גאַט, וואָס זיצט אָט דאָ אין אונזער מיט,
באַלויבט דעם שווערן וועג אונז אויף יעדן שריט און טריט, —
צו אים, צו אים שיקט ער זיין טעגלעך שטיל געבעט,
אַז מיט זיין פעדערשפיץ אים שיינקען נאָך און נאָך אַ גלעט!
(אַ לייכטע אומגעדולד אַרום טיש)

איך האָב, חכמים, דאַכט זיך, שוין צו לאַנג פאַר אייך גערעדט.
אַן אומגעדולד האָט ביי דעם טיש זיך דורכגעטראָגן.
ווען ס'רעדט דער ראש, איז דאָס געוואָגט, מוז איך אייך זאָגן.
נאָר היינט וועל' איך פאַרבויען פון מיין אייגן רעכט;
(כאַמט דאָס איז ווייט ניט חכמה-עכט).
מיר זיינען אַלע סוף כל סוף דעם אייזלים טרייע קנעכט.
אַ דאַנק זיין ווילן, פאַשעלוסט און אמת גומן טאַקט
שטייט אין די ביכער קלוג פאַרשריבן פון אונזער זיג דער אַקט.
און ווייט און טיף אין טאַל און העכער טראָגט זיך אונזער רוף:
עס לעבט די חכמה! ס'לעבט דער אייזל! עס לעבט דער
האַרטער גוף,
וואָס אים געדראָשן און גערייטכייטשט האָט יעדע ווייסע
מענטשנשאַנט
אין דעם פאַרשאַלטן, אין דעם געבענטשטן, אין דעם אַלטן
עקסנלאַנד!

עס איז דער חוב פון אונז דאָ אַכער צו דערציילן זיך

ביי יעדן זיין, ביי יעדן הויך פון אונזער זיג דעם גאנג, כדי איבער טאָל ווייט און העכער זאָל טראָגן זיך דער קלאַנג פון אונזער מאַרש, פון אונזער חכמה. — נאָר ניט האַלטן לאַנג וועל איך אייך מער. עס ליגט ביים שוועל פון מיר אַ באַרג מיט אַרבעט. דעלעגאַציעס קומען אָן אַ שיעור פון אַלע עקן טאָל מיט טיפּע, שאַרפע פּראָגן ; און דער און יענער, איך מוז מודה זיין, האָט אייך אַ פעקל קלאַנג. אויף צו באַראַכטן אַט דאָס אַלין האָב איך גערופן אייך צום ראַט. האָט ווער צו זאָגן וואָס ?

חכם פון קריג

דער חכם ראש האָט אַקוראַט

אייך אינפאָרמירט פון אונזער חכמה-זיג. נאָר אַ נייע שלאַכט גייט אָן ביי אונזער טויער. ס'האָט אַ ליץ אַ שפּיל פאַרטראַכט, אַ נאַרנשפּיל. נאָר פּיילן שאַרפע האָט דאָס שפּיל. פון לאַך און שפּאַט געשמידט זיינען די פּיילן ; זיי שויםן ווייט פון באַרג צום טאָל פאַר טויזנט-טויזנט מייילן. און די קרבנות, האָב איך מורא, קאַנען ווערן קופּעס פּיל, פאַרפעסטן טאָל, אַנשמעקן אייזל, פאַרוויסטן אים זיין פאַשע, און פון דער חכמה-שוין ביים טויער פאַרגיפטן ס'קעסל קאַשע. איך מוז אייך זאָגן, חכמים-כרידער, עס איז אַ שמאַרקער פּיינט. אים צו פאַרניכטן אַלע כחות קאַנצענטרירט מוז ווערן היינט !

ראש החכמים

פון קריג דעם חכם קומט אַ דאַנק פאַר אינפאָרמירן אונזער זיין פון דער געפאַר ביים טויער. — ווי אַ וויין האָט אויסגעזען דאָס שפּיל פון קעניג'ס הויפּפּאַעט. אַ טאָל פון חכמה צו באַקעמפּן מיט געלעכטער און מיט שפּאַט — אַ פּלאַן אַזעלכן צו פאַרטראַכטן קאַן נאָר אַ ווילדער אידיאָט.

און דאך, חכמים, כ'מוז אייך זאגן, אזוי לאנג עס איז ניט שפעט,
 ניט אפגעשאצט האבן מיר די כחות פון דעם נארנגייסט :
 געלעכטער, שפאט האט א טבע, אז עס יוקט און בייסט.
 און מעג דאס לאכן זיין ווי נאריש און דער שפאט ווי פויל,
 עס טרעפט אין הארץ אמאל נאך טיפער ווי פון ביקס א קויל.
 ווייל מענטש האט ליב עס זאל אים קיצלען יעדער וויסער נאר,
 ער וועט פאר דעם נאך רייך באלוינען מיט זיין גאלד אין באר.
 אט וואו עס ליגט, חכמים-ברידער, פאר חכמה די געפאר. —
 איר וויסט, די וועלט געווען באזיגט פון אונזער חכמה-צוג,
 אריבער בערג און ווייטע ימ'ען האט זיך געטראגן אונזער קול :
 אראפ נשמה! נארנגייסט! מיראזש פון דיכטער-לוג!
 באפרייט איז א י י ז ל, מוח, גוף אינס ברייטן חכמה-מאל!
 נ, איז געקומען א ליץ א וויסער אויף א סטראטעגיש ארט,
 א בינמל לצים, עקסנמענטשן, אנגעזאמלט דארט,
 און שיסט אויף אונז די שארפסטע פוילן פון זיין שפאט און לאך,
 אז פענסטער, ווענט געמוזט פארהיינגען — אזוי שטארק
 דער קראך.
 מיר האבן פאנצערס און הארמאטן געגן נאר געשמעלט,
 און אט דער אויסגאנג וועט אנטשיידן וועמענס איז די וועלט.
 זאל לעבן חכמה און דער שמורם!

חכם פון אויסערמאל

איך מוז אייך זאגן, חכמים ליינע, ס'איז די לאגע שווער ;
 דער לאך און שפאט פון די נארענים האט דער וועלט'ס געהער.
 דאס לאכן האט א מאדנע גבורה, עס שטעקט דעם מענטשן אן,
 און ווען די וועלט זאל נעמען לאכן, שטייט קלוגער מאל אין קאן.
 די שליחים מיינע אויסער מאל, זיי שיקן מיר באריכט,
 אז פון דעם לאכן און דעם שפאטן פלאמט זיי דאס געזיכט.
 זיי קעמפן דארט מיט אלע כחות געגן אט דעם ליץ,

נאָר ס'ליגט די וועלט באַלד צוריק געפאַנגען אין דעם נאַרננעץ.
מיין ראַט דעריבער איז צו שיקן חכמים מער אַרויס דעם טאַל,
זיי וועלן אונזער קלוגשאַפט שפּרייטן מיט דער קראַפט
פון „זאַל“!

חכם פון פאַרשפּרייט

וואָס מער די חכמה איבער וועלט פאַרשפּרייטן,
וואָס מער וועט שטורם טפּשות טויטן.

חכם פון געזעץ

פון חכמה ס'פעסטע געזעץ
וועט היילן די נאַרנקרעץ.

חכם פון ים

מער חכמה-שיפן אויף דעם ים —
פאַר נאַרנוועלט מער סס.

חכם פון לופט

באַהערשט מוז ווערן די גאַנצע לופט
מיט שטורם און מיט חכמה-דופט!
אין יעדן פליגל פון עראַפלאַן
געצייכנט זיין זאַל די חכמה-כאַן!

חכם פון האַנדל

מיט אונזער ווייטן האַנדל
גיט חכמה מיט אין וואַנדל.

חכם פון וועג

איבער מיינע ברייטע וועגן
מאַרשירט די חכמה נאָך אַלע ברעגן;
דער שטורם גייט איר אין באַגלייט.

חכם פון וויסן

עם ווייס אין טאל קינד און קייט,
אז אין מיין שפרייטן וויסן
איז חכמה, שטורם ערשמער ביסן.

חכם פון פאסט

כדי די וועלט זאל פון אונז געניסן,
פירט פאסט אין יעדן זעקל
פון שטורם, חכמה מיט א פעקל.

חכם פון טאל

חכמים מיינע פון גרויסן טאל!
מיר האבן אויף זיך א שווערן עול,
צו מאכן קלוג א גאנצע וועלט.
עס ליגט אין וועג צו חכמה שווערע, שווערע זאכן:
די וועלט האט ליב נאך קינד זיין און
נאר זיין לאכן.

איך האלט מיר האבן אונזער ציל פארפעלט.
די ארבעט לאסט אויף אונזרע שטורמדיגע שולמער;
מיר ליגן דא אין טאל דערווייל ווי אין א מולמער.
ווי נאר דער לץ גיט אויף דעם פעלז א שטיף,
גיט מולמער זיך א טרייסל ביז איר טיפסטער טיף.
זיין לאך האט שוין געטראפן ניט איין חכם און אייזלקאפ,
און זיי פארגיין פון פיין און שמערצן פון דעם פיילנשאט,
און א רפואה פאר יעדער וואונד ווייס נאך ניט דער חכמה-כוס.
געדיינקט, מיר לויפן מיט דער חכמה שוין צו שטארק גאלאפ.
מיר דארפן ריכטן אונזער בליק וואס טיפער מער אין זיך,
דעם עק ביים נאר און ביי דער וועלט אפלאזן גיכער-גיך!

און זען, אז טאָל זאָל זיין נאָר חכמה-פעסט,
ווייל גרינג קאָן ווערן טאָל אַ נאַרנעסט.
(אומצופרידנקייט ביים טיש)

ראש החכמים

(מיטן פויסט אַ קלאַפּ אָן טיש)
פון טאָל דער חכם וועט מיר מוחל זיין!
וואָס ער גערעדט, פאַסט פאַר אַ נאַרנשוויין!
ווען ס'שטייט דער לאַך און שפאַט ניט ביי דער טיר,
וואַלט איך געזאָגט: קראַפּיר!
עס איז פאַראַט צום שטורם און חכמה-גאַט!

חכם פון טאָל

(שטעלט זיך אויף)
חכם ראש, איך בעט דרינגענד מיר אַ וואָרט!

ראש החכמים

(מיטן פויסט אָן טיש)
דו זיין און שווייג דאַרט אויף דיין אַרט!
איך זע, דו ביסט פאַרגיפּט שוין פון דעם נאַרנשפאַט.
דיין פאַל באַטראַכטן וועלן מיר נאָך שפּעטער;
גרייט צו באַווייז, אז דו ביסט ניט פאַרעטער.
(ווענדט זיך צום חכם פון געהיים)
וואָס האַט צו זאָגן דער חכם פון געהיים?

חכם פון געהיים

(דעמאָנישער בליק)
אָדורכגעזיפּט וואו גראַז, וואו בוים —
נימאָ פון נאַר קיין ברעקל שפור.
אזאָ געזען אַ נאַרנבליק,
פאַרלאַשן אים האַט שטריק און כריק!

די לעצמע טפשות האָט אַ שוואַרצע פּור
אָוועקגעפירט. און איצט פאַרליינג דעם גאַנצן טאַל
די חכמה גלייך איז ווי אַ שונר.
און וועט פאַרבלאָנדזשען אַ נאַר אַהער,
איך שווער:
זיין נאַרנקול
איר הערט ניט מער!

ראש החכמים

אַזוי דאַרף ריידן אַ חכם ביים זיין,
ווען ס'בייסט דער רוקן אים נ י ט נאָך שמיץ. —
דער שטורם מוז אַנגיין מעכטיג און שטאַרק!
די חכמה מוז ברעכן פון נאַרנפעלז דעם קאַרק!
צו אונז געהערט פון וועלט דער מאַרק!

אַלע ראַדיאָפּאָנען ביים טיש נעמען מיטאַמאַל קלינגען. דער ראש און די
צוועלף חכמים לייגן צו דעם הער-אַפּאַראַט צום אויער. אַ שטילשווייגן
איבערן גאַנצן זאַל. מען זעט ווי אַלע געזיכטער פאַרציען זיך מיט שווערע
וואַלקעס. בלויז דאָס געזיכט פון ראש בלויבט ניט פאַרענדערט, אָבער מען
שפירט קענטיגע אַנשטריינגונג עפעס אויפצוכאַפּן. איינציגווייס לייגן די
חכמים אָוועק דעם אַפּאַראַט, בלויבן זיצן ווי פאַרגליווערט. דער ראש דער-
לאַנגט אַ זעץ זיין אַפּאַראַט אָן טיש. די פאַרגליווערטקייט אַרום רעגט אים.

ראש החכמים

צוועלף שטימען מיטאַמאַל געהערט,
און ניט אַ וואַרט מיר אויפגעקלערט!
וואָס זיצט איר אַלע אַזוי פאַרשטאַרט? !
וואָס איז באַריכט? גיט מיר באַשייד!

חכם פון קריג

פון שרעק פאַרגאַנגען מיר די רייד.
פון הויפטקוואַרטיר דער קאַמאַנדיר

לאזט וויסן ראדיאפאניש מיר,
אז פעלז האט אונז צום ים פארשפארט.
ער רוקט אויף אונז מיט זיין ארמיי פון שפאט —
און אונזער חכמה-שוין ליגט אויסגעראט.
די נאכריכט ווירקט דערשימערנדיג. דער ראש זוכט מיט די אויגן
ווייטער. זיין בליק בלויבט שטיין אויף חכמים פון ים.

ראש החכמים

ים? !

חכם פון ים

דער אדמיראל פון אונזער פלאטע
לאזט וויסן ראדיאפאניש מיר,
דאס אונזרע שיפן אין א בלאטע
האט נאר פארטריבן מיט זיין לאכגעשיר.

ראש החכמים

(זוכט מיט די אויגן ווייטער)

לופט? !

חכם פון לופט

די עראפלאנען צוריקגעלאפט.

ראש החכמים

(זיין בליק בלאנדזשעט אלץ ווילדער)

פאסט? ! ? !

חכם פון פאסט

דער נאר האט אונזער פאסט דערמאפט.

ראש החכמים

(קייכט)

אויסערמאל? ! ? !

חכם פון אויסערטאָל

דער נאַרנפעלז לאַכט און רעגירט ;

דער אויסערטאָל זיין כח שפירט.

ראש החכמים

(אין איין אָטעם)

גע-היים ? ! ? ! ? !

חכם פון געהיים

ניט מער געהיים. אַלץ ליגט איצט אָפן,

דער שפאַט האָט אונז ווי אַ בליץ געטראָפן.

ראש החכמים

(זיינע אויגן בלאַנדזשען נאָך ווי דורך אַ געדיכטן נעבל)

און — האַנדל ? ! — וועג ? ! — וויסן ? ! —

געזען ? ! — טאָל ? ! — פאַרשפּרייט ? ! —

איר האָט אַ פנים ווי אויסגעביסן

וואָלט נאַרנהונט אייער אינגעווייד !

(ציטערט פאַר כעס)

וואָס שווייגט איר, טפּשים ? ! רעדט ! !

(קלאַפּט אָן טיש)

ערוואַכן זאָלט איר פון הינערפלעט !

(קוין ענדערונג אויף די געזיכטער. קוין ענטפער. זיין בליק

פאַלט אויפן ח כ ס פ ו נ ט א ל)

און דו וואָס שווייגסט, דו קלוגער טאָל ? !

חכם פון טאָל

דער לאַס מוז הימלן זיין ביסל וואָל,

ווען שעפּסן ווערן האַרט געשאַרן.

נאָר ווען דו פרעגסט, וועל איך דיר זאָגן : —

(ווייזט אויפן חכם פון געהיים)

און מעג אט ער מיין קאפ געהיים פארטראגן! —
דער חכם האט דאס שפיל פארלארן.

ראש החכמים

(א קלאפ אן מיט)

א ליגן! ס'קאן דער חכם ניט פארלירן געגן נאר!
צו וואס איז חכמה דען געבארן,
אז וועל און אייזל זאל גיין פארלארן
אין גאטעסדינסט פאר מען ש-א-ל-ט-א-ר?
עס וואלט געווען א ביטערע איראניע,
ווען פון נאר און מענטש די קאקאפאניע
זאל זיגן איבער חכמה- אייזל- מריט!
און מעג דער נארנשאפט ווי מעכטיג זיין,
צוריק אין טאל קומט נאר ניט אריין,
אפילו ניט מיט אייזל'ס פלעביסציט!

חכם פון טאל

עס שטרעמען מחנות אייזלען צו אונז אהער,
עס איז די לאסט זיי מאַפלט שווער.
זיי דארפן שלעפן דעם חכמה-וואַגן
און נאך דעם שפאט פון נאר פארטראגן.

ראש החכמים

(אין שרעק)

מחנות אייזלען?! וואס איז דען דער באגער?

חכם פון טאל

א דעלעגנצאיע שמיט שוין ביי דער מיר.
רוף זי אריין.

ראש החכמים

(פארטראכט)

נאך צייט. דו זאג נאך מיר,

וואס טוט מען איצט?

חכם פון מאָל

שיק נאך דעם נאָר, מיט אים איבעריידן.

ראש החכמים

קומט ער אָהער, שיק איך צום טיוול איך ביידן!

(זיין בליק אַרום מיט)

נאָך אַלץ קיין ווערטער ניט געפונען?!

פון נאַרנפעלו דאָ איינגעשפונען

אַזוי זיצן מיט פאַרלייגטע הענט

און וואַרטן אויף די טריט פון טויט?!

מעג ווערן וועלט פון ס'ניי פאַרבֿרענט,

דער מאָל מיט לייכן אָנגעפילט,

דער ים-גערויש מיט בלוט געשמילט,

איידער נאָר באַרירן זאַל מיין קלוגע הויט

און אייזל גערויבט פון זיין פאַשעברויט!

איר שווייגט? ! צי האָט איר מער קיין רעטונגוואָרט?

(א שווייגן)

(עס קלינגט ביי דער דרויסנטיר)

ראש החכמים

(צום שוץ-לויפער)

לויף שנעל און זע וואָס וויל מען דאַרט!

שוץ-לויפער

(גייט צו דער טיר, עפנט זי פאַרוויכטיג, נעמט איבער אַ דעפעש,

פאַרמאַכט די טיר. קערט צוריק.)

אַ ראַדיאָגראַם.

(דערלאַנגט דעם ראש)

ראש החכמים

(ריוסט אויף מיט נערוועזע פינגער דאס פאפיר)

פון טויער-קאמענדאנט.

(לעזט. זיין אינטערעס שטייגט. אלעמענס אויגן צו אים געריכט)

די מעשה קלינגט גאנץ אינטערעסאנט —

(לעזט הויך)

אן ארימאן קומט פון ווייט געריטן

אויף אייל. זאגט ער איז משיח,

דערלייזער פון דער קלוגער וועלט. — אום צו פארהיטן

פון דער געפאר, אז ניט שליח

איז ער פון פעלו, האב איך אים איינגעשפארט

אין טורם-תפיסה. כ'ווארט

אויף דיין באפעל. —

(הויבט אויף דעם קאפ, באטראכט די ווירקונג)

וואס זאל דער ענטפער זיין?

(אין נאכטראכטן)

דערלייזער פון די קלוגע — פון אן אייזל געפירט —

(ס'קלינגט ווי פון אונזער א דעקרעט צימירט.)

אין קערפער ארים — געיאגט פון אייזלפיין

קומט ער געאילט אין מאל אריין

צו העלפן אונז אין וועלטדערלייז, —

ניין, ס'מאך אים ניט געשען קיין ביז.

דער סימבאל פון חכמים'ס גרויסער מאט

מוז טראגן הילף מיט זיך און ניט פארצאט.

(שרייבט אויף א פאפיר)

אויף עראפלאן אהער אים בריינגען!

דעם קאמענדאנט פון טויער — היינגען!

(דערלאנגט דאס אָנגעשריבענע דעם שוידלויפער)

אט דאס איז מיין באפעל. און שנעל געמאכט!

שוץ-לויפער

(פארשווינדט מיט פאפיר דורך דער דרויסנטיר)

ראש החכמים

ווען אונזער טאָל ווערט אויסגעלאַכט
פון גרעסטן שונא און רעטונג קומט פון ווייט,
פארלירן טאָר מען ניט אַ רגע צייט.
פארהאלטן הילף, דאָס איז פאראַט און סתם ניט קלוג —
דער קאמענדאַנט ווייס שוין וואו ס'לויפט זיין צוג.

שוין - לויפער

(קומט צוריק. מעלדעט)

חכם ראש, די פאשע-דעלעגאַציע איז אומגעדולדיג.

ראש החכמים

וואָס נאָך זיינען מיר דעם אייזל שולדיג? ! —
שיק זי אַריין!

שוין - לויפער

(עפנט די טיר. רופט)

די פאשע-דעלעגאַציע ווערט געבעטן!

ס'קומען אריין דריי געשמאַלטן אין מאַסקן פון א י י ז ל, פ ע ר ד
און ק ו. עקו היינגען נאָך. שמעלן זיך אַן צערעמאַניעס פארן חכמים-זיך.

ראש החכמים

(מיט געצאַמער שטרוינגקייט)

זאָגט וואָס איז אייער וואונש?

איזלגעשמאַלט

מיר דריי פארטרעטן

די לאַנקעס און די פאשע. כ'מוז דיר זאָגן, האַר —

ראש החכמים

(שלאָגט אים איבער)

דו רעדסט צו מיר, מיין אייזל, ווי צו אַ נאַר.
ניטאָ קיין האַר מער. מיר זיינען אַלע גלייך.

איזלגעשמאלט

געוואָלט האָב איך דיר זאָגן טאַקע וואָס איז שייך
מיין לאַנקע. דאָס גראַז אויף איר איז היבשלעך שימער.
זייט דורכגעלאָפן איבער איר דאָס מעכטיגע געוויטער,
קאָן זי צו זיך ניט קומען. קוים וואָס סטאַיעט
דאָס ביסל גראַז פאַר מיר און מיינע געשוויסטער.
(גלויב מיר, אויף לאַנקע ווערט ניט געהולטאַיעט.)
און דאָ קומט אַן באַפעל פון דיר, מיניסטער,
אַז פאַשע דאַרפסטו האָבן אויך פאַר אַן אַנדער צוועק.
קאָן איך בשום אופן ניט פאַרשטיין,
צו וואָס דאַרפסטו געבן פאַשע פאַר די ווייסע ציין
פון די נפשות, וואָס האָבן ניט ווי מיר אַן עק.
(דרייט מיט זיין עק. פ ע ר ד און ק ו פאַלגן נאָך)

פערדגעשמאלט

מיין ברודער אייזל איז געוויס גערעכט.
מיט יענעם טיילן ס'לעצטע איז טאַקע שלעכט.

קוגעשמאלט

איך מוז דיר זאָגן, מיין גרויסער געביטער,
דאָס מיינע לייזן איז ניט צו באַשרייבן.
ווען ס'קומט פרימאַרגן כאַפּ איך מיט מיין אייטער אַ ציטער,
צי וועט נאָך עפעס פאַר מיין קעלכל בלייבן.
מען מעלקט מיך ווי אין די אַלטע נאַרנציטן,
און כח, ווי דו ווייסט, האָב איך ניט צו שמרייטן.
בין איך געקומען בעטן דיר, דו ליכטיקער קאַפּ:
מער פאַשע מיר און וועניגער מילך — דיין טאַפּ!

ראש החכמים

האָב אויסגעהערט די טענות פון אייך דריי.

געזאלט האָבן מיר באַטראַכטן אייער לאַגע סיי-ווי-סיי;
 גערעכטע טענות, מען קאָן ניט זאָגן.
 קאָנטראַל מוז האָבן אַבער יעדער מאָגן,
 ווען ניט, צי וואָס איז אונזער חכמה נויטיג? —
 איר זייט, מיינע פריינט, אַ ביסל צו אַנקרייטיג.
 די גלייכהייט איז חכמה'ס אַלערערשטער פרינציפ;
 ווען ס'קומט ביי איינעם אויסשניידן אַפילו אַ ריפּ,
 מוז דאָס געשען. אין נאָמען פון שטורם-אידעאל!
 דאָס לעבן, איר זעט, איז אַ שטראַמענדיגער קוואַל,
 עס שלאָגט, עס קוועלט, עס טרייבט פון העלער הויט:
 ווען איינער כאַפט, בלייבט דער צווייטער אין נויט,
 לויפט איינער פאַרויס, פעלט יענעם אויס קראַפט.
 אזוי געשייט, דאָס ניט קיין האַפט
 האָט ס'גאַנצע לעבנשפּיל.
 אַט וואו ס'טרעט די חכמה איין,
 לייגט אין כאַאָס די מאַס אַריין:
 ניט ווינציג איינעם, דעם צווייטן ניט צו פּיל.

פּאַשע-דעלענאַציע

דו האַרציגער פּאַטער, מיר האָבן אַליין ניט גענוג.

ראש החכמים

אויב אייערע רייד זיינען ניט באַטרוג,
 וועט איר באַקומען פּאַשע מער.
 באַטראַכט וועט ווערן אייער באַגער.
 איר ליגט צום האַרצן דעם גאַנצן חכמה-זיץ,
 וואו נאָר מיר גיבן מיט אונזער פען אַ קריץ,
 איז אַלץ למובח אייך. — יא, איר מעגט עס וויסן,
 דאָס אויב אַ ריפּ האָבן מיר וואו אַרויסגעריסן,
 איז ניט ביים פּאַשע-פּאַלק.

א מומל ביי דער מיר. זי פראלט האסטיג אויף און ס'ברעכט אריון א געשטאלט אין מענטשנמאסקע. ער איז אויס-געצערט. אויסדרוק: צער און שמויכל. די אויגן ברענען. גייט געבויגן, מיט א האנט געדריקט אויף א זייט, ווי פארדעקנדיג א וואונד.

מענטשגעשטאלט

(אין שנעלער דערנענטערונג, ווי געהונקען)

היפ! היפ!

ראש החכמים

ווער ביסטו, פרעמדער?

מענטשגעשטאלט

קרבן פון דיין פרינציפ.

כ'בין מענטש. די העכסטע שאפונג פון גאט'ס האנט.

ראש החכמים

איין גאט און איין שאפונג איז אונז באקאנט.

(מיט דער האנט אויף דעם גאט פון חכמה)

דער גאט איז ער, די שאפונג זיינען מיר.

מענטשגעשטאלט

האב דאס געהערט נאך ביי דער דרויסנמיר,

ווען דינע היטער האבן מיר דעם וועג פארשמעלט.

באשטימט בין איך צו זיין דער שטיפער אויף דער וועלט.

פארגיין אין שפיל פון דיכטן, לאכן, ליבן,

און דו האסט מיך אין שלאנגענרייך פארטריבן.

מענטש-שלאג-גאט איז די לעצטע קאמבינירונג:

כ'בין גאנץ פראדוקט פון דיין חכמה-פירונג.

און ווען פארשמעלט בין איך פאר דינע אויגן,

קום איך דורך שפיו און באיאנעט געפלויגן.

דו קאנסט מיך ניט פארטרייבן.

ראש החכמים

איך קען דיין מאכט

נאך פון די אלטע נארנציימן,
ווען קיינער ניט געוואלט זיך ביימן
מיט מיר דעם פלאץ כאַטש פאר איין ברעקל נאכט.
דו ביסט געפאר. דו פרעדיגסט זעלע.
דערפאר פארטריבן ביסטו מיט דער נארקאפעלע.
פארשטאנד, די ריינע לאגיק איז די קראפט,
וואס טרייבט די ראד פון אלץ, וואס שאפט —
גיי צוריק אין דיין רה, מענטש!

(א וואונק צום שויקלויפער)

נעם אים אוועק!

(שויקלויפער וויל לייגן א האנט אויפן גאסט)

מענטשגעשמאלט

(א מאך מיט דער האנט אין אפוענדונג)

דיין חכמה-שוץ האט לאנג דעם שרעק
ארויסגעטריבן פון מיין וועזן.
איך בין שרעקנפריי. דו קענסט עס לעזן
אן מיין געזיכט. איך גיי אליין אויך ווען דו טרייבסט,
און דארטן בין איך, וואו דו
פארבלייבסט.
(מיט איין שפרונג איז ער ביי דער מיר און פארשווינדט)

ראש החכמים

אזוי פארפאלגט ער אונז ביי יעדן האט,
קוקט אריין אין יעדער חכמה-מאט;
עס איז פון אים ניט לויז צו ווערן!
רויבט אונזער צייט, ווען מיר זיצן דא און הערן
די טענות פון דער פאשע-דעלעגאציע.

איירלגעשמאלט

דו רופ פון אונז א מאַביליזאציע,
און דער אַנעקיגער וועט זיין חוצפה צאמען!

מענטשגעשמאלט

(שפּרינגט אַרויס פון וואַנט פון אונטער אַ פּלאַקאטע)

מיין קומען איצט ליגט אין די ראַמען
פון שיקזאל.

ראש החכמים

(אין צאָרן)

קומסט ווידער פון דיין אונטעררוועלט!

מענטשגעשמאלט

איך זוך די ריפּ, וואָס מיר דאָ פעלט.
(בלוקט אַרום. צו דער פּאַשע-דעלעגאַציע)
ליגט זי ביי אייך אין בוזעם ניט פאַרשמעקט?

פאַשע - דעלעגאַציע

האַבן קוים די ריפּ, וואָס צום לעבן אונז קלעקט.

מענטשגעשמאלט

די חכמה האָט זי פון מיין זייט געשנימן.
(צום חכמים-זיץ)
זאָגט, ווער פון דעם האָט מער געליטן?

ראש החכמים

(צום מענטשגעשמאלט)

פאַרשווינד! ווייל ס'ברענט אין מיר אַ פייערצאָרן!

מענטשגעשמאלט

זע, וואָס פון מיר איז אַן ריפּ געוואָרן.

ראש החכמים

ארום!

מענטשגעשמאלט

איין בליק — און איך בין מער ניטאָ.

(א דרוי ארום און פארשווינדט אין וואַנט)

(א טויט שטילשוויגן)

מענטשגעשמאלט

(טויכט אויף פון הינטער דעם חכמהגאַט)

און אַט, מיינע פריינט, בין איך ווידער דאָ!

אַלע ביים טיש קערן אום דעם קאַפּ צו דער ערשוינונג פון מענטשגעשמאלט.
עס באַפאַלט זיי אַ הויסער שווייס. זיי זוכן לופט.

ראש החכמים

דו טרייבסט מיט אונז דיין שפּאַס צו ווייט.

מענטשגעשמאלט

אויך דו דיין שפּיל האַסט ריזיקאַליש געטריבן.

און אויב ביים לעבן בין איך געבליבן,

איז עס אַ דאַנק דעם גאַט פון אַ י ב י ג ע ר צ י י ט .

ראש החכמים

(באַפעלט)

אַוועק מיט דעם מיראַזש! די ביקסן אין דער הויך!

איין שאַם! און זאַל ער אַוועק מיטן רויך!

ד י ח כ מ ה ש י צ ע ר ב י דער טיר שיסן אויס אין דער ריכטונג
פון מענטשגעשמאלט. אַ רויך פילט אָן דעם זאַל. מען הערט דאָס פאַלן
פון אַ שווערן שטיק. ווען דער רויך פאַרגייט, זעט מען, אַז ביים חכמה
גאַט פעלט דער קאַפּ. מ ע נ ט ש ג ע ש ט אַ ל מ איז אויך פאַרשוואונדן.

חכמים - זיין

(אין שרעקלעכן קראמף)

דער קאפ! ... דער קאפ! ...

פאשע - דעלעגאציע

(זיך טוליענדיג איינער צום צווייטן)

אזא פארלויף!!

מענטשגעשטאלט

(טויכט אויף אויפן זעלביגן אָרט. אין זיינע הענט)

דער קאפ פון חכמה-גאט)

ניט שרעקט אייך. כ'זעין זיין קאפ אים ווידער ארויף.

(שמעלט ארויף דעם קאפ אויף דער פיגור)

דער שאַס האָט מיר שוין איינמאל געטראָפן,

און צוויימאל קאָן מען אַפילו אַ מענטשן ניט שטראָפן.

יא, ווען ניט איך, איר מעגט עם וויסן,

דער גאָט פון חכמה וואָלט דאָ געלעגן צעריסן.

אויף ווידערזען!

(פאַרשווינדט אין דיל)

ראש החכמים

(ווישט זיך דעם שווייס. אַטעמט אויף)

די פאַסירונג, חכמים, איז פאַר אונז גאַנץ שווער,

זיי מערן זיך די וואַלקנס אַלץ מער און מער.

(דערזעט די פאַשע-דעלעגאציע)

איר שטייט נאָך דאָ? ! האָט אַלץ נאָך וועניג ? !

האַט מער געהאַט ביים זויפער דעם קעניג ? !

איר האָט געזען וואָס דאָ האָט פאַסירט :

אונזער גאָט האָט שיר זיין קאָפּ פאַרלאָרן,

דער מענטש הינטער אים איז אויך ניט געוואָרן,

דער אייזל נאָר ביים זייט געבליבן ניט באַרירט ...

איר קאָנט גיין !

פאשע - דעלעגאציע

פאר דיין גנאד מיר דאנקען.

(פארבויגן זיך טיף און גייען אָפּ דורך דער דרויסנטור, באַגלייט פון שוין־לויפער, וועלכער קומט באַלד צוריק און מעלדעט)

שוין - לויפער

משיח און אייזל האַלטן דאָרט אין צאָנקען,
מען האַלט זיי קוים פון צאָרן איין.

ראש החכמים

שוין אָנגעקומען? גוט. רוף זיי שנעל אַריין!

שוין־לויפער עפנט די טיר. מ ש י ח קומט אַריין (ליכט־שטראַל איבער זיין קאַפּ). ער פירט ביי דער האַנט דעם א י ז ל. משיח זעט אויס מער אויס־געצערט און געבראַכן. דער אייזל מער געפאַשעט.

משיח

(צום אייזל)

צי ווייסטו ניט, אַז די גאולה בריינגען
דאָרף קומען איך אויף דיר גערימט?
און דו זיך איינגעשפּאַרט ווי אַ משא־שליטן
וואַלסטו געפירט און ניט דעם וועלט'ס דערלייזער!

אייזל

איך קאַן, משיח, ניט פאַרטראַגן מער דיין בייזער.
פון עדן אַרויס, האַלסטו מיך אין איין קריינקען.
דו זעסט, איך בין אין וועג געוואָרן היבשלעך פעט,
און שווערער ווערסטו מיר מיט יעדן גלעט.
נימאָ די כחות פון די מאַגרע יאָרן —
און זאָג, ווי לאַנג בין איך עס צו דער גאולה געשוואָרן?

ראש החכמים

איך זע, מיינע געסט, איר האט צווישן זיך א שטרייט.
דאס טרעפט אויך אפט ביי אונזערע לייט.

משיח

ניט דאנקבאר איז דער אייזל, מוז איך איך זאגן.

ראש החכמים

אויף דעם, מיין פריינט, האבן מיר אויך צו קלאגן.
נאָר דאָס פאַרגיטיגן מוז די צייט.
די חכמה איז אַ וואונדערבארע פרי,
ווען איינער קריגט זי, באַקומט ער פאַר איר מורא.
דאָס ליגט אין דער נאַטור פון זאַכן. —
יא, זאָג מיר, האַסטו געהערט אַ לאַכן
אויפן וועג אַהער?

משיח

געהערט און שמאַרק. פון פעלז אַרונטער.
דאָס פנים פלאַמט מיר נאָך איצט ווי צונטער.
איך בין געשיקט מיט גאולה פאַר די חכמים,
און דאָ אַ פעלז נאָר מיט נאַראַנים!
און לאַכט! פע, דאָס איז סתם ניט שוין.

ראש החכמים

פאַרטריבן האַבן מיר דאָס נאַרגעביין,
געמיינט, אַז מיר פון אים שוין זיינען פטור.
האַט ער צום פעלז זיך צוגעקלעפט ווי אַ בלאַטער
און וויל ניט אַוועק!

משיח

ס'איז, קאָן מען זאָגן, כמעט געמין.

משיח קומט פון א לאנגן, ווייטן וועג
צו בריינגען די לאנג-געהאפטע גאולה-מעג
אין חכמה-טאל צו אייך אראפ,
פאלט איין גאר דארט א נארנקאפ
צו שמערן משיח'ס גאולה-טריט!
ס'מוז עפעס ווערן פאר דעם געמאָן. ווייל גאט באהיט,
די גאולה זאל מיר איצט ניט געלינגען!

ראש החכמים

(פאמעטיש)

אונזער חכמה מוז די גאנצע וועלט פארקלינגען!

משיח

געוויס, געוויס. אן דעם דערלייז איז גאר ניט מעגלעך.
(דערזעט פלוצלונג די צוויי חכמה-שיצער מיט די בלאנקע זעבל)
וואָס שטייען דאָ די צוויי מיט בלאנקע זעבל?

ראש החכמים

דאָס איז אַ טייל פון אונזער מעבל. —
דו ווייסט, אז טאָג און טעגלעך
באַקעמפן מיר דעם פעלז מיט פלאַקאָטן און קאַנאַנען,
מיט לופט-מאַשינען, שיפן עסקאַדראַנען,
און ער שלאָגט צוריק מיט לאַך און שפּאַט,
וואָס אים געגעבן האָט זיין נאַרנאַט.

משיח

מיין שליחות איז די גאולה און דער פרידן.

ראש החכמים

(קוקט אים שארף אָן)

זאָג נאָר, משיח, שטאַמסטו ניט פון אידן?

משיח

בן דוד איז מיין נאָמען, ירושלים מיין וויג.

ראש החכמים

דיין פאָטער, דאָכט זיך, איז געווען אַ קעניג פון קריג,
און וואָס געלאָזן האָט ער דיר בירושה?
גאולה און פרידן?

משיח

און אַ טיפע קדושה

צו גאָט און זיין גרויסן וועלט-כאַשאַף,
דעם מענטש.

חכמים - זיין

(ציטערט אויף)

דעם מענטש??!

(פון די ווענט טויכן-אויף די געשטאַלטן פון דער תפיסה)

תפיסה - געשטאַלטן

משיח, כאַפּריי! — משיח, דיין האַנט! —

(דער חכמים-זיין בלייבט זיצן אין פאַרנוירונג בעת די תפיסה-געשטאַלטן
פאַרשווינדן לאַנגזאַם)

ראש החכמים

(אין געפאַסטן טאָן. צו משיח)

ביז דו ביסט ניט געקומען אין אונזער לאַנד
האַט מוט אַזויפיל ניט געהאַט דער הימלשקלאַף,
וואָס רופט זיך מענטש און פעדעלט מיט זעלישע פאַרלאַנגען.
מיר האָבן זיין ס ח ו ר ה פאַרשיקט צו די שלאַנגען.
אַליין קומט ער אַמאַל צו אונזער ראַט.

מיר האָבן היינט מיט אים אַ פאַרפּאַל געהאַט.
געווען די זאַך איז שיר ניט קאַמאַסטראַפּאַל,
נאָך ניט פאַסירט האָט עס אין אונזער זאַל.
געווען איז ער ניט איבריגס איינגעשפּאַרט
און דורך דעם דיל זיך אַוועקגעשאַרט.

משיח

איז דאָס די טבע פון מענטש צו גיין דורך דיל און ווענט ?

ראש החכמים

דאָס ליגט שוין אין זיין עלעמענט.
ער שוועבט און שפּוקט אַזוי אַרום אויף דר'ערד,
מיט שטאַלץ באַוואַפענט — זיין צעבראַכן שווערד.
אַט שפּילט ער די האַרף און אַט די טרומיט,
אַט איז ער פאַר קעניג, אַט פאַר בעטלער פאַרקליידט.
ער איז צו ער אַ טי ש פאַר פעסטע פּרינציפּן;
מען ציילט אים איצט צווישן די נאַרנטיפּן.

משיח

(פאַרלאַרן)

פאַר וועמען בריינג איך די גאולה ?

ראש החכמים

פאַר די קלוגע.

נו יא, נו יא — נאָר מ'קאַן ווערן שיר משוגע,
אַזוי געדרייט איז צו אייך דער וועג.

ראש החכמים

דערלייז גייט אויף דעם שאַרף פון זעג.

אויך מיר דאָ געהאַט אַ שווער פּראָבלעם:
דער נאַרנמענשאַ איז אַ האַרטער ביסן,
רעדט באַלד צו דיר פון יושר, געוויסן,
און מאַכט פאַר וועלט דיר אַ שלעכטן שם.
נאָר חכמה גיין מוז מיט שפּיזענטריט,
ווייל גאולה-וואַגן דער אייזל ציט.

משיח

בין ניט געגאַנגען, נאָר געפּלויגן,
ווען כ'בין אַרויס מיט גאולה צו אייך,
די ערד אונטער די פּיס האַט זיך געכויגן,
געווען בין איך מיט דעם אַדלער צוגלייך.
נאָר דאָ און דאָרט האַט מיין טרייער באַגלייטער
אַ לאַנקע געמאַכט פאַר זיין קוואַרטיר,
אַזוי וואָס ווייטער, אַלץ צעדרייטער
ווערט ער אין זיין ווילן אַנטקעגן מיר.
בין איצט צעטומלט, אַז כ'זוייס שוין ניט,
צי אַדלער, צי שפּיזן זיינען מיינע טריט,
און ווער וועמען טראַגט? ער — מיך? אים — איך?

ראש החכמים

מיר מעסטן ביידע די זעלביגע שייך.
נאָר ווי ניט גרויס איז דאָ דער צער,
ליגט אַלץ אין נאַרנפעלז די הויפטגעפאַר. —
וואָס קאַנסטו טאָן פאַר אונז? וואָס דיין געדאַנק?

משיח

איך בין מיט גאולה גרייט.

ראש החכמים

מיר שוין פון לאנג.

חכמים אלע זייגען מיר, ווי דו זעסט,
און ווען אויף פעלז ניט דער נארנפעסט,
די וועלט געווען וואלט לאנג באפרייט. —
ניט צו פארלירן מער קיין צייט,
האב איך פאר דיר א קלוגן פלאן:
דו נעם דעם שנעלסטן עראפלאן
און פלי מיט אייזל צום פעלז. זאג דארט דעם לין,
אז פאר חכמים שוין געקומען דער קין.
ער איז אין טאל. דו האסט פאר דעם באווייז.
אליין ביסטו דורך אן אנדער קרייז
מיט גאולה צו אונז אין טאל געקומען.
דו מוזט, פארשטיי, אנפירן פראפאגאנדע,
אפשר וועט דאך די נארנבאנדע
דורך דיר, משיח, איר שפאט פארשטומען.
דער וועג פאר גאולה וועט דאן זיין פריי,
צו אונז אין טאל קומסטו אויף ס'ניי.

משיח

דו ביסט גערעכט. רעדסט מיט פארשמאנד.
די גאולה בריינגען קאן איך ניט אין לאנד,
ווען ס'שטייט אין וועג דער קלענסטער נאר.

אייזל

(צום ראש)

מעג איך דיר פרעגן, ליכטיגער האר,
וואס וועל איך טאן דעם רייטער אין באגלייט?

ראש החכמים

דו גייסט מיט דיין דערלייזער ביז אין מויט.
דו וועסט אים זיין דער סעקרעטאר,
פון אונז באקומסטו שוין דיין שכר.

משיח

קאן איך שוין גיין?

ראש החכמים

ניט א מינוט פארלירן.
נאר ווארט, איך וועל דיר ערשט ארויספירן
צום פאלק אין דרויסן. דארט גייט איצט אן א מאסקאראד,
מען שפרינגט און טאנצט ווי אין א משאד.
זאל וויסן פאלק, אז גאולה קומט פון ווייטע ספערן,
זאל ער דערלייז פון דיין מויל הערן.

(ער שטעלט זיך אויף פון זיין זיץ. די חכמים מיט אים)

כ י ל ד פ י ר

פלאץ פארן חכמים-זיין

א גרויסער סקווער, באַלויבטן פון טונקעלע לאַמטערן. אַ מאַסקאַראַד-עולם. אַלע מעגלעכע מאַסקען פון חיות, בחמות, פויגל, שטאַט-און דאַרף-מענטשן. דאָ און דאָרט שפּוקט דורך אַ שד-געשטאַלט מיט אַ בייטשל אין האַנט און קנאַלט אַרײַן אין דער לופט. אַ דעמאָן-מאַסקע, מיט אַ צויבער-שטעקעלע אין האַנט, פירט זיך אויף ווי דער מאַסקאַראַד-מאַסטער. יעדעס מאָל, ווען אַ שד'ל שפּוקט פאַרבױ, גיט ער דעם דעמאָן אַפּ מוילטערישע ערע. די איינציגע אָן מאַסקן זײַנען די חכמה-שיצער. אין צענטער דער פּלאַץ פון חכמים-זײַן. אַ פּײַערדיגע אויפּשריפט איבער אים. הויכע ברויטע טרעפּ פירן צו אים אַרױף. בײַ דער טיר אַ פיגור פון דעם חכמה-גאָט. פּלאַץ און חכמה-גאָט שטאַרק באַוואַכט. מאַסקן קומען און גײען. די באַוועגונג איז פּלעגמאַטיש, ווי אין הלום. דער אָפּטער לופט-קנאַל פון די שדים בייטשלעך און דאָס אויסרופן פון דעמאָן מאַכט די בלוטן אַ ביסל שטאַרקער צירקולירן.

דעמאָן - מאַסקע

(מישט זיך צווישן די מאַסקן אין טײוולש-צערעמאָניעלן גאַנג. דרייט מיטן צויבער-שטעקעלע און רופט צו יעדן איינעם)

דאָס לעבן איז אַ מאַסקאַראַד,

שפּיל, שפּיל, דו מאַסקע!

דער טױט קומט אָן ווי אַ פאַראַד —

צום טײוול מיט זײַן לאַסקע!

שדים - נאָר

פון בייטש דער קנאַל

שניידט דורך די לופט;

עס קומט דער שטאַל,

ווען בייטש נאָר רופט!

שטאל - מאסקע

געהערט דעם רוף
און בין געקומען;
עס קען מיין גוף
פון בייטש דעם זשומען.

דעמאָן

(פון מאַסקע צו מאַסקע)

דאָס לעבן איז אַ מאַסקאַראַד,
שפּיל, שפּיל, דו מאַסקע!

דאָס מאַסקנפּאַלק

(אין פּלעגמאַטישער באַוועגונג. זינגט שטיל ווי אין חלום)

דאָס לעבן איז אַ מאַסקאַראַד,
אַ חלום איז דיין מאַסקע!
דער טויט קומט אָן ווי אַ פאַראַד —
קום גיכער מיט דיין לאַסקע!

די דעמאָן־מאַסקע דערלאַנגט אַ שפּרונג ווי פון עפעס געביסן. די שדים
קנאַלן מיט די בייטשן אין דער לופט. דאָס מאַסקנפּאַלק משוכעט זיך
אַ ביסל אַוים.

דעמאָן

(שטייט שוין אויף די טרעפּ פון חכמים־פּאַלאַץ. דרייט
מיטן שטעקעלע. זיין שטים לאַזט זיך הויך הערן)

דאָס מאַסקנשפּיל געמט פּאַלשע טענער;
די אייזלען קרייען ווי די הענער,
די הענער וואַרקען ווי טויבן,
די טויבן פּיקן אין די שויבן —
זיי ווילן מיר מיין יום־טובּ רויבן.
פּיקט, פּיקט איר טייבעלעך!

צארטינקע לייבעלעך!
נאט איך קערנער קלייבן!

דעמאָן צעשיט אַ הויפּן מיט קערנער ביי די פיס פון טרעפּ. די פּויגל-
מאַסקן וואָרפן זיך מיט די שנאַבלען צו דער ערד. מען הערט דייטלעך
דאָס פּיקן. פּלוצלונג קנאַלן אויף עטלעכע שדיס-בייטשן און די פּויגל
צעפליען זיך. עס פאַרדירן פאַרבוי אַן אייזל- און אַ קור-מאַסקע געאַרימט.

אייזל - מאַסקע

(צו זיין באַגלויטערין)

דער טייוויל דאַרט דרייט מיטן שמעקן,
מוזן דרייען מיר דאָ מיט די עקן.

קו - מאַסקע

די שדיס קנאַלן מיט די בייטשן,
קאַנסטו דאָס קנאַלן מיר פאַרטייטשן?

שד

(שטייט פּלוצלונג הינטער זיי. שאַרף אין ביידענס אויערן)

אויף אַ בייטש

פרעג ניט קיין טייטש!

און פון אַ קנאַל

גייט קו אין שטאַל!

(אַ קנאַל מיטן בייטש און דער שד פאַרשווינדט. אייזל- און קו-

מאַסקע ציען אַוועק ווייטער)

דעמאָן פון זיין הויך דרויט מיטן שמעקלע ווי רופּנדיג נייע מאַסקן.

עס קומען אַן געאַרעמט אַ האַן מיט אַ הונן.

האַן

(קאַקעטירט)

האַסטו געהערט דעם דעמאָן זאַגן,

אַז מיינ זינגען טויג אויף קלאַנגן?

הון

(טוליעט זיך צו איר באגלייטער)

דיין זינגען טוט מיר וואויל געפעלן,
אויך אויף דיין קאם די רוטע קרעלן.
(ציען פארבוי)

עס קומען אן צוויי ארבעטער-מאסקן. איינער טראגט אין האנט א האמער
און א שטיק גלענדיגן אייזן. דער צווייטער טראגט א קאוואדלע אין זיינע
הענט. זיי שמעלן זיך אָפּ. די ערשטע מאַסקע לייגט אַרויף דעם אייזן
אויף דער קאוואדלע און האַמערט צו.

מאסקע מיטן האמער

שמיד דיין אייזן! שמיד און שמיד!
ווערן טאַרסטו קיינמאַל מיד!

מאסקע מיט דער קאוואדלע

פליען פונקען, רינט דער שווייס,
פילן טאַרסטו קיינמאַל הייס!

ביידע מאסקן

שמיד איך סערפ, שמיד איך שווערד —
שווייס און בלוט פילט אן די ערד;
וואַקסט פון דר'ערד אַ זאָנג אַרויס,
ראַזיג-דופטיג ווי אַ רויז.

כאָד

וואַקסן זאַנגען, וואַקסן ראַזן,
שטאַרקער, שמיד, דיין בלאַזיק בלאַזן!
(די אַרבעטער-מאסקן גייען אָפּ ווייטער)

דעם דעמאָנט'ס שטעקעלע איז געוואָרן אַ פערפעטום מאַבילע. עס קומט אָן
אַ מאַסקע פון אַ מאַרק-הענדלער מיט אַ קערבל אין האַנט.

מאסקע מיטן קערבל

(רופט)

נאָדלען, שפּילקעס צו פאַרקויפּן!
אַ שטאָך אין הינטן מאַכט דײַך לויפּן!
(ער ווערט אַרומגערינגעלט פון פילע מאַסקן, וואָס זוכן אין זײַן קאַרב)

קויפער

גומער סוחר, גיב אונז סחורה!

חכמה - שיצער

(אַן אַ זײַט)

זײ האַבן גאָר פאַר שוײַך קײן מוראַ.
(שטעלט טרײַט)

מאסקע מיטן קערבל

טשוועקעס! דזשעגאַכטס! שמעק-טאַכאַק!

חכמה - שיצער

(קומט אונטער)

טאַ נאַ זשע דיר אין זײַט אַ קנאַק!

(דערלאנגט דער מאַסקע מיטן קערבל אַ זעץ מיטן ביקס אין זײַט. די מאַסקע ציט אָפּ אין שמערצן. די קויפער צערשטרייען זיך)

דעמאָן

דאַס מאַסקנשפּיל וועט היינט געראַטן;
עס פעלן נאָך די סאַנקילאַטן.

שדים - כאָר

די סאַנקילאַטן וועלן קומען,
מיט רײסן פאַסן דערווײל פאַרנומען.
עס קומט אָן אַ גרופע דאַרף-מאַסקן. צעשטעלן זיך אין רינג.

(כאָר אין רינג)

פויערמיידל

די קו איך מעלק,
מילך גיט די קו ;
דער אַקס אין שטאל
געפינט קיין רו.

פויערטע

די קו געמאלקן,
דאָס מילך געטרונקען ;
דאָס קינד האָט פינגער
אריינגעטונקען.

יונגער שניטער

דאָס היי אין פעלד
שוין אָפגעשניטן,
צוריק אויף פערד
אהיים געריטן.

פויער

דער שניטער ערנסט
און טיף פארטראכט,
ניט הערט ער, אז
דאָס מיידל וואַכט.

כאָר

דו בחור יאָלד,
וואָס טראַכסטו, וואָס ?
טרינק אזוי לאַנג
פול איז דער כּוס !

יונגער שניטער

דעם כוס געטרונקען
ביז סאמע דעק;
דאס פערד ער דרייט
שוין מיט זיין עק.

פויערמיידל

נו זאל ער דרייען
ביז העלן מאג!
גיב מיר אוועק
דיין גאנץ פארמאג!

יונגער שניטער

מיין גאנץ פארמאג
אוועקגעגעבן,
האב זיך געלאזן
בלויז דאס לעבן.

כאָר

האָסט גוט געמאָן,
— דו בראַווער יאַלד!
אַ שניטער האָט
אַ מיידל האַלט.

חכמה - שיצער

דאָס לעבן, שניטער,
איז אויך ניט דיין,
דו קום צו מיר
איז שוין אַריין!

(פאקט דעם שניטער ביים קאלנער און פירט אים אוועק)

כאַר

אַ, מיידל - כלה,
ניט זיי באַטריכט! —
אַ שנימער האָט
אַ מיידל געליכט.
(דער כאַר מישט זיך אויס צווישן די איבעריגע מאַסקן)

שוין - לויפער

(קומט אַרויס פון חכמים-זיין. מעלדעט)
איר מאַסקנפאַלק, מאַכט זיך גרייט!
עס קומט דער ראש פון געסט באַגלייט.

אַ גייער שטראַם לעבן גיסט זיך אַרײַן אין מאַסקנפאַלק. אַלעמענס אויגן
געריכטעט צום חכמים-זיין. ראש הַחכמים, מ ש י ח (ליכט-שטראַל
איבערן קאַפּ) און דער אייזל קומען אַרויס, בלייבן שטיין בײַ דער טיר.

דעמאָן

(דרייט מיטן שטעקעלע. צום מאַסקנפאַלק)
דאַס מאַסקנשפּיל ווערט אינטערעסאַנט,
אַט קומען מאַסקן אומבאַקאַנט!

מאַסקנפאַלק

(פאַרבויגט זיך טיף)
מיר גריסן דיך, דו ראש פון מאַל,
מיט דינע געסט צומאַל!

ראש החכמים

מיינע ליבע מאַסקן, ווי איז דאַס שפּיל?
פּילט איר זיך גוט אין דעם פאַרצד?
די חכמה-אַרבעט, איר ווייסט, איז פּיל,
זי האַלט מיך צוריק פון דעם פאַסאַד.
איך גלויב, איר ווערט דאָ גוט באַהאַנדעלט

פון דעם געשיקטן מאסקאראדן-מאסטער.
 איר דארפט נאָר זיין גאַנץ טיף פאַרוואַנדעלט —
 די מאַסקנלאַזע די מאַסקן רייסט ער.
 דאָס מאַסקנשפּיל איז אַן אַלמע זימע,
 בלויז די פאַרוואַנדלונג איז אונז ניי;
 און ווען דער צויבערשמעקל האָט די שליטה,
 דאָס שפּיל געווים איז חכמה-טריי.

דעמאָן

(באַריכטמעסיג)

דאָס שפּיל גייט אָן אין בעסטן מאַקט,
 די מאַסקן זיינען פיין גרופּירט,
 דער בייטש פון מיינע העלפער קנאַקט,
 די ראָלן טיכטיג איינשמודירט!

ראש החכמים

איך ווייס, דו טוסט דיין אַרבעט גוט,
 דערפאַר האָסטו די צויבעררוט.
 (צום מאַסקנפאַלק)
 שפּילט ווייטער, מאַסקן, שפּילט און שפּילט!
 דער שונא ווערט באַלד איינגעשטילט.
 עס שמראַמט אונז הילף פון אַלע זייטן,
 זי קומט פון נאַענט, זי קומט פון ווייטן.
 (מיט דער האַנט אויף משיח'ס שולמער)
 אַט שטייט פאַר אונז אַ גרויסער גאַסט,
 משיח. פון ווייטער ווייט דערפילט די לאַסט,
 וואָס פרעסט אויף אונזרע שולמער האַרט,
 האָט ער אַ רגע ניט געוואַרט,
 מיט פריינט זיין אייזל אין באַגלייט
 קומט ער צו אונז גאַר שטילערהייט,

פארלומפט, פארהונגערט און פארדארט,
 צו העלפן אונזער קלוגע טאט,
 ווי ס'שטייט געשריבן אַקוראט.
 דערלייז פאר קלוגע איז זיין מיסיע;
 דערוואוסט, אז נארנפעלז שיסט מיט שפאָט
 אויף אונזער טאָל און זיין געכאָט,
 האָט ער באַוויליגט אַלס קאַמיסיע
 צו גיין מיט אייזל אין נאַרנעסט
 און קלוג אויסראַטן דאָרט דעם פעסט.
 אזוי דערפילן וועט ער זיין שליוח, און מיר פאַרשרייבן אים אין אונזער יחוס.
 מיט עראַפלאַן פליט ער כאַלד אָפּ,
 ער האָט געציילטע פאַר מינוט,
 נעמט אים און אייזל אין שפיל אַראָפּ —
 זאָל זיין געשפילט און ניט גערומט!
 געטיילט זיי ערע ביז העכסטן גראַד
 אין אייער שפיל און מאַסקאַראַד!
 (דער ראש אין באַגלייט פון שוין־לויפער גייט אָפּ צוריק אין חכמים־זיין)

דער דעמאָן איז מיט אַ לייכטן שפרונג לעבן משיח. ער נעמט אים אין אָרם און פירט אים אַראָפּ די טרעפּ צום מאַסקנפּאַלק. אַ שד מיט אַ בייטשל וואַקסט אויס ביי דער זייט פון אייזל און פירט אים אויך אַראָפּ צום מאַסקנשפּיל. זיי ווערן אַרומגערינגעלט און געצערטלט פון די מאַסקן. עס הערט זיך אַ שעפטשען: משיח! — משיח! — משיח!

משיח

(געפירט פון דעמאָן. צו זיין באַגלייטער)
 ווי לייכט עס איז ביי דיר דין גאַנג,
 דו שוועבסט דאָך פשוט, ניט דו גייסט.

דעמאָן

געווען בין איך אַמאָל שטאַרק קראַנק,

האַט מומער מיך געטרייסט,
(אַליין דערביי פאַרגאַסן טרערן.)
אַז ווען געזונט וועל איך נאָר ווערן,
וועל איך ניט גיין, נאָר שוועבן.
אום צו דערהאַלטן זיך ביים לעבן,
מוז ערד זיך טרייסלען אונטער מיינע פיס.

משיח

עס גיט אין האַרצן מיר אַ רים
דיין יעדער שלעפּ. קאָן ניט נאַכהאַלטן
דיינע טריט. איך פיל אַ שוויים אַ קאַלטן
זיך גיסן איבער לייב. — ווער ביסטו, ווער ?

דעמאָן

דאַס טוימע קינד, וואָס אַ מומער'ס טרער
האַט אים צום לעבן צוריקגערוּפּן.
מיינ ני-י-ג-ע-ב-ו-ר-ט האַט באַשטימטע שמוּפּן:
די טוימע האַלטן מיך פאַר טויט,
דאַס לעבן פאַרבט מיך צונטער רויט.

(עס קומען אָן אייניגע טויטנמאַסן, געפירט פון
אַ וויינענדיגער מאַסע)

ערשמע טויטנמאַסקע

משיח, באַפריי! די ערד איז שווער!

צווייטע טויטנמאַסקע

משיח, דערליין! דעם טויט צעשמער!

וויינענדיגע מאַסקע

משיח, דיין טרייסט! האָב מער קיין טרער.

(עס קנאַלן די שדיס-בויטשן. די טויטנמאַסקן פאַרשווינדן.
די וויינענדיגע מאַסקע צולעצט)

אייוול

(צום שד, וואָס פירט אים)

צו וואָס די בייטש? ווילסטו דען רייטן אויף מיר?

שד

די בייטש איז בלויז אין האַנט אַ ציר.

אייוול

וואָס הער איך אָפּט אזוי איר קנאַלן?

שד

אַ בייטש האָט לעבן. זי באַגערט צו שאַלן
אָדורך דער לופט. זי שטורמט זיך אויפֿ
אין שווינגען. איר גרויסער צוועק
גייט ניט פאַרלאָרן. מאַסקן אין שרעק
דערמונטערט זי און טרייבט פאַרויס.

דער אייוול ווערט אַרומגערינגעלט פון פילע פרויענמאַסקן. דער שד לאָזט
אים איבער, אָבער שפוקט יעדע רגע אים פאַרבײַ.

פויערמיידל

מיין חתן איז אַוועק באַשיצן דאָס לאַנד,
גיב, אייוול, מיר דיין צערטלעכע האַנט!

ערשמע פרויענמאַסקע

איך בין געשיידן פון מיין מאַן,

געווען איז ער א שארלאמאן,
אן אנדערע האָט ער זיך גענומען —
וויילסטו, אַ אייזל, צו מיר קומען ?

צווייטע פרויענמאסקע

איך בין אלמנה. מיין מאַן איז געפאלן
אין שלאַכט פאַר אונזער גרויסן ציל.
געלוסטן טוען מיך מענער פיל,
נאָר מאַן מיר זיין איז קיינער קיין בעלן.
דאָס טוט מיך שטאַרק פאַרדריסן —
וויילסטו מיין ליבע געניסן ?

דריטע פרויענמאסקע

איך בין אַ מיידל גאָר אַ צנועה,
דו קאַנסט עס זען אַן מיין יעדער תנועה.
ביי אונז די יונגעלייט
פאַר מיר זיינען צו פאַרשייט.
דו קומסט אַ גאַסט פון דער ווייט,
לויפן נאָך דיר אַלע —
נעם מיך זשע פאַר דיין כלה !

פרויענמאסקן

(אין געדראַנג)

- און מיך די שענסטע !
- און מיך די קלענסטע !
- און מיך די שמילע !
- איך בין איינע פון פילע.
- און מיך די געשיימע !
- און מיך די בריימע !
- נאָך דייע טריט איך שטאַרב !

מיין מערכה ניט פארדארב! —
דיין אויג ברענט מיין בלוט! —
מיט דיר וועט מיר זיין גוט. —

איידל

(ווערט זיך)

בין איך געפאנגען? א, לאזט מיך לויז!

פרויענמאסקן

מיר טוען, איידל, דיר ניט קיין ביין.

איידל

(ווישט זיך דעם שמערן)

איך פיל א שטיקן. א, ווי היים!

פרויענמאסקן

מיר וועלן קושן דיר דעם שוויים.

איידל

איר מאכט דעם וועג מיר שווער.

פרויענמאסקן

דערפיל, א מלאך, א פרוי'ס באגער!

איידל

איך בין, איר זעט, אן אלטער בחור,
כאטש, קאן מען זאגן, א פעטער זכר,
נאך כ'בין צו מיין דערלייזער געבונדן
ביז פעל פון מיר וועט ווערן געשוונדן.
דאס האט געזאגט אייער קלוגסטער מאן.
וואס שיקט אונז אפ מיט עראפלאן

צום פעלז פון די נארענים —
פון מיר און איך די ביטערסטע שונאים.
אויף מיר און משיח איז דער גורל געפאלן,
מיר זאלן זיי פון דער וועלט אויסשאלן.

פרויענמאסקן

(אין באר)

זיי גייען די בחורים
אין קאמף פאר אונזער שטורם.
צוועקגעצאנגען,
אונזערע פארלאנגען
מיט זיך גענומען! —
לאַמיר מיט כלומען
דעם גאסט באַקרוינען!

(דאָס פויערמידל שמעכט אַרױן כלומען דעם אייזל אין די אויערן)

אייזל

(געריש פון דער צערטלעכקייט)

מיט וואָס, מיידל, זאל איך דיר באַלוינען?

פויערמידל

אַ קוש פון דיר און כ'וועל זיין געטרייסט.

(אייזל קושט דאָס פויערמידל)

פרויענמאסקן

נאָר איינער? ! וואָס הייסט? ! וואָס הייסט? !

(דער אייזל קושט זיך מיט די אנדערע פרויענמאסקן אין דער רוי)

עס דערהערש זיך דאָס שאלן פון אַ טרומייט, דאָן דאָס קלאַפן פון אַ פויק.
עס קומען אָן די ס אַ נ ק י ל אַ מ ו , אַפגעריסן, נאַקעט לייב קוקט אַרויס
דאָ און דאָרט. יעדער טראַגט אַ פלאַקן אין האַנט. שמעלן זיך אין מיטן פלאַק.

סאַנקילאַטן

(כאָר אין באַגלויט פֿון פּויק און פּלאַקן)

מיר זיינען די סאַנקילאַטן!
בראַטן,
אויסראַטן
די אַלע, וואָס פֿון אונז שפּאַטן!
איר נאַרן,
באַרבאַרן!
דאָס האַלד וועלן מיר אייך פאַרשפּאַרן!
דער קריג
וועט זיג
צו די חכמים געבן!
געבונדן,
געשוונדן
די נאַרן, וואָס נאָך לעבן!
די חכמה ביי דעם שטורם-מענטש,
ווער ס'גלויבט ניט — אַ טערעבענטש!!

משיח

(צום דעמאָן)

וואָס מאַכן זיי דאַרט אַזאַ טומל?

דעמאָן

אַט דאָס געהערט נאָך אויך צום רומל.
דאָס פּויקן, פּריינט, האָט אַ שטאַרקן כּח:
וואו נאָר דערפּילט אַ שלעכטן ריח,
ווייזט צויבערשמעקל אָן,
קומט פּויק און דער טראַמבאָן
און רייניגט לופט. עפּוש איז פאַרבאַטן.

משיח

ווער זיינען יענע?

דעמאן

די סאנקילאטן.

משיח

(קוקט פארוואונדערט)

ווי? ערשט פארלירט מען ביי אייך די הויזן,
דערנאך מאכט מען א טוגענד פון דעם בלויזן?

דעמאן

די טוגענד איז מיט דעם נאקעמן לייב,
דאס וועט דיר זאגן יעדעס ווייב,
וואס האט איר קלייד פארליען. —
(נאענטער מאטאר-רויש)
נאר צייט, מין גאסט, שוין אפצופליען.
דער עראפלאן שטייט גרייט פאר אייך.

משיח

(קוקט זיך ארום)

וואו איז מין אייזל?

דעמאן

אין ווייבעררייך.

משיח

(דערזעט אייזל אין א ליבעסצענע מיט א פרויענמסקע)

א שיינער תכלית פון אים געווארן!
מיט פרויען גאר ארומזיכטרייבן!

ער וועט פארקירצן נאך די יארן
דער גאולה!

(רושט)

איזאל! גייסט דא פארבלייבן
אדער פליען מיט מיר צום פעלזנבארג?

איזאל

(צו די פרויענמאסקן)

כ'מוז גיין. די צייט איז קארג.
מיין ריימער איז שוין אויך אין צארן.
(גייט צו משיח. די פרויענמאסקן ווארפן אים נאך בלומען און קושן)

משיח

(מוסר'ט)

וואס איז דאס פאר אוועקגיין פון מיר!
דו קאנסט אזוי פארבלאנדזשען שיר.
איך קריג פון דיר א לונגענפעלער,
ווייס ממש ניט וואס צו טאן מיט דיר.
אונזער גאנצע שליחות שטייט אין קאן —
נו קום שוין פליען שנעלער!

דעמאן

(באפעלט)

א קלאפ אין פויק און אין טראמבאן!

(משיח און איזאל גייען אָפּ, באַגלייט פון טרומייט־ און שויקמוזיק)

סוף פון צווייטן טייל

דריטער טײל

גרעניץ

אין דריי בילדער

פּערזאָנען :

שױשפּילער
נעפּטונאָ
דאָקטאָר קרײַטיקום
אַנטױשטע מײַדל
פאַמפּאָדור
נעגער
פּילאָזאָף
גאלדזאָק
הויפּנאָר
וועכטער
מענטשנעשטאלט
משיח
אַיזל
קעניג
קעניגין
שטורמער
אַיזלמענטש

שלאַנג, ערב-רב, בת-קול, כאָר.

אַרט : פעלז און גרעניץ

בילד איינס

צוויי בוימער אויפן פעלז

שמערננאכט. לבנה־שיוין. אין הינטער־גרונט שאַטענט דער לאַגער פון געצעלטן. נעפט און שלויכט אַרויס פון דער נאַכט מיט לויכטן טריט. דער שווישפילער נאָך איר. זיי בלויבן שטויבן ביים בוים לינקס.

נעפטונא

(שפארט און דעם קאַפ און בוים)

בין איך גענאַנגען צי געלאָפן?

שווישפילער

דעם וועג דאָך ריכטיג האָבן מיר געטראָפן.

נעפטונא

(מיט דער האַנט צום קאַפ און ברוסט)

איך פיל אַ שווינדל. ווי שמאַרק עם קלאַפט די ברוסט.

שווישפילער

דאָס איז דער באַראַמעטער פון וואַנדערלוסט.

זען זיך, נעפטונא, דאָס גראַז איז ווייך.

(גלעט אירע האַר)

דו זעסט מיר, קינד, אויס ווירקלעך צו בלייך.

מוזט רוען.

נעפטונא

רו איך אַזוי געשפאַרט און שמאַס.

די קארע שטרייכט די האר מיר ווי א צארמע קאם.
ווי ליב עס איז דער בוים מיט זיין קארעהויט!
מיר דאכט, איך הער דאס בלוט אין זיינע אדערן פליסן;
געוואלט וואלט איך מיט אים זיך דא צוזאמענגיין
און טרוימען פון א ווייטער וועלט ביזן מארגנרויט.

שוישפילער

דו פיבערסט, קינד, קום זען זיך צו.
(געהארליג זעצט זיך נעפט ו נ א לעבן ש ו י ש פ י ל ע ר
אונטערן בוים)
און דא אין שוים געפינסטו רו.
(ער לייגט איר קאפ אויף זיין שוים)

נעפטונא

געשלאסן זיינען מיינע מידע אויגן —
און דאך זע איך דעם הימל נאנט זיך בויגן
מיט זיינע מיליאסן שמערן איבער מיר.
איך פיל זיין אטעם, — מיר איז קאלט! איך פרייר!

שוישפילער

(דעקט זי צו מיט זיין מאנטל)
ווי פילסטו איצט?

נעפטונא

די קעלט איז שוין פארזיכער.

שוישפילער

באקאנט איז מיר דער הייסער פיבער,
געלאשן האב איך אים ניט איינמאל אין מיינ שוים.
עס איז דער צימער פאר דעם נאנטן-אומבאוואוסטן,
דער פחד פאר — נאך וואס מען מוט געלוסטן,
און אין דער קענען לעבט דער צימער אויס.

נעפמונא

דיין מאנטל דופט נאך זעלטענע פארפיומען,
ער גלעט מיין לייב ווי א מוטערס צארטע האנט;
האסטו געכאדן אים אין דופט פון כלומען
אין יענעם ווייטן אומבאקאנטן לאנד?

שוישפילער

עס איז דער דופט פון רום. א שטארקער ארעמאט.
ער טראגט אין זיך דעם ריח פון דיין יעדער גומער טאט.
פארלעשן קאן אים נישט קיין האנט, קיין שמורמווינט,
ער שטייגט פון טאָל צום פעלז און צו דיר, מיין קינד.
דאָס איז די קראַפט פון קונסט און שפּיל,
דאָס פאָרפּיומען איז איר ציל.

נעפמונא

ווי אָנגענעם דער דופט. איך פיל ער שכורט איין.

שוישפילער

דאָס איז אַפּלוז, וואָס שטאַרקט דעם וויין.
אין יעדן פאלד פון אַט דעם מאַנטל-רום
ליגט דער אַפּלוז באַהאַלטן שטום
און זינגט זיין ליד פאַר ווינט און שמערן
מיר אויף דעם וועג מיין איצטיג שווערן.
דו האַסט, נעפּמונאַ, אַ דינעם חוש,
דו פּילסט זיין אַטעם אין רויש און קוש
פון ים און ווינט, אין יעדן שטערנוואונק. —
(וואַרעם)

עס גליט אין דיר אַ געמלעך גרויסער פּונק.
נעפּמונאַ! דו ביסט געכאַרן פאַר אַ גרויסן נאַמען.
אויפּגיין אין דיר מוז הויך דער זאַמען

פון דיין טאלענט פאר בינע-וואַנדל-קונסט!
ארויס מוזטו פון אומבאַוואוסטן דונסט
און שטייגן זאל דיין רום ביז די פיראַמידן הויך!
עס איז דאָס לעבן, קינד, ניט מער ווי דופט און רויך.
דו נעם דעם דו פ ט! צו אים ביזטו געבאַרן.
צום דופט אַליין האָב איך אויך געשוואָרן.

נעפטונאַ

(זעצט זיך אויף, אַראָפּוואַרפענדיג פון זיך דעם מאַנטל)
מיר דאַכט, איך הער דעם רויש פון אַלע זיבן ימ'ען,
און שוין הער איך דאָס וויינען פון מיין מאַמען,
ווען איך געלעגן אין איר שוים פאַרשטאַרט
און אַלע האָבן אויף נאַנטער הילף געוואַרט
פאַר אונזער שיף אין פלאַמען.
דער זיידע זאַגט, איך בין זיין קינד,
דער ים געבאַרן האָט מיך אויף זיין אינד,
וואָס האָט צום ברעג מיך צוגעטראָגן —
נאָך הער איך איצט מיין מוטער קלאַנג:
„מיר גייען אונטער! ראַטעוועט מיין קינד!“
און ווען געעפנט האָב איך מיינע אויגן,
דאָס גאַנצע בילד, זע, איז פאַרפלוין.
עס שמרייכט אַ גוטע האַנט מיינע באַקן קיל,
און אַלץ אַרום איז שמיל און שמיל.
עס שלאַפט דער ים ווי נאָך אַ ווילד געוויטער;
איך זע אַ טורם, פון אַ ליכט אַ ציטער,
און אויגן, אויגן, מיט טרערן אַנגעפילט,
עס רעדט אַ שמים אַזוי טרייסמענד מילד:
„דו ביסט, מיין קינד, פון ס'ניי געבאַרן,
ניט פרעג אויף דעם, וואָס איז פאַרלאָרן!“ —

דאָס איז געווען דער ליבער, גוטער זידע.
 אזוי געלעכט אין טורם דאָ מיר ביידע,
 געהאַלפן אים דאָס ליכט אַנציןדן,
 ער מיר די צעפּ, די שיך פאַרבינדן.
 אזוי געגאַנגען זיינען טעג און יאָרן,
 איך האָב דעם זידן אייביגקייט געשוואָרן.
 געזען אין האַריוואָנט שיפן קומען, שווינדן,
 געפילט אין מיר אַ ווייטע וועלט זיך צינדן,
 געלאָפן היין און הער, פון ים צום בוים,
 געוואָרן מיר איז ענג דער פעלזנרוים —
 און דאָ האָט אייך געבראַכט אַ רויטער זונפאַרגאַנג,
 און כ'האַב געוואוסט נאָך וואָס איז מיין פאַרלאָנג, —
 דיין מאַנטל! עס ווערט מיר ווידער קיל.

שוישפילער

(טוליעט זי איין אין זיין מאַנטל. שמעלט זיך אויף)

אזוי, נעפּטונאַ, איז דאָס לעכנסשפּיל.
 אין מוטערזווי אַנטפלעקט זיך דיר די וועלט,
 אין פּלאַמען גייט דיר אויף אַ נייע ליכט,
 דאָן הערסטו רופן די ווייטע שטים פון פליכט,
 און ענג ווערט דיר דער שפּאַץ פון דיין געצעלט.
 עס איז דער וואַנדל, וואָס דיך לאַקט און רופּט
 צו יענעם וועג פון פאַרפּיומירטן דופּט.
 דו גייסט מיט אַפּן-צוגעמאַכטע אויגן,
 פון טויזנט ליכטער צוגעצויגן,
 ווערסט ניט פון זיך, נאָר פון דייַן ר אַ ל געטראָגן,
 און ווען דו ווילסט זיך אַליין דעריאָגן,
 ביסטו שוין ווייט, גאָר ווייט פאַרגאַנגען.
 אזוי דער וואַנדל אויף דער לעכנסבינע,

מיט שמענדיג אָנגעשמיןקטער מינע,
 אין נעץ פון אייביגע פארלאנגען,
 אין ראשן וועקסל ווי אין קינא —
 אך, ווי עס ברענט נאך זיך דיין באַנגען! —
 טאלענט, טאלענט איז דאָס, וואָס ציילט!
 דיין וואָגן ווערט פון טאלענט געאוילט.
 דערנאָך קומט מאַסע, שפּאַנט דיר אויס די פּערד,
 און זע, דיין וואָגן שוועכט שוין איבער ערד,
 אין ווייטע הימלען, צו ברייטע ספּערן,
 און אונטן מוז דער רוף נאָך דיר זיך מערן,
 אַפּלוז אַליץ שטאַרקער, שטאַרקער שאלן —
 און ווייטער שוועכסטו איבער וואַסערפּאלן!

נעפּטונאַ

(שטעלט זיך אויף)

וואוהין דער וועג?

שוישפּילער

ער איז ניט ווייט.

אין גאַנג פאַרשטויבט ווערט רוים און צייט.
 צווישן פעלו און טאַל ליגט דאָ אַ פאַרביג רייך,
 נעפּטונאַ, אַהין פיר איך דיך גלייך!

נעפּטונאַ

איך גיי. און ווער וועט היטן מינע טריט?

שוישפּילער

דאָס בלוט אין דיר, וואָס נאָך פאַרפּיומען גליט.
 (גייען אָפּ געאַרעמט נאָך לינקס)

ד אָ ס אַ נ ט ו י ש ט ע מ י ד ל קומט אָן אין באַגלייט פון
 ד אָ ק ט אַ ר ק ר י ט י ק ו ס . זיי בלייבן שטיין ביים כּוּם רעכטס.

דאָקטאָר קריטיקום

עס איז דיין יאוש ניט באַרעכטיגט, קינד.
דו ביסט אין לעבן אַביסל צו געשווינד
גענאָנגען און דער אַטעם האַט דיר אַפּגענומען.
געוויס, אַ מיידלס וועג איז ניט מיט בלומען
באַשאַטן אַלע מאַל. עס וואַקסן דערנער
דאָ-דאָרט יעדן איינעם אין זיין גאַנג;
מען ווערט געביסן אויך פון אַ שטילער שלאַנג,
געשטאַכן פון אימאַזשענערע הערנער.
עס איז פּאַנטאַזיע, וואָס אונז פירט,
און די ערפילונג, וואָס שאַקירט.

אַנטווישטע מיידל

פּאַנטאַזיע איז אַלין, וואָס איך געהאַט.

דאָקטאָר קריטיקום

נו, האַט עס טאַקע דיר פאַרשאַט,
ווען ס'איז געקומען די ערפילונג
מיט גראַבע שטיוול איבער דיר;
דו האַסט דערליטן אַ פאַרקילונג
אויפן ערשטן נאַכטשפּאַציר.
דו ביסט געוועזן אומדערפאַרן
אין דינע טריט צום נאַענטן גליק;
עס וועט אין אונזער רייך פון נאַרן
קורירן דיר מיין קונסטקריטיק.
איך וועל אַ נייעם חלום דיר שוין געבן.

אַנטווישטע מיידל

אַ חלום איז אַלין, וואָס איך דאַרף אין לעבן.
נאַר לויטער ריין און ניט פון פּעד.

דאקטאָר קריטיקום

איך קאָן נאָך געבן פעדערשטעך,
אז שלאָנג און דאָרן זאלן פילן מיין ביס,
א וועלט אַ גאַנצע זאל ליגן צו מייע פיס!
דו זעסט, אז וואו מען בויט אַ נייעם בנין,
דין איך אלס זייל און פונדאמענט;
דער ליץ אפילו האָט מיין קראַפט דערקענט
און מיר געגעבן אַ קבלת-קנין
צו טראַגן דיך מיט זיין נאַרנכונד.
וועל איך דיך טראַגן איבער פעלו און בריק
צום גרויסן רום און הימלגליק;
געהיילט וועט זיין דיין יאוש-וואונד.
איך מאַך דיך פאַר אַ פאַטי, אַ בערנאַר
אין אונזער גרויסן רייך פון נאַר!

אַנזוישמע מיידל

(מונטער)

איך האָב די בינע קיינמאַל ניט באַטראַטן,
געשראַקן האָבן מיך די ליכטער פיל.
עס מוז רייצענד זיין דאָס בינע-שפיל.

דאקטאָר קריטיקום

דאָס בלוט אין דיר ווערט הייס געזאַטן,
ווען ס'צינדט זיך אָן דאָס ראַמפנליכט,
דו קריגסט אין נו אַ קונסטגעזיכט.
דו שפילסט, דו זינגסט, ווערסט דעקלאַמירט —
און ווייטער גייט עס ווי געשמירט.
דאָס וועל איך שוין גענוי באַשרייבן.
איצט לאַמיר גיין דאָרט שוואַמען קלייבן!
(נעמט זי אָן ביי דער האַנט)

אנטווישטע מיידל

איז ניט געפערלעך דא דער וועג ?

דאקטאר קריטיקום

עס ליגט געפאר ביי יעדן ברעג.

נאָר ס'קאָן אַמאָל פאַסירן,

אַז אונז דער וועג זאָל פירן

פון פעלז דאָ גלייך אַראָפּ

צו שוועמלעך אַ גאַנצן מאָפּ.

(גייען ביידע אָפּ נאָך לינקס)

עס קומט אָן פאַר אַ דור, געהילט אין נאַכטמאַנטל. נעגער
גייט איר נאָך מיט אַ דעקע אויף זיין אַרעם. זי שמעלט זיך אָפּ ביים בוים
רעכטס, באַטראַכט דאָס גראַז, דאָן ביים בוים לינקס.

פאַמפאַדור

שלאַפּלאַז זיינען די אונטערטאנען

און אויך פון ליבע די פרינצעסין ;

אַ ליבעס-פאַר איז דאַרט געשטאַנען

און דאָ איז אויך אַ פאַר געזעסן ;

אַמאָר פאַרט שנעל אויף זיינע באַנען

און האָט אָן פעלז אויך ניט פאַרגעסן.

נעגער

זאָל איך פרינצעסין דאָ באַדינען ?

פאַמפאַדור

עס איז נאָך ווייט ביז דעם באַגינען

און שוין באַזאַרגט איז נאַרנבונד :

אַוועק איז הויפנאַר צום טורמשפיץ

זיך אַפצוקילן פון דער היץ ;

צו זארגן האָט ער גראָד פיל גרונט.
 ער לאַכט און לאַכט און ווערט ניט מיד,
 מיט אים אויך ניט דער גאלדזאָק-איד,
 די נאַרנסוויטע איז אים געטריי,
 זי האַגלט שפּאַט אַזוי ווי בליי.
 נאָר טאַל נאָך אַלץ ניט ליגט צעשמעטערט,
 דער נאָר ווערט אַלץ נאָך ניט פאַרגעטערט,
 און זיין געליכטע איז פון לאַכן זאַט,
 עס בענקט זיך איר נאָך אַ נייער טאַט —
 קאַנסטו, מיין דינער, די טאַט באַווייזן?

נעגער

(די אויגן בליצן אויף)
 זאָג וואָס צו טאָן. איך קאָן ברעכן אייזן!

פאַמפאַרוך

(שמייכלט אים צו)
 מען קאָן עס זען גאַנץ גוט אויף דיר,
 דו הימער פון מיין נאַרנטיר.

נעגער

די הייסע זון האָט מיך שוואַרץ געבראַטן,
 די בלוטן פלאַמיג אין מיר געזאַטן,
 איך קום פון אַפּריקאַנעס דזשאַנגל,
 געוואָרן סעם איז מיר אַן אַנקל,
 מען טרייבט מיך דאָ, מען דולדעט דאָרט,
 באַשטימט איז ניט דעם שוואַרצנס אַרט.
 צו דינען ווי ים איז מיין באַגער.
 פאַר דיר, פרינצעסין, איז מיר קיין זאך שווער —
 זאַל איך די דעקע דאָ אויסשפּרייטן?

פאמפאדור

דו וועסט מיך ווייטער שוין באגליימן!

(זי גייט אָפּ נאָך לינקס. דער נעגער ביי דער זייט)

דער פילאָזאָף קומט אָן, אַ מעלעסקאַפּ אין האַנט. ער שמעלט אים אָן צום הימל און קוקט אין דעם אַרױן. גאַלדזאָק ערשױנט. זײן זאַקבוך אין קענטױגער אַפּצערונג.

גאַלדזאָק

וואָס זעסטו דאָרט אין הימלרייך?

פילאָזאָף

איך האָב אַנטדעקט אַ נייעם טײך
אויף דער לבנה. אייזבערג שױמען
אויף אים אַרום. איך זע נפשות זיצן
אויפן רוקן. און אויב מיין חשבון וועט נאָר שטימען,
וועלן היינט מיר האָבן דונער-בליצן.
(נעמט אַרױס דעם קאַפּ פון מעלעסקאַפּ)
נאָר ווי? דער איד קאָן אויך ניט שלאָפן?

גאַלדזאָק

דאָס קאָן איך, פריינט, שױן ניט פון לאַנג.

פילאָזאָף

דו ווייסט, אַז זייט איך האָב דיך דאָ געטראָפן,
טוסטו מיר, איד, כאמת באַנג.

גאַלדזאָק

אויך איך אויף דיר האָב שטאַרק רחמנות,
איך שױער עם דיר ביי מיין זאָק נאמנות,
וואָס איז שױן טאַקע אויך באַלד לער.
אַ שאַד, וואָס כ'האַב ניט מער קיין טרער.

געווען דער גרויסער דענקער, אַסמראַלאַג,
אדורכגעבליקט אלע הימלספערן,
א וועלט באַצוואונגען מיט זיינע לערן,
געהאַט אין מוח אלע שטערן,
נאַר ניט געווען דאָס ליכט פון מאַג !

פֿילאָזאָף

דאָס דענקען גייט דורך טונקעלע אלייען,
אין דעם די קראַפט פון אונזערע אידייען;
אין נעבל דענקט דער מענטש זיך אויס,
אין טונקל ווערט אידייע גרויס.

גאַלדזאַק

דו האַסט געפרעדיגט, דאַכט זיך, קלאַרע שויבן.

פֿילאָזאָף

אין פּאָליטיק. כדי ניט באַרויבן
זאַל מענטש דעם מענטש. דאָס ציל פון לעבן
דאַרף זיין צו קלאַרקייט שטרעבן.
אַבער אין דענקען און סיסטעם
האַט די אידייע נאַר צו זאָגן.
און ווייל פון אידייע נאַר געמראַנגן,
איז דענקען שטענדיג אין טיפן קלעם. —
אין טאַל דער מענטש געוואַלט האַט אַנדערש זיין,
ליגט חכם-טאַל אין שווערן פיין.
ער האַט זיין קלוגע וועלט פאַרטראַכט
אין צו העלפאַרביגן קאַליר —
דעם ריינעם דענקען איז פרעמד אַזא מאַניר.
דערפאַר ווערט טאַל פון נאַר פאַרלאַכט.

הויפנאר

(קומט א)

וואס טוען דא צוויי נארן אין מיטן פון דער נאכט?

פילאָזאָף

איך האָב שפּאַצירט אַביסל דורך דעם אוניווערז.

הויפנאר

געפינסטו ניט, אז ער ווערט פּערווערו? —
האַסטו געזען דאַרט-וואו מיין פאַמפּאַדור?

פילאָזאָף

איך גלויב זי נעמט איבערן פעלז אַ מור,
פון נעגער-דינער אין באַגלייט.

הויפנאר

(צו זיד)

כאַטש נעם און האַלט זי אויף אַ קייט!
(ער קוקט אַרײַן אין טעלעסקאָפּ)
האַסטו דעם אַפּאַראַט נאָר ריכטיג אַנגעשטעלט?

פילאָזאָף

האַב בלויז איינמאַל מיין ציל פאַרפעלט,
און דאַס געווען אין עקסנלאַנד.

הויפנאר

(מיט די אויגן אין טעלעסקאָפּ)

מיר דאַכט, איך זע אויף דער לבנה
אַ ליבעספאַרל מיט כונה
אַרומשפּאַצירן האַנט-אין-האַנט —
(אַ ווענד דעם קאַפּ צום גאַלדזאַק)
ביסטו, מיין איד, אויף דער לבנה געווען?

גאלדזאק

א, יא. עם איז אין דעם א לאנגע צייט.
געהאנדלט דארט מיט גאלד און טייוולשקויט.
די לבנה געווען אין רעכטן ברען.
נאר אום צו מאכן אן איבערבייט,
בין איך אויף דר'ערד ארונטער —
זייט דאן די ערד געווארן צונטער
און די לבנה אפגעקילט.

הויפנאר

דער נאר האט עם גאר שנעל דערפילט.
(צו זיך)
אט די פארדאמטע קרעאטור!

ד ע ר ו ע כ ט ע ר קומט אן. דערשראקן איז זיין בליק. זוכט.

הויפנאר

און וועמען איז דער וועכטער אויף דער שפור?

וועכטער

נעפטונא איז פון טורם אוועק.

הויפנאר

ניט זיי, מיין וועכטער, אזוי אין שרעק.
אין נארנבונד גייט מען ניט פארלארן.

וועכטער

דער טורם צום בונד האט ניט געשווארן.
(גייט ווייטער. רופט)
נעפטונא! נעפטונא! וואו ביסטו, מיין קינד?

הויפנאר

כא-כא! דו זעער! אהין גייט מען געשווינד!

פילאזאף און גאלדזאק

(שטומען)

הויפנאר

וואס לאכט איר ניט, איר בויער פון נארנוועלט?!

פילאזאף

צום לאכן איצט דער אפעטיט מיר פעלט.

גאלדזאק

(שמעקט די האנט אין זאק)

מוז איך פאר דעם אויך צאלן מיט מיין געלט? — —

בילד צוויי

צווישן פעלז און טאָל

לבנה-ליכט. אַ ווילד פאַרלאָזענער ווינקל. די היים פון חיות און רעפּטילן. פעלזשפּיצן הויבן זיך נאָך רעכטס און אין הינטער-גרונט. לינקס דער וועג צום טאָל. מ'ענטשט געשטאַלט זיצט אויף אַ שטויף, האַלב פאַרשטעלט פון ווילדן גראָז. ער שפּילט אויף אַ פּלויט. שלאַנגען און עקדישן אַרום זיינע פּיס.

מענטשגעשטאַלט

פון טאָל פאַרטריבן זיין איך דאָ און שפּיל, בלאָז אויס מיין זעלע פאַר דעם אומעט פון די שלאַנגען. זיי האָבן אויער פאַר דינע פּלייטנקלאַנגען, פאַר מענטשמוזיק זייער טיף געפּיל. איך האָב אַ וועלט מיט מיין מוזיק באַצוואונגען, דעם ים מיט מיין אַקאָרד געשטילט, עס האָט מיין ליד איבער בערג און טאָל געקלונגען — נו, האָט דער טאָל מיין פּלייטנבלוט געקילט. אין שלאַנגענרייך מוז איך מיין וויי אויסשפּילן, און קוקן ווי געדרייט עס ליגן די רעפּטילן אַזוי פּריידיג-דאַנקבאַר צו מיינע וואונדערפּים און לעקן מיר דעם שטויב, קושן מיינע טריט, — דאָס בלוט אין מיינע אַדערן פּייעריגער בריט, און שטאַרקער ווער איך פון יעדן שלאַנגענכיס. איצט ווייס איך ניט, צי זאָל איך גיין אין טאָל צוריק, אַדער צום פעלז אַליין ריכטן מיין מוזיק? (שפּילט אויף זיין פּלויט)

ש ו י ש פ י ל ע ר א ו ו נ ע פ ט ו נ א ק ו מ ע ו א ו א ו י פ א פ ע ל ז נ ר
ש פ י ק . ז י ש פ ר י נ ג ט ל י ו כ ט א י ב ע ר ק ל י ו נ ע ט י פ ון . ע ר ה א ל ט ז י א ון . ז י י
ב ל י ו ב ון ש ט י ו ון ב י ו ו ב ר ע ג א ו ון ק ו ק ון א ר ו נ ט מ ע ר .

נעפמונא

(הארכט)

איך הער דא ווייטע פלייטנקלאנגען —

שוישפילער

נעפמונא מיינע, אלע דיינע פארלאנגען
וועל איך דערפילן. דו גייסט מיט מיר אין יענער ווייט,
וואו אליץ איז שפיל און איבערבייט.

נעפמונא

און הער איך ניט דאס צישן אויך פון שלאנגען?

שוישפילער

דאס איז צום רום נאך איין קוליס,
און ניט געפערלעך איז דער שלאנגענביס.
(פארשווינדן)

א נ ט ו י ש ט ע מ ו י ד ל א ו ון ד ר . ק ר י ט י ק ו ס ק ו מ ע ו א ון .
ז י י ב ל י ו ב ון ש ט י ו ון ג ע א ר ע מ ט א ו י פ א פ ע ל ז .

אנטוישמע מידל

מיך שרעקט דאס הארץ. דער וועג דא שטארק משופע.

דאקטאר קריטיקום

און דארטן זע איך שוואמען נאך א קופע.

אנטוישמע מידל

א, זע! ליגט דארטן ניט א קראקאדיל?!

דאָקטאָר קריטיקום

האַב אַט די חיה געמאַכט שוין איינמאַל שמיל.
ער האָט אַמאַל פאַרגאַסן טרערן ביי אַ שפּיל,
וואָס איז געוועזן גאָר צום לאַכן,
האַט ער געכאַפּט פּון מיר אַ בריק
אין אַ פאַרטרעפלעכער קריטיק,
אַז רוקנביין האָט אים גענומען קראַכן.

אַנטווישטע מיידל

וואָס הער איך פאַר אַ טענער דאָ זיך גיסן?

דאָקטאָר קריטיקום

באַקאַנטע מוזיק. קען אויך די געשמאַלט,
וואָס שפּילט דאָרט איצט פאַר די חיות פּון וואַלד;
זיין שפּילן לאַנג האָב איך אַראַפּגעריסן.
(גייען אַפּ)

פ א ט פ א ד ו ר א ו נ נ ע ג ע ר ד ע ר ש ו י נ ע ז א ו י א א ש פ י ז פ ע ל ז .

פאַמפאַדור

דאָ שטוייען מיר פאַר דעם רייך פּון די רעפּטילן.

נעגער

איך קאַן זיי אַלעמען איינשמילן,
ווען דו באַפעלסט, פּרינצעסין!

פאַמפאַדור

איך האָב אַליין נאָך ניט פאַרגעסן
צו צאַמען חיות. נאָך שאַלן
אין מיין אויער זייער ברומען. ס'איז בלויז אַ שפּיל.
נאָר צאַמען שווערער פּון זיי אַלן

איז דיך, מיין שווארצינקער רעפטייל.

(גייען אָפּ)

עס דערמאָנט זיך ווייטער מאַטאַרירויש פון אַן עראָפּלאַן. מ'ש'י'ח
(ליכטשטראַל איבערן קאַפּ) קומט אָן פון לינקס פּירנדיג ביי דער האַנט דעם
אויזל. דער פּלויטנקלאַנג איז קוים הערבאַר.

משיח

געלאַנדעט האָט ער אונז אויף אַ ווילדן אַרמ,
די גרעניץ דאַרף עס זיין צווישן פעלז און מאַל.
דערהויב דיין שמים! אפשר וועט אַ ווידערקול
פון פעלז אַפּקלינגען צו דיין אייזלוואַרמ.

אייזל

צו שרייען האָב איך ניט קיין כח מער,
און וועניגער פון אַלץ האָב איך נאָך לוסט.
שריי דו, אויב שרייען איז דיין באַנער,
און גאַנץ איז נאָך דיין גאולה-ברוסט.

משיח

דער וועג באַדעקט מיט עקדישן און שלאַנגען,
און דאָ-דאָרט קוקט אַרויס אַ חיה רעה;
דעם פעלז דאָך מוזן מיר שנעל דערלאַנגען,
ווייל קורץ קאַן ווערן פון דערלייז די שעה.

אייזל

וואָס איילסטו זיך, משיח, מיט דיין גאַנג?
לאַמיר באַטראַכטן פריער אַט די שלאַנג,
וואָס ליגט צו אונזערע פּיס אין מיפּן צער,
זי האָט אַמאָל אַ כּשורה אין אונזער וועג צום נאַר?

של אַנג

(שטעקט אַרויס פון די גראַזן אַ רויזיגן קאַפּ)

איך קום פון ליכטיגן גן עדן,
פון יואַנען גאַט געטאַן אייך שיידן
צו ברענגען גאולה אויף דער וועלט.
די גאולה אַבער קאַן נישט קומען,
ווייל ס'האַט דער אייזל צו זיין גומען
די פרי צולייגן פאַרפעלט.
צו וואָס האָט עין הדעת געוואַרט,
אין וואַרטן געוואַרן איינגעדאַרט,
ווען נישט אין טאַג פון וועלטבאַפריי
זאָל אייזל געניסן פון דער פרי
און די פאַרפּוילטע יאָדרעס גאַר אַן מורא
אין טיפּן חלל געבן אַ שפּיי ? ! —
איך האָב דעם עפל אָפּגעבראַכן,
די גאולה-טריט אייך נאַכגעקראַכן ;
איצט ליגט ער, אייזל, דאָ ביי דיינע פיס,
שנעל בויג זיך צו און גיב אַ ביס !

אייזל

(דערזעט דעם עפל אויף דער ערד)

ווי לאַנג האָב איך געהאַלטן דעם קאַפּ צו דיר געבויגן !
געקוקט, געלעכצט, געציטערט אין מיין טיפּן גלויבן.
געטריקנט האָט מיין גומען, געקאַרטשעט זיך מיין מאַגן,
און ער, משיח, אַלץ געהאַלטן מיר אין זאַגן :
„די פרי וועסטו זיכער מעגן עסן
אין טאַג פון גאולה.“ — נו, האָבן מיר פאַרגעסן
אין אונזער איילן אויף אונזער גאולה-וועג.
עס קומט פון איילן זיך קיין גוטס קיינמאַל אַרויס,

האָב איך גע'מענה'ט. און ער: פאָרויס! פאָרויס!
 ניב אים מיין רוקן און ניט פרעג!
 ווער קאָן נאָכהאַלטן משיח אין זיין אימפעט,
 ווען אַ וועלט מיט גאולה ליגט אין קימפעט?! —
 איך דאַנק דיר, שלאָנג, וואָס דו האַסט אין זינען מיך געהאַט;
 איך עס דעם עפל אויף. אפשר ווער איך איינמאַל זאַט.

משיח

(פאַרשטעלט דעם אייזל דעם וועג צום עפל)
 צו גרויס איז אויסגעוואַקסן ביי דיר דער אַפעטיט.
 ס'האַט פעלז נאָך ניט דערהערט אונזער גאולה-טריט,
 און שוין ווילסטו פאַרזוכן פון אַט דער פרי,
 וואָס כ'האַב אין מיינע קייטן אַפּגעהיט?!
 אין אים, מיין אייזל, ליגט דער סוד פון מענטש
 און תורה.

ווי לאַנג אַ וועזן געפינט זיך אויף דער וועלט,
 וואָס זוערט פון צער און בענקען נאָך געקוועלט,
 איז גאולה לאַנג נאָך ניט געקומען —
 און ווייט מוז בלייבן עפל פון דיין גומען!
 (בויגט זיך איין און הויבט אויף די פרוי)

איך נעם די פרי אויף אונזער שליחות מיט.
 און איצט צום נאַרנפעלז ווייטער מיך געטראָגן!
 און ווען די חכמה דאַרט וועט האָבן זיך צעבליט,
 ניב איך אים איבער צו דיין זולל-מאַגן.

(משיח באַהאַלט דעם עפל אין זיין בגד. זיי גויען ווייטער.
 דער פּלויטנקלאַנג ווערט שטאַרקער)

משיח

פון וואַנען קומען אַזעלכע זיסע טענער?

איזל

כאָטש אויף מוזיק בין איך אַ קנאַפער קענער,
מוז איך דיר זאָגן, מיין שטרענגער געביטער,
אַז אין מיין האַרץ דערוועקן זיי אַ ציטער.

משיח

(דערזעט מענטשגעשמאַלט)

ווער זיצט עס דאָרט אויף יענעס שטיין?
האַט זיין מוזיק פאַר אונז אַ מיין?

איזל

איך פיל די מתיקות אין יעדן ביין.
(משיח און איזל קומען צו)

משיח

נעם, אומבאַקאַנטער, צו מיין גרום.

מענטשגעשמאַלט

וואוהין צילט דעם וואַנדערער'ס וואונדיגע פוס?

משיח

האַט מיך אַ שלאַנג דען דאָ געביסן?

מענטשגעשמאַלט

די קליידער זיינען ביי דיר צעריסן,
די וואונדן שפילן זיך אויף דיין לייב.

משיח

דאָס זיינען געווים די אַלמע וואונדן
נאָך פון די שווערע עדן-שמונדן,

ווען כ'בין געזעסן צום עץ געקייט,
פון גאט געווארט אויף רוף, באשייד. —
נאָר זאָג מיר, שפּילסטו אין צייטפּאַרטרייב,
צי ווילסטו לאָזן מיר וואָס הערן?

מענטשגעשמאַלט

האַב דורכגעמאַכט אַ וועג אַ שווערן.
דאַס האָט גענומען מיליאָנען יאָר.
איך האָב געבלאָנדזשעט און געוואַנדעלט,
מיט נשמה אַרומגעהאַנדעלט —
מיין ציל געווען מיר ניט נאָר קלאָר.
איך האָב געהאַט שוין פיל דערפּאַרונג,
געליטן פון שלשול און פאַרשפּאַרונג,
נאָר קיינמאַל זיכער וואָס איז מיין נאַרונג
האַב איך באַשטימט דאָך ניט געוואוסט.
איך האָב דער וועלט געגעבן פריידן,
נאָר אַפּט אויך יאוש, טיפּע ליידן,
און אַליץ געגאַנגען דורך מיין ברוסט.
מען האָט געלויבט מיך און געשאַלטן,
וואו מיין מוזיק האָט יאָ און ניט געגאַלטן,
דאָ האָט מען מיך צו זיך געבעטן,
און דאַרמין ווייטער פון זיך געטריבן,
האַב איך מיט איינעם אַ בונד געשריבן,
אַ צווייטער האָט מיך קראַנק געטרעטן.
צווישן פעלז און טאַל געוואַלט לאַנסירן,
האַבן שווער געפאַנצערטע געהירן
פון טאַל אינגאַנצן מיך פאַריאַגט,
די ביקסן, ווענט שרענג אַנגעזאַגט,
דעם וועג מיר צו פאַרשפּאַרן —

איך מוז זיך הצלמן מיט די נארן! —
 יא, פעלז געבליבן איז מיר טריי;
 נאר אים האב איך דאך סיי ווי סיי.
 מוז איך נאך זוכן וואס מיר פעלמ
 אויף אונזער ברענענדיגער וועלט. —
 אזוי געשליידערט און געפלאגט,
 אזוואו גענעכטיגט, ניט געמאגט,
 נאך לאנגן וואנדל, זוכן, שמרייט
 זיך איך נאך אלץ אין מיטן וועג
 אויף מיין רעפטילנשמעג
 ווי אין אוראלטער צייט.

משיח

ווער ביסטו? זע איך צום ערשטן מאל דיין פנים?

מענטשגעשטאלט

כ'בין מענטשגעשטאלט. אין טאל ביי מיינע שונאים
 האסטו מיך זען געוויס ניט געקענט;
 זיי האבן מיינע טריט פארברענט.
 דו קאנסט דארט זען מיינע שפורן
 נאך אפשר ביי די גאסנהורן,
 וואס האבן ס'לייב אוועקגעגעבן
 צו א געפארבטן, ברודיג לעבן
 און פון נשמה דעם לעצטן פונק
 נאך ניט פאר'שכור'ט אין רוימן טרונק.

משיח

אויפ'ן וועג אהין האב איך אין תפיסה
 א פאר'משפט'ן צו מיתה
 געזען. געהאט האט ער פון דיין געשטאלט.

מענטשגעשמאלט

נו, יענער ליגט געוויס שוין קאלט,
כאָטש איך בין נאָך ביים לעבן.
דאָס איז מיין קראַפט, וואָס איך קאָן שוועבן
דורך אַלע שליסל-לעכער,
פון אַלע טויטן העכער,
אַ נייעם חלום ווייטער וועבן,
פאַרגעסן זיך אין מיין מוזיק.

משיח

אַצינד גיי איך פון טאָל צוריק.
איך דאַרף וואָס נויטיגס צום נאַרנבונד.

מענטשגעשמאלט

דיין ציל געוויס האָט אַ כאַשטימטן גרונד.
נאָר אויב דו דאַרפסט זיך ניט שמאַרק איילן,
קאַנסטו מיט מיר דאָ נאָך פאַרוויילן.
גאַסטפריינדליך איז דאָס שלאַנגענלאַנד
צו יעדן, וואָס קומט פון טאָל אַרויס.

משיח

בין דאַרט געווען מיט אַ שליחות בלוין.
און מוז דיר זאָגן, צו מיין שאַנד,
אַז נאָך טראַג איך זי דאָ מיט זיך.

איירל

ס'איז אַלץ דערפאַר, וואָס ער לויפט צו גיך.
ער וויל דאָס ניט פאַרשטיין.

מענטשגעשמאלט

ווער ביסטו, גאסט?

און זאג, ווי שווער איז דען דיין לאסט?

משיח

איך בין משיח, געשיקט פון גאט
באפרייען איד און קריסט און האטענטאט.
נאר אלע מוזן זיין דורכדרונגען
פון טיפער חכמה. — דאס איז געלונגען
דעם גרויסן טאל דא אונטן;
זיי האבן אלע איין שכל איין געזונטן.
האט אבער פעלז זיך איינגעשפארט
און וויל באין אופן קלוג ניט ווערן —
ווער איך מיט גאולה איינגעדארט
אויף אט דעם וועג דעם שווערן.
מיון אייזל בלויז ווערט אלץ פעטער
און שרייט צו מיר: „שפעטער! שפעטער!“
און איך א רגע קאן ניט הארן.
איך מוז, מיון פריינט, די ווילדע נארן
אויך צו דער גאולה מאכן גרייט.

מענטשגעשמאלט

זיי זיינען דארטן צו געשייט

די קלוגע גאולה אנצונעמען.

משיח

וועט נאר משיח פאר א וועלט פארשעמען?
איך ווייס, הארטנעקיג איז דער שטיין.
נאר ווען געהייסן האט גאט מיך גיין
מיט אט דער שליחות צו די מענטשנקינדער,

בין איך געגאנגען, ניט קיין בלינדער,
געפירט פון אייזל און גאמ'ס ליכט,
וואס ביידע זע איך אין דיין אַנגעזיכט.
וויל מענטשגעשמאלט מיר אויך דעם וועג באשווערן,
ווען גאט די גאולה האָט געטאָן באַשערן?!

מענטשגעשמאלט

דעם גאולה-וועג האָב איך אליין געזוכט,
דערליין פאַר מיין נשמה-קוואַל געגאַרט;
און גאולה האָט מיך ניט איינמאַל געגאַרט.
געגעסן האָב איך שוין די פרוכט
פון אַלע גאולות אויף דער וועלט,
אפילו אויך די לעצטע אין דער טיף;
ניט איך דער גאולה, נאָר זי מיר האָט
ווען פאַרשמעלט.

האָב איך מיט איר געטאָן אַ שטיף,
אַרויסגעשפרונגען פון איר קייט,
געראַטעוועט מיין פלייט —
שפיל איך מיר אויס דאָ מיין מעלאָדיע,
וואָס איז אויף מיר אליין בלויז אַ פאַראַדיע;
דער הויכער פעלז שענקט מיר געהער,
דער קראַקאַדיל — זיין טרער.

משיח

איך זע, דו ביסט, מיין פריינט, פאַרביטערט.
צווישן פעלז און טאַל אַ לעבן צעשפליטערט;
געוויס איז דיר ניט צו פאַרדענקען.
נאָר גאט וויל דאָך די גאולה שענקען
צו יעדן וועזן אויף דער ערד,

וואס האָט דעם חכמה-רוף דערהערט.
דו מוזט דיין יאוש פון זיך פארטרייבן,
אויב אייביג ווילסטו אַ נאַר ניט בלייבן —
איך רייד צו דיר מיט גאָט זיין ווילן.

מענטשגעשמאַלט

מען קאָן אַ ים מיט אַ וואָרט ניט איינשמילן.
איך קען דאָס וואָרט. ווייס זיין באַטייט.
ע ר א י ז א ו י ס ע ר ר ו י ס א ו נ א ו י ס ע ר
צ י י ט .

ווען חכמה-וואָרט האָט דיך אַלס טרעגער,
וועט מענטשגעשמאַלט פאַרבלייבן קלעגער.

(ער שפּילט אויף זיין פּלויט)

משיח

(צום אייזל)

דו זעסט, מיין אייזל, דער וועג ווערט שווערער,
די געגנווינטן אַלץ מער און מערער.
נאַר כ'מוז מיין שליחות דאָך דורכפירן,
ווען כ'ווייס צעברעכן ווענט און טירן!
איך מוז דעם פעלז געווינען —
איך פיל, איך גיי פון זינען!

אייזל

איך האָב געזאָגט דיר וויפיל מאַל
אויפן וועג אַהין און צוריק פון מאַל,
אַז איבער גאולה האַרף מען שלאָס ניט ברעכן
און אַן פעלזשטיינער דאָס לייב צעשמעקן.

משיח

האָב שוין געהערט דיינע פוילע רייד,
זיי קומען פון דיין זאמן בויך.
איך טראָג די פרי פאר דיר אין קלייד,
דאָס מיינט דערלייז קומט פאר דיר נאָך אויך.
(זעצט זיך אויפן אייזל)
נו, טראָג מיך ווייטער! טראָג מיך, טראָג!
עס טרייבט די פלייט מיך מיט איר קלאַנג.

בילד דריי

נארנלאגער אויפן פעלו

שפעטער פארטאכט. לינקס א קלוינע בינע מיט צוויי שטולן — דער טראָן, אויף וועלכן עס זיצן הויפנאר שטייט דער און פאפאדור. ביי דער רעכטער זיין פון הויפנאר שטייט דער קעניג און שפילט זיך נאכלעסיג מיט דער פופע. צו די פיס פון פאמפאדור זיצט נעגער און שפילט זיך מיט א שלאנג, וועמעס קאפ פאלט אָפּט אין פאמפאדור'ס שוים. אין פראַנט פון הויפנאר שטייט א קלויין נידעריג טישל, אויף וועלכן ס'ליגט אַ גרויס אָפּן בוך — די נאַרנביבעל. דערביי אויף דער ערד שטייט דער גרויסער טינטנפאס מיט דער פען.

רעכטס, אַביסל טיפלעך, הינגט אַ גרויסער קעסל איבער אַ פייער, אַרום וועלכן עס זיצט דער ערברב פון נאַרנבונד. צוויי פון זיי זאָרגן דאָס פייער זאָל ברענען, וואָרפן אונטער שטיקלעך האַלץ. דער שטורם מיט דער שטייט איבערן קעסל און מישט אין אים מיט אַ גרויסן קאַכלעפל. די קעניגין זיצט דערביי און שוילט קארטאָפּל אין אַ טאַפּ. שאַכטל און קאַץ ביי איר זייט. איינער כאַפּט די קארטאָפּל פון איר טאַפּ און וואָרפט זיי אין קעסל. דאָ קומט אַ קריטיקוס שטייט נאָענט צור קעסל ווי אַ פאַראינטערעסירטער צוקוקער. דאָס אַנטווישט ווי שטע מיט די לעבן אים, מיט אַ טאַפּ אין האַנט.

אין אַ דערווייטערונג שטייט דער פילאָזאָף מיט זיין טע־ לעסקאַפּ, וואָס ער האַלט אין אַנשטעלן אַמאָל אין איין ריכטונג, אַמאָל אין אַ צווייטער. דער גאָלדזאָק זיצט דערביי אויף אַ שטיין און קוקט אַריין אין אַן אַלטן ספר.

אין ווייטן הינטערגרונט דער לאַגער פון געצעלטן, איבער וועלכן עס דערהויבט זיך דער לייכטורם מיט אויסגעלאָשענעם ליכט. דער וועכטע אַנגעשפּאַרט אויף אַ שטעקן, שטייט ווי פאַרגליווערט.

שמורמער

(אין כאָר פון ערברב ביים קעסל)

מיש איך קעסל, שמורם וועלט —
וואָרפט אין קעסל וואָס עס פעלט!

כאָר

קנאַקט דאָס פייער, שמעקן צונגען;
ס'עסן איז נאָך ניט געלונגען.

קאַרטאַפּל - וואַרפּער

מער קאַרטאַפּל! מער געווירצן!

כאָר

שטאַרקער, שטאַרקער טאָל צו שמירצן!

קעניגין

כ'שיל קאַרטאַפּל מער און מער,
געגן טאָל מיר קיין זאָך שווער.

כאָר

זי קאַרטאַפּל האָט גוט געשיילט,
שטורמער האָט אין טאָפּ געציילט!
כאַ-כאַ-כאַ! כאַ-כאַ-כאַ!
שטורמער האָט אין טאָפּ געציילט!

דאָקטאָר קריטיקום

קאַכן איז אַ גרויסע תּורה —

כאָר

ווער עס קאַכט, האָט ניט קיין מורא.
כאַ-כאַ-כאַ! כאַ-כאַ-כאַ!
ווער עס קאַכט, האָט ניט קיין מורא.

אַנטוישמע מיידל

(שעמעוודיג)

האָב פאַר אייך אַ טעפל שוואַמען —

כאַר

ביזט מיט דעם אונז שטאַרק ווילקאַמען!

איינער

(כאַפט אויס דעם טאַפּ ביי דער מיידל
און קערט אים איבער אין קעסל)

פול דער קעסל אָנגעשאַטן!

כאַר

שטאַרקער, פייער, הייסער זאַטן!

שטורמער

מישן קעסל! לייגן פייער!

כאַר

נאַרגעקעכץ איז זיס און טייער.

קאַרטאַפּל - וואַרפּער

מער קאַרטאַפּל! מער געווירצן!

כאַר

שטאַרקער, הייסער, טאַל צו שמירצן!

טאַל

טאַל פון אונז שוין לאַנג פאַרלאַכט,
האַרץ פון לאַכן אַזש פאַרשמאַכט.

כאַר

קאַכט דאָס קעסל, גייט אַ רויך,
כאַלד אָנפילן וועט זיך בויך!

כא-כא-כא! כע-כע-כע!
כאלד אַנפילן וועט זיך בויד!

שמורמער

שיסל, לעפל צוגעגרייט!
(אלע גרייט מיט שיסל און לעפל)

כאָר

קעסל מאַגן האָט דערפרייט —
כא-כא-כא! כי-כי-כי!
קעסל מאַגן האָט דערפרייט.

ערברב שטעלט זיך אַרום קעסל. דער שמורמער גיסט שנעל פון גרויסן קאַכלעפל יעדן איינעם אין שיסל אַרײַן. זײ צעזעצן זיך אַרום פּויער און עסן. די קעניגין בלייבט זיצן און שוילט קאַרטאַפּל ווימער. הויפּנאַר און פּאַמפּאַדור אויף זײער טראָן. ער איז פּאַראַימטערעסירט מיט אַלץ און אַלעם. זי מער מיט דעם נעגער'ס שלאַנגענשפּיל. קעניג פּאַרלירט ניט זײַן אינ-טערעם אין דער פּופּע. דעם פּילאַזאַף גײט גאַר ניט אָן אַ חוץ זײַן טעלער סקאַפּ. גאַלדזאַק פּאַרטיפט אין זײַן ספּר. דר. קריטיקוס און אַנטווישטע מײדל בלײַכן אַלס צושױער. דער וועכטער אין דער פּאַרגלױווערטקײט.

קעניגין

גיב, קאַרטאַפּל, זיי מער כח!
אַ, ווי שטאַרק דער קעסל-ריח!
(האַלט זיך בײַ דער נאַז)

כאָר

זײס און קרעפּטיג נאַרנױך —
לאַכן גרינג מיט פּולן בויד.
כא-כא-כא! כא-כא-כא!
לאַכן גרינג מיט פּולן בויד.

הויפּנאַר

(דערהויבט דעם סצעפּטער צום צײכן, אַז ער וויל רײדן)

קעניג

(רופט)

סילענציום! עס וויל דער נארנקעניג ריידן.
(שטעלט זיך אן א זייט און שפילט זיך מיט דער פופע)

קעניגין

מיין פרינץ אלס קלאָון איז שטארק באַשיידן.

הויפּנאַר

איך בין אַנטציקט פון מיינע שיסלעסער,
זיי זיינען וואָך צו מיין באַגער און ווילן;
ווי נאָר זיי וועלן זייער מאַגן שטיילן,
וועט לאַך פון האַלז זיך קייקלען בעסער.
זיי קעמפן בראַוו די היטער פונם קעסל,
געטריי איז אויך די פרוי דאָרט אויפן זעסל,
וואָס שוילט קאַרטאַפּל אין דעם קעסלדאַמף
מיט חכם טאַל אין שווערן קאַמף.
יא, גרייט צו לאַכן זיינען נאָך די פּרעסער,
ווי אויך דער שמורם, די שאַכטל און די קאַץ,
פון בונד דער קעניגלעכער פּאַיאָץ,
וואָס אין דער פופע געפינט ער זיין
ווי אין קאַרטאַפּל די בראַווע קעניגין.
נאָך ניט דערשעפט איז אונזער נאַרנשאַץ
פון שפּאַט און לאַך. דער בונד ווערט גרעסער
מיט יעדן טאַג. עס קומען נייע נאַרן
צו אונז פון אלע עקן וועלט אין שאַרן.
זיי זיינען גרייט מיט האַלז און שפּאַט
צו שיסן לאַך אַזוי ווי שראַט,
ביז קלוגער טאַל וועט זיין צעקראַכט
און נאַרנגאולה דאָרט געבראַכט.

נאָר פויל געוואָרן איז די גוואַרדיע פון מיין לייב,
פאַרנומען יעדער מיט זיין אייגן צייטפאַרמייב:
דער איינער פאַרשט נאָך די לבנה,
דער צווייטער בליקט פון פעלו אַראָפּ,
פון ליבע שווינדעלט דאָרט אַ קאַפּ,
נאָך רום לויפט לייכטזיין אין גאַלאָפּ —
און נאַרנפעלו איז אין סכּנה.
פאַראייניגט מוזן זיין די רייען
פון מיין אַרמיי! נאָך פיל צו זייען
איז אונז פאַרבליבן נאַרנזאַט
אויף אונזער פעלו. די זריעה האָט
נאָך ניט געשלאָגן טיף אין שמיין:
נאָך זוכט דער נאָר אין אַלץ אַ מיין.
עס גייט פיל זאַט נאָך אויפן ווינט,
ניט פריי פון חכמה-גיפט איז נאַרנקינד,
נאָך איז די שלאַנג אויך ניט געטויט,
וואָס חכמה באַרגט זיך אין איר הויט
און שפּריצט מיט וויסן אין איר רייך
צו מאַכן נאָר מיט חכם גלייך;
נאָך שפּילט זי זיך ביי מיינע פיס,
נאָך שפּירט מיין פעלו איר יעדן ביס. —
מיר האָבן אונזער נאַרנקריג
מיט קלוגן טאַל ניט אויסגעפאַכטן,
נאָך ווערט דער נאָר פון קלוג געשאַכטן,
נאָך שלאַגט דער חכם מיט וויסן צוריק,
נאָך ווערט דער פעלו פון טאַל פאַראַכטן,
כאַמש ער פון אונז איז לאַנג פאַרלאַכטן.
אויב אונזער בונד האָט נאָר אַ זין,
די נאַרנביכעל אַ באַטייטן,

פארלירן טארן מיר ניט קיין צייט
 און גיך באפרייען דעם מענטשן-מין.
 איך רוף אייך אלען צו מיין ראט
 אויף צו פארשרייבן ס'לעצטע בלאט
 אין נארבוך פון וועלטבאפריי.
 (מישט אויף אַ בלאט)
 אַט איז דאָס בלאַט נאָך פּריש און ניי.
 ווער איז צום לעצטן צייכן גרייט?
 עס וואַרט אַ וועלט אויף נאַרבאַשייד.
 (אַ שווייגן. קיין באַוועגונג).
 זאל פּילאַזאַף אַהערצו קומען!
 גרייט שטייט פאַר אים דער מינטנפאַס —
 גענוג אים טרייבן הימלשפאַס!

פּילאַזאַף

(פאַרטיפּט אין טעלעסקאָפּ)

קעניג

(רופּט)

האַט שטערנזעער דעם רוף פאַרנומען?

פּילאַזאַף

(מיט די אויגן אין אַפּאַראַט)

פּלאַנעט! פּלאַנעט! כּהאַב דיך אַנטדעקט!
 ווי צאַרט דו ביסט, מיין ערשט געבאַרן קינד!
 נאָך ביסטו ניט פון מענטש באַפּלעקט,
 איך זע סימטעס אין דיר פּערפּעקט:
 ניט קלוג, ניט נאַר, ניט טויב, ניט בלינד, —
 אלץ דרייט זיך ווי אין ווירבלווינט.
 (הויבט אַרויס דעם קאַפּ)

אוועק מיט יענעם פעסל מינא !

איך שרייב ניט מער.

(באוועגונג)

הויפנאר

דו רעבעלירסט ? !

פארשעמט זאל בלייבן דאס לעצטע בלאט,

דו שמערנווער און אקראכאט ? !

(צום קעניג)

וואס זאגט אויף דעם פון עקס דער פירסט ?

קעניג

אין עקסנלאנד וואלט מען עס גרופן

באליידיגונג זיין מאיעסטעט.

נאר ווידערשפאן האט, קענטיג, שמופן.

הויפנאר

אין נארנרייך קומט אויך קיין גלעט

פאר סעפערטע אספיראציעס.

קיין ווידערשמעל און רעזיגנאציעס !

גענוג שמאץ פאר אונז נאך דא צו שפעטן.

נאך ניט געענדיגט איז דער ספעקטאקל,

עס ווארט א בלאט אויף דעם סך-הכל.

(צום גאלדזאק)

אויף אונטערציען די לעצטע שורה

וועט אפשר גאלדזאק ווייזן גבורה ?

וואס זיצט ער דארט אזוי פארטיפט ?

גאלדזאק

(הויבט ארויס דעם קאפ פון ספר)

האט איד מיט נאר ניט גענוג געשטיפט ?

הויפנאר

עס קאן דאס שטיפן ניט זיין פארפול
ווי לאנג אין טאָל שטייט ניט מיין שמוץ.
עס וואָרט דאָס בלאַט אויך אויף דיין צייכן —
עס טאָר אַ ווערק איבער אַ בלאַט ניט בלייבן.

נאַלדזאָק

איך האָב אין לעבן ניט איין סך הכל
פאַר מיינע מיטמענטשן אונטערפירט;
צו פירן חשבון האָט קיין וואַקל
מיין אָרם קיינמאַל ניט געשפירט.
איך ווייס גענוי וואָס מענטש איז שולדיג,
איך פיר די ביכער פאַר דער וועלט;
אויף חוב צו וואַרטן בין איך געדולדיג,
איינצוקאַסירן האָב איך ניט פאַרפעלט.
דער אמת: מ'האַט מיך אָפט גענאַרט,
פאַר מאַנען אין תפיסה איינגעשפאַרט,
געמאַכט מיך צאָלן פרעמדע שולדן,
(אָפט ניט געקלעקט אין זאָק דער גולדן).
נאָר חשבון האָב איך ניט פאַרלאָרן,
כאַטש פון דאָס ניי מערמאַל געבאָרן.
נאָר מיד, מיין פריינט, בין איך אַצינד,
פון פירן חשבון בין איך באַלד שוין בלינד;
אויסרוען וויל מיין אויג און האַנט,
פאַרגעסן זיך אין חלום-לאַנד.

הויפנאר

דער תירוץ איז מיר גוט באַקאַנט.
איך קען דיין שלוקייט, ליבער איד.
עס צאַנקט אַ וועלט אין חכמה-בראַנד

און ווארט אויף לעש פון נארהאנט,
זינגסטו מיר גאר א נירוואנא-ליד!
עס טאר דער גאלדזאק ניט ווערן מיד,
צי בלינד, צי טויב, קיין אונטערשיד!

גאלדזאק

(מישט אין ספר)

הויפנאר

וואס האלטסטו דארט אין דיינע הענט?

גאלדזאק

עס איז פון משה דער מעסטאמענט.
געלעגן איז ער טיף פארשמעקט
אין זאק ביי מיר. מיט גאלד באדעקט
האט ער קיין אויסגאנג ניט געהאט.
און אז דאס גאלד האט אויסגעוועכט,
דאס אלטע בוך, זע, האט אויפגעלעכט.
איך מיש די בלעמער און בין אנטציקט,
(כאטש טיילווייז איז ער ביי מיר צעפליקט),
פארשריבן שטייט דא אויף יעדן בלאט
ווי גאט באגאנגען איז א נארנמאט.

הויפנאר

געווען די טאט איז דאך צו קלוג.
אין שפיל געקומען איז גיך די שלאנג,
די וועלט געווארען ביים געבורט שוין קראנק,
און אנגעפילט מיט מאַרד, באַטרוג.
די נארנמאט, וואס איך באַגי,
געבארן זיין וועט פון אן אַנדער איי.

דעם דיכטערסערום טראַגט ער אין שאַל,
אַנטידאָקסין צום קלוגן וויסן;
פאַרלאַכט מוז ווערן דער חכמה-טאַל,
דאָס קראַנקע קינד, פון שלאַנג געביסן!
דו וואַרף אַוועק די קלוגע ביבעל,
לייג צו די האַנט צום נאַרנבוך —
עס וואַרט דאָס בלאַט אויף אידענשפּרוך.

גאַלדזאָק

דו מיינסט צו זאָגן — האַב ניט פאַריבל! —
אויף אידעננאַלד. האַב דיר שוין אָפּגעגעבן.
אַלץ וואָס פאַרבליבן איז אַ שטרעבן
צום ווייטן הלום, צום ווייטן לאַנד.

הויפּנאַר

עס זאָל מיין ווערק ניט זיין צו שאַנד!
איר גייט מיר אַלע אַוועק צו ווייט.
ביי וועלטגעבורט פירט נאַר קיין שטרייט
מיט זיך אַליין. — באַרייט מוז זיין דאָ יעדער
פאַר לעצטן קרייז צו טונקען פעדער!
און אויך מיין איד גייט ניט באַנקראַט
ביז טאַל באַזיגט ליגט ניט אין שפּאַט!
(זוכט מיט די אויגן. זיין בליק בלייבט שטיין אויפן וועכטער)
וואָס שטייט דער וועכטער אָן אַ זייט?
דיין זעהונגוואַרט לאַז מיר דאָך הערן.

וועכטער

(גלייכט אויס רוקן)
מען קאָן אַ וועלט גאַר לייכט צעשטערן,
נאַר איבערשאַפּן זי איז שווער;

מ'קאן קלוג ווי נאר אין איר פארמערן,
נאר ניט אַפּקושן דעם ים אַ טרער.
אין דיכטערטריב ביסמו געקומען,
אין מענטשנוויי וועסטו פארגיין,
עס קאן דער פעלז נאך שפּראַצן כלומען,
פ א ר מ ע נ ט ש ד ע ר ל י י ז צו הארט דער שטיין.

הויפנאר

דיין פעלזנשטיין האָב איך אויסגעקליבן,
ווייל פ ע ל ז איז אַלץ, וואָס מיר פאַרבליבן.
דער שטורם האָט מיך אַהער געבראַכט
אין יענעם אַנקום פון דער נאַכט.

וועכטער

איך האָב מיין פעלז דיר אַפּגעגעבן
צו טרייבן דאָ דיין נאַרנשפּיל;
אַ נייע מענטשהייט אויסצואוועבן
איז געווען דיין גרויסער ציל.
אַליין פון שטורם געווען אויך מיד, —
דורך נאַכט און טאָג דאָס כוואַליעליד!
דו האָסט דיין שפּיל דאָ פּריי געשפּילט,
מיט לאַך און שפּאַט די לופּט געפּילט.
נאַר כוואַליעס הער איך ווייטער ברויזן,
דעם האַרזיאַנט זע איך אין פּלאַמען —
אַ נייער שטורם פון איבער ימ'ען!
ניין, ער ד מיט ים וויל אַלץ ניט הויזן.
דיין שפּיל פאַרלאָשן האָט מיין ליכט,
איך זע ניט מער דעם ים'ס געזיכט.

הויפנאר

אין שפיל, מין פריינט, גייט אלץ פארלארן,
אפילו ווען דו ביסט געווינער ;
דער מענטש איז בלויז אַ הלום-שפינער,
אין שפינוועכס ווערט ער ניי געבוירן.
פרואוו נאָר אויפלייזן דאָס געוועב,
אין נייעם פלאַנטער שוועב און שוועב !
מיט בטול גיי מיר ניט פאַרביי,
דו ביסט אין פלאַנטער סיי-ווי-סיי.
(קוקט זיך אַרום)
יא, שווער גייט צו דאָס נאַרנשפּיל.
(די חכמה גראַבט אויך אין דער שטיל).
אַנפאַנגען וויל איך פון דאָס ניי,
דאַרף די רעזשי אויך זיין דערביי.

פאַמפאַדור

ער האָט געפּטונאַן אַוועקגעפּירט
אויף אַ שפּאַציר אין שלאַנגענלאַנד,
אין וועג געוויס זיך דאַרט פאַראירט.
ש ו י ש פ י ל ע ר א ו נ ג ע פ ט ו נ א קומען פלוצלונג אָן.

שוישפילערך

עס אירן ניט צוויי זעלן ביינאַנד,
ווען שפּיל און רום איז זייער ציל —
שיין איז דאָס רייך פון דער רעפּטיל,
וואו מענטש שפּילט אויס זיין זעלן-צער
אויף דער מערכה פון וועלט און נאַר.

הויפנאר

עס איז דער צער ניט אַזוי גרויס,

ווען נאַרנבונד פירט זיינן ציל אויס.
צערשמרייט ווערט אַבער מיין אַרמיי,
דער פעלז געשפּאַלטן שיר אין צוויי,
ווען די רעזשי ווערט וואַגאַבונד.

שוישפּילער

איך האָב געשפּילט אי קונסט, אי שונד,
לויט דעם פּאַרלאַנג פון פּובליקום.
(האָב ליב דאָס שפּיל, ווען אויך צו דום.)
און מיין רעזשי איז שטענדיג גוט.
דען ווער עס האָט דעם שטאַרקן מוט
צו דינען קונסט און שונד צו גלייכער צייט,
צו מאַכן שנעל דעם איבערבייט,
ווערט באַלד פון פּובליקום באַליבט,
באַקרוינט אַלס שטערן און אַלס העלד
אין אונזער גרויסער נאַרנוועלט. —
געוויס, מיין נאַר, איך בין באַטריבט
צו זאָגן דיר די ריינע וואָר:
דיין שפּיל איז מיר דורכאויס ניט קלאַר,
באַטש די רעזשי האָב איך געמאַכט,
(לויט מיין געוואוינהייט ניט געטראַכט.)
דיין נאַרנבונד פון לאַך און שפּאַט,
וואָס וויל דעם חכמה-טאַל פאַרניכטן,
האַט ניט געטאַן נאָך זיינע פליכטן:
נאָך ניט געוואָרן ביי אייך אַ גאַט
איז קאַמעדיאַנט און רעזשיסער.
און זיי אויך וויסן, מיין ליבער פריינט,
ווען מיר צו פּראַכע שמעלסטו שוין היינט,
אַז צופיל לאַכן איז אויך ניט גוט,

עם סטימולירט ניט דעם קינסטלער'ס בלום,
איך וויל אויך זען אַמאַל אַ טרער.
איך קאָן ניט שפּילן די קאַמעדיע,
ווען ניט באַגלייט פון דער טראַגעדיע,
און אַן אַפּלוזיז איז סתם מיר שווער.

הויפּנאַר

אַפּלוזיז וועט קומען מיטן זיג.
ביז ניט פאַרשריבן איז ס'לעצמע בלאַט
פון אונזער גרויסער נאַרנמאַט —
פון פעלז אַראָפּ גייט קיינער צוריק!
(צו דר. קריטיקוס)
און דו וואָס זאַגסט, מיין קריטיקוס,
פון נאַרנבונד דער אונטערשפּאַר?

דאַקטאָר קריטיקוס

עס איז באמת אַ פאַרדרוס,
וואָס שלעכט גייט צו דיין שפּיל פון נאַר.
כאַטש געניאַל איז עס פאַרטראַכט:
פון נאַר דער חכם אויסגעלאַכט,
פאַרשפּאַט ביז צו דעם טיפּסטן ביין,
אַ וועלט פון נאַרן ווערט געבאַרן,
דער מענטש ניט זיין וועט מער פאַרלאַרן, —
אַ קונסט אַזאַ דאַרף מען פאַרשטיין.
נאַר כ'מוז דיר, דיכטער, זאַגן אַפּן:
מיט דער רעזשי האַסטו ניט געטראַפּן.
עס איז אַן אַרבעט פון אַ דילעטאַנט,
עס פעלט פאַנמאַזיע און אויך טאַלאַנט.
אויב דו ווילסט זען דעם טאַל צעשמעטערט,
דיין נאַרנביבעל דורכגעבלעטערט,

וועל איך עם מאכן אן שווערער מי —
גיב מיר נאָר איבער די קונסטערעזשי.

הויפנאָר

וועל דאָס באַטראַכטן, מיין ליבע קריטיק.
דערווייל, נאַראַנים, קיין פּוילע שטיק!
איך בין נאָך דיכטער דאָ אַצינד,
באַצוווינג נאָך פעלז, צאָס נאָך דעם ווינט,
איך טראַג נאָך אויך די שווערע קרוין, —
איר קריגט אין צייט נאָך אייער לוי, —
און איצט צום לאַכן זיך גענומען!
מיר טאַרן ניט אַ רגע שמומען.
די חכמה איז אַ שלאַנגענקינד,
זי קעמפט איר קאַמף ניט שמום און בלינד;
דו וועסט אין שטיקלעך זי צעפיצלען,
וועסטו נאָך פילן אַלץ איר קיצלען —
נאָר זיגן וועט דער נאַרנשאַפּט!

(מ ש י ח (ליכטשטראַל איבערן קאַפּ) קומט אן, פירנדיג
בוי דער האַנט דעם א י י ז ל)

וואָס הער איך דאַרט? אָן אייזלמראַט?
און ווער דער מענטש אים אין באַגלייט? —
אַ, מענטש און אייזל מאַכט מיך פרייד!

משיח

(צום אייזל)

איז דאָס דער בונד פון די נאַראַנים?
זיי האַבן דאָך אַלע איין מענטשלעך פנים.

אייזל

איך גלויב מיר זיינען אויפן ריכטיגן אַרט.

משיח

איך וויל פון איינעם הערן א וואָרט.
(צום וועכטער)
ווער איז ביי אייך דער האַר?

וועכטער

לייכט אים דערקענען.
דריי אויס דעם קאַפּ, הויב אויף די ברעמען.
ער טראַגט ביי אונז אַן אַלטע קרוין,
דאָס שלאַנגענווייב האַט ער אַלס לויז.

משיח

(פּורנדיג דעם אייזל, טרעט צו צום נאַרנטראָן)
שלום צו דיר, דו האַר פון נאַר!

הויפּנאַר

איך זע דיין פנים איז פול מיט צער.
דו גייסט געבויגן, ווי אַ שווערע לאַסט
וואַלט דיך געדריקט.

משיח

איך בין אין האַסט
אַהער געגאַנגען. די שליחות דריקט.

הויפּנאַר

וועסטו אין ציל מיר זיין באַגליקט,
דו מידער, אַלטער אַרימאָן,
און אויך דער אייזל ביי דיין זייט.
אויב שווער געווען איז אייך די באַן,
אויב איר געהאַט האַט קאַמף און שמרייט,

וועט איר אויסגלייכן דאָ די ביינער, —
גאָסטפריינדלעך זיינען די פעלזשטיינער.

משיח

ניין, רוען איז ניט אונזער ציל.

הויפנאר

וועט איר מיטהאלטן דאָס נארנשפיל.

משיח

איך בין צו דיר אין בונד געשיקט,
ווייל פון דערלייז איז די שעה געקומען.

הויפנאר

דערלייז? ! פון וואָנען האָסטו אים גענומען?

משיח

פון גאָט באַשטימט.

הויפנאר

פאר וועמען?

משיח

פאר אלע די,

יואָס האָבן גאָט'ס חכמה אָנערקענט.

הויפנאר

פון חכמה די וועלט צאָפלט און ברענט,
אין רויך אַ טאָל ליגט פאַרחלשט, דערשטיקט.

משיח

דערלייזן אלע קאָן איך אָן מי,
די גאַנצע וועלט זאל ווערן פריי.
נאָר דו מעכט ביסט מיינע טריט.

הויפּנאַר

די ווערטער, גאַסט, קלינגען באמת ניי.
אַ נאַרנרייך האָט זיך צעבליט
אויף אַט דעם האַרמץ פעלזונשטיין;
דערלייז פון וועלט און מענטשגעביין
איז אונזער ציל. צום סוף — נאָר ווער
ביסטו ?

משיח

איך בין משיח. און ער,
מיין אייזל, איז מיין טרעגער, באַגלייטער.
מיר טראַגן די גאולה פאַר גרויס און קליין,
וואָס זעט אין חכמה פון לעבן דעם מיין.

הויפּנאַר

דער אייזל ביי גאַט איז גאולה-פאַרשפּרייטער ?
דאָס איז דאָך צו מיין ציל געפאַסט.
נאָר אייזל און חכמה ? ! — מיין ליבער גאַסט,
ווער האָט אזוי קלוג עם אויפגעפאַסט ?

משיח

איך בין מיט אייזל פון יאָרן געבונדן,
צוזאַמען די שטערן געציילט און די שמונדן;
מיין לייב אין קייטן, ער אַרום מיר,
און הינטערן גאַרמץ אַ שלאָס אויף דער מיר.

אזוי אין גן-עדן ביידע פארשפארט,
 אן עולםית אויף גאולה געווארט,
 פאר קלוג, פאר נאך — קיין אונטערשייד,
 אט ווי דער מענטש וואס מאכן זיך גרייט.
 נו, איז געקומען יענע נאכט,
 ווען פאר א מלאך האב איך ערוואכט,
 און זיינע ליפן: גיי אראפ אין טאל,
 ער איז פאר גאולה רייף געווארן,
 ווייל אלע קלוג און גלייך אין יארן. —
 בין איך געקומען. נאך א ווידערקול
 פון לאך און שפאט האב איך דערהערט!
 די גאולה ווערט פון דיין פעלו געשמערט.
 איך בעט דיך, נאר, גיב אויף דיין בונד.

הויפנאר

צו קאפיטולירן האב איך קיין גרוגד.
 גענוג די קלוגע נאכגעגעבן!
 עס איז געקומען די העכסטע צייט,
 די וועלט זאל ווערן דורך נאך באפרייט,
 מיט אט דעם אייזל ביי דער זייט!
 (שפרינגט אראפ פון טראן. גלעט דעם אייזל איבערן קאפ)
 דו ביסט, א אייזל, מיינ ציל אין לעבן.
 זיי דו דער סימבאל מיר אין שפיל;
 דו קאנסט רעזשי אויך נוצן פיל.

שוישפילער

איצט זע איך איין, דאס אונזער נאר
 פארשטייט די קונסט גאר וואונדערבאר.
 דער אייזל איז אליין, וואס האט געפעלט
 אין אונזער גרויסן נארספעקטאקל.

פון קונסט איז אייזל אייביגער פאקל ;
מיר גייען אלע ווי ער באפעלט.

נעפטונא

איך האב אן אייזל נאך קיינמאל געזען.
פאר וואס אזוי לאנג ביי אים די אויערן?

שוישפילער

זיין טיף געהער. ער וועט דורך מויערן
דערשפירן דיין קונסט, דיין צימער און ברען.
און ווי ער גיט מיט זיין אויג א וואונק,
א פייער ווערט פון דיין געמלעכן פונק.

אייזל

(צו משיח)

די שבחים האב איך אין טאל אויך געהערט.
בין איך דער וועלט אזוי פיל ווערט?

משיח

(פארלארן)

איך האב די לונגען זיך שוין אפגערעדט.
אזוואו מיר קומען — דעם אייזל א גלעט.
מיר ווערן, פריינט, אין אונזער שליחות געשמערט.
איך זע די כחות און ווייס דאך ניט ווער, —
באפרייען א וועלט איז באמת שווער.

אייזל

עס איז, משיח, געוויס ניט מיין שולד,
וואס כ'האב צו דער וועלט אזוי פיל געדולד.
אט זעסטו, די נארן געפעלן מיר אויך.

משיח

(פיבערט)

די גאולה — די גאולה — אליץ זע איך אין רויך!

הויפנאר

(צום אייזל)

וואָס לאָז איך מיין אייזל שטיין אויף די פיס!
פון וועג דיינע ביינער מיד זיינען געוויס.
קום, זעץ זיך צו מיר אויף דעם נארנטראַן.

(ער לייגט אַרויף די האַנט אויפן אייזל'ס האַלז, פירט אים אַרויף
צום טראַן און זעצט אים אַוועק. נידערט אַליין אַראָפּ)

אייזל

(זיצט באַקוועם. קוקט זיך אַרום)

אין טאַל מיינע ברידער זיצען אויך אויבענאַן.
(דערזעט דעם קעניג רעכטס פון זיך)
און ווער איז דער מאַן מיטן שפילכל אין האַנט?

הויפנאר

אין טאַל אַמאַל געווען אַלס קעניג באַקאַנט.
שטייט דיר צו דינען.

אייזל

אינטערעסאַנט.

(קוקט זיך אַרום. דערזעט פאַמפאַדור. צולאַכט זיך פרוידיג)

די פרוי איז שוין, וואָס איך זע ביי מיין זייט.

הויפנאר

דאָס קומט, מיין אייזל, אליץ מיט דער צייט.
זי וועט גאַר האַרציג דיך אַמווירן.

אייוזל

איך פאנג איר ריין שוין אן צו שפירן.

פאמפאדור

(גלעט דעם אייוזל'ס קאפ און אויערן)

איך האב די אייוזלען אלע מאל געליבט,

אין הויף די בעסטע קאוואלירן.

איך האב זיי דורך די פינגער געזיפט,

כאטש מאנכער פון זיי געבליבן באטריבט.

נאר דרך, מיין ליבער, וויל איך ניט פארלירן.

מיט דיר ביי דער זייט פיל איך אזוי גוט.

(נעמט אים ארום)

הויפנאר

(אן א זייט)

דאס שלאנגענווייב ווייס באלד וואס זי טוט.

אייוזל

איך שפיר א שמורם אין די געהירן!

(דערזעט די שלאנג אין נעגער'ס האנט)

די שלאנג! איך זע זי ווידער ביי מיינע פיס.

דעם עפל! דעם עפל! גיב מיר א בים!

פאמפאדור

מיין שיינער אייוזל, לאז מיר קושן דיין שמערן.

(זי קושט אים)

אייוזל

איך פיל — איך שפיר — א מענטש וויל איך ווערן!

(שפרינגט אראפ פון טראן און לויפט צו משוח)

אהער די פרי!

משיח

דו ביסט פון זינען?!

איזל

איך וויל דעם וועג צום מענטש
געפינען.

משיח

פארגעסט דיין שליחות! די גאולה אין געפאר!

איזל

וויל מער ניט זיין ביי משיח דער נאר.
די פרי גיב! מיין וועג ניט שמער!
געניסן איז מיין איינציגער באגער.
(זוכט מיט דער מאַרדע אין משיח'ס בגדים)

משיח

(הילפלאז)

א גאט! וואס איז מיט דעם איזל געוואָרן?
(דער עפל פאלט אַרויס פון זיין בגד)
א וויי! דעם עפל האָב איך אויך פאַרלאָרן!

איזל

(פאלט אויף די קני פארן עפל)
דא ליגסטו פריי! קיינער שמייט אין וועג!
איך עם דיר אויף —
(א ווענד דעם קאפ צו משיח)
איך איך מעג?
(כאפט אַרײַן דעם עפל אין מויל)

א דונער און בליץ. אלץ ווערט איינגעהולט אין שונקל. ווען ליכט גייט
אויף, ליגט אייזלפעל אויף דער ערד און א מענטש, מיט אייזלצויכן אויף

דער ברוסט, שטייט אין זיין פולער געשמאלט. דער ליכטשטראל איבער
משיח'ס קאפ איז פארלאשן.

א ל ע

(אין ערשטוינונג)

א מענטש, א מענטש איז דא געבארן!

פאמפארוד

(גייט אראפ פון טראן און בלויבט שטיין פארן א י י ז ל מ ע נ ט ש)
ווי שייך דו ביסט אין דיין מענטשלעך געשמאלט!

איזלמענטש

דאס מענטשלעכע נעמען קאן מען נאר איבער געוואלט.

הויפנאר

(אין טיפן צער)

געקומען דער סימבאל און באלד אויסגערוגען.

וועכטער

דיין שפינוועכס האט זיך אויסגעשפונגען.

הויפנאר

(צום אייזלמענטש)

וואס גייט דער אייזלמענטש איצט טאן?

איזלמענטש

אין שלאנגענרייך ווארט אויף מיר א טראן.
דארט שפילט דער מענטש זיך אויס זיין קומער,
דארט וועל איך בויען זיך מיין וועלט,
וואס חכם און נאר האבן ביידע פארפעלט.
און ענדלעך וויל איך כאפן א שלומער.
בין מיד.

משיח

(אין טיפער פארצווייפלונג)

פארלאָרן איז פון מיר די שיין —

א, גרויסער גאָט! וואָס וועט איצמער זיין?

הויפנאר

(צום אייזלמענטש)

וואו ליגט דער אייזל- און מענטשנרייך?

אייזלמענטש

דאָ אויף דער גרעניץ אונטן גלייך.

גאלדזאק

(צו זיך)

שוין ווידער אַ גרעניץ דורכצושוואַרצן?!

הויפנאר

(צום אייזלמענטש)

דיין קאָמפּראַמיס איז מיר ניט צום האַרצן.
מיין שפּאַט וועט דיך טרייבן אַראָפּ אין טאָל.

אייזלמענטש

די חכמה צום פעלז וועט שטויסן מיך צוריק.

אזוי פון וואָג וועל איך האַלטן די שאַל.

צווישן נאַר און קלוג לאַווירט

וועט מיין מלוכה זיין געפירט:

אַ וואונק צום טאָל, צום פעלז אַ בליק —

דאָס איז פון לעבן די איינציגע בריק.

פאָמפאָדור

(צום אייזלמענטש)

וועסטו מיך נעמען פאר דיין פרינצעסין?

איילמענמש

געוויס. ד י י ן ע פ ל האב איך דאך געגעסן.
(דערלאנגט איר זיין אָרם)

געגער

(מיט שלאנג אַרום האַלז, אויף אַלע פיר נאָך דער פאַמפאָדור)
כ׳זויל זיין דיין קנעכט און קושן דייע טריט!

פאַמפאָדור

(א קער דעם קאָפּ נאָך הינטן)
נו יא, דו גייסט מיט אונז דאָך מיט.

איילמענמש און פאַמפאָדור

(מאָכן באַוועגונג אָפּצוגיין)

ערב-רב

(אין כאָר)

מיר גייען אַלע מיט!
אַלע, אַלע מיט!
מיט! מיט! מיט!

(איילמענמש און פאַמפאָדור גייען לאַנגזאַם אָפּ)

(ערב-רב אין באַוועגונג. יעדער כאַפּט וואָס ביי דער האַנט און
גייט אָפּ אין דערזעלביגער ריכטונג, זינגענדיג אין כאָר)

כאָר

דו הערלעכע גרעניץ,
מיר גייען צו דיר!
האַלט אָפּן פאַר אונז
דיין גאַלדענע מיר!

די גאַלדענע מיר,

דער מיטעלער וועג —
אָט וואו עס ליגט
פון זוכן דער ברעג.
מיר גייען! מיר גייען!
נאַר און מענטש אין צווייען!
(כאָר שטאַרבט לאַנגזאַם אָפּ)

שטורמער

געאײלט אַראָפּ און קעסל פאַרגעסן —
זיי וועלן ניט האָבן פון וואָס צו עסן.
(שלעפט מיט דעם קעסל אין אָפּגאַנג)

שוישפילער

נעפטונאַ! גייסטו מיט צום גייעם ספעקטאַקל?

נעפטונאַ

מיט דיר, מיין קינסטלער, פיל איך ניט קיין וואַקל.
איך גאר שוין זען דאָס ראַמפּפּליכט
זיך צינדן אין דיין און מיין געזיכט.
(זי טרעט צו צום וועכטער. מיט געזונקענעם קאָפּ, נאַר פעסט)
מיין ליבער זיידע, איך מוז דיך פאַרלאָזן.

וועכטער

צו שטאַרק דער ווינט האָט פאַר דיר געבלאַזן —
כ'האַלט דיך ניט צוריק.

נעפטונאַ

מיין האַרץ און דאַנק.
דיין צערטלעכקייט וועל איך געדיינקען לאַנג.

צום אָפּשייד קושן וויל איך דיינע זילבערהאַר.

(זי קושט אים)

א, זיידע! — מרערן? — איז עס וואָר?

דו וויינסט? — לאַז רואיג מיך פון דאַנען גיין.

מיך רופט מיין לעבן —

וועכטער

קאַנסמו פאַרשטיין,

א, קינד? א לעבן אָפּגעהיט א וועלט,

וואָס איז דיר פרעמד, אין נעכל פאַרשמעלט,

אויף שטורם דיין בליק שמענדיג געריכט,

און קיינמאַל ניט זיכער צי געמאַן דיין פליכט?!

נעפּטונאַ

אין טורם, זיידע, וועט נאָך אויפגיין דאָס ליכט. —

איך זען זיך איצט אין א פאַרשלייערטער שיף,

און קיינער ווייס ניט ווי דאָס וואַסער איז טיף.

אַדיע!

(שווישפּילער און נעפּטונאַ גייען אָפּ אין אַרם)

וועכטער

א שיפּברוך האָט זי מיר געגעבן,

א שיפּברוך נעמט זי ווידער צו.

הויפּנאַר

דאָס איז דער שיקזאַל פּונם שמרעבן,

וואָס זוכט אין שיפּברוך ווידער רו.

דאַקטאָר קריטיקום

ווען דער ספּעקטאַקל ווערט דאַרט געביטן,

מוז די קריטיק אויך זיין אין מיטן.
(גיש זיין אַרם דער אַנטוישמער מוידל)
קום, ליבסטע, מיט! נעם טייל אין שפּיל.
צו רעפּעטירן וועט זיין גאָר פּיל.
(דר. קריטיקוס און אַנטוישמע מוידל אַפּ)

פּילאָזאָף

(נעמט טעלעסקאָפּ אויף זיין שולטער. צום הויפּנאַר, צייגענדיג
מיטן פינגער אין דער הויך)
איך האָב אים גערופן און ער קומט דער פּלאַנעט.
דערלייזער בין איך! איך בין דער פּראָפּעט!
(נאָך אַ קלוינער רגע)
דו שמייכלסט? ! אַ. ניין, איך בין ניט פון זינען.

הויפּנאַר

גיי, גיי, אויב בעסערס קאַנסטו נאָר געפינען.
דו קוקסט, מיין פּריינט, סיי ווי צו ווייט,
אַפּילו אויך פאַר נאַרנלייט.

פּילאָזאָף

די לייזונג ליגט אין נייעם שמערן;
איך וועל פון דאָרט שוין אַלץ ערקלערן.
און אויב סיסטעם פעלט דיר דאָ אויס,
שיק איך דיר מ י י נ ע ם פון דאָרט אַרויס.
(גייט אַפּ אין אַנדער ריכטונג)

קעניג

(צו דער קעניגין, וועלכע זיצט געבויגן איבער איר מאַפּ)
וויל קעניגין גיין מיט מיר צום ים?

קעניגין

האָב שוין פאַרזוכט אַמאָל זיין טעם.
וואָס איצט?

קעניג

איך וויל א שיפל מאכן
פון אט דער פופע. קאץ און שאכטל וועלן דינען.

קעניגין

ביסט בראוו, מיין ליבער אדמיראל.
אין נויט קאנסטו א חלום שפינען.
איך גיי. כא-כא! מיר איז גאנץ עגאל.
(שמעלט זיך אויף מיט שאכטל און קאץ. נעמט אן דעם קעניג'ס
אָרם. צום הויפנאר. גיפטיג)
און איצט, מיין הויפנאר, קאנסטו לאַכן!
(קעניג און קעניגין גייען אָפּ צו דער ריכטונג פון ים)

הויפנאר

כא-כא! די אלטע וועלט ווערט צוריק געבאָרן!

וועכטער

זי איז גאר קיינמאל ניט געווען פארלאָרן,
אפילו אויך ניט נאָך דעם מכול. —
האַסט שיין פארטראַכט דיין נארנפאַבעל,
דיין דיכטונג האַט גאר טיף געצילט —
נאר האַסט, מיין נאר, פארשפילט.

משיח

(אין טיפער פארלאָרנקייט)
וועמען באַפרייען? אייזל צי וועלט?

בת-קול

דו האַסט, משיח, דיין ציל פארפעלט.
דו מוזט אין עדן צוריק!

משיח

אליין?

בת-קול

דער אייזל קומט אין אויגענבליק.

דונער און בליץ. אין אויפגאנג פון ליכט זעט מען, און דער הויפנאר איז
ניט געוואָרן. פאַרשוואַנדן איז אויך דאָס אייזלפעל פון דער ערד. און
אויזל שטויט ביי די פיס פון משוח. קרוין און סצעפטער אויף
דער ערד.

אייזל (הויפנאר)

נו קום, משיח! דער גן-עדן ווארט.

משיח

(בלוקט צום הימל)

צוריק אויף עולמית איינגעשפארט?!

(זינקט דעם קאפ)

איך טו דיין רצון, בורא.

(זעצט זיך אויפן אייזל)

אייזל

דער נאר האט אויך קיין אנדער ברירה.

(טראַגט משיחן. אין אַפּגאַנג צום גאַלדזאַק)

משיח גייט אָפּ אין לאַנגער רון.

און וואו, מיין איד, ביסטו?

גאלדזאק

(זוכט נערוועז אין זאק און שלעפט ארויס אַ מטבע)

דאָס לעצטע אויסגעטריימלט פון מיין זעקל,

נעם מיט, משיח, מיין איינציקן שקל.

(ווארפט נאך די מטבע משיחן און אייזל אין אפגאנג. קוקט זיך
ארום אויף אלע זייטן ווי זיך שלאגנדיג מיט דער דעה. גייט
ענדלעך אָפּ אין דער גרעניץ־ריכטונג)

פון ים דערטראָגן זיך סיגנאלן פון אַ שיף אין געפאַר. אין זעלבן
מאָמענט גייט אויף דאָס ליכט אין טורם.

וועכטער

“עס-אַ-עס” סיגנאלן. אַ שיף פאַרווירט אין שטורם.

איך קום, איך קום צו דיר, מיין טורם!

(גייט אָפּ מיט פעסטע, געמאַסמענע טריט צום טורם)

פ א ר ע נ ד י ג ט

די פאַנטאַסטישע טרילאָגיע.